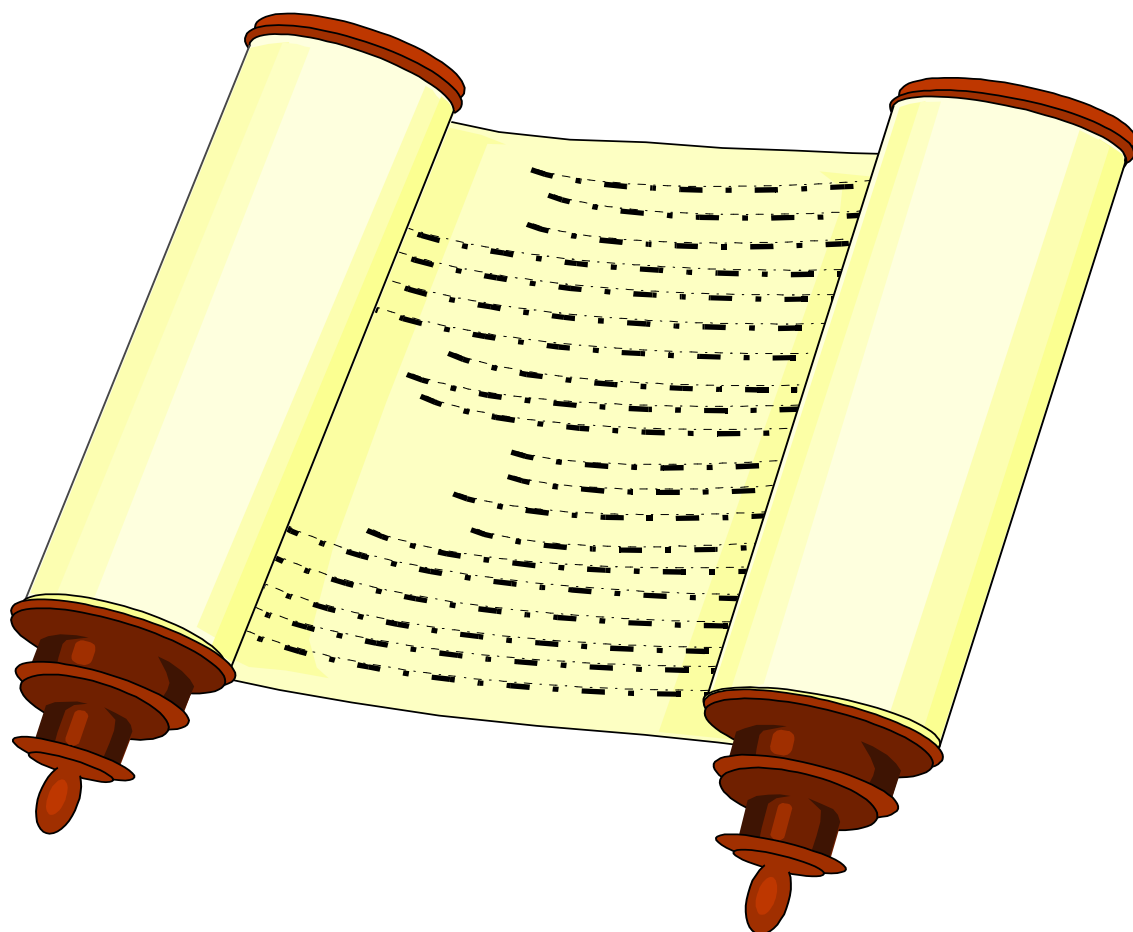


"בני ציון"

פרד"ס התורה

פשוט וברור



🕯️ **כניסת החג: 17:35**

🕯️ **יציאת החג: 18:42**

פרשת השבוע: סכות-שמחת תורה

ערש"ק יד' תשרי תשע"ז (17.10.16)

הפטרה: "הנה יום" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים" (ויקרא כג, מ) (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

על מצות ארבעת המינים שצונו ה' ליטול בחג הסוכות, מובא בזוהר הקדוש (דעיא מהימנא, 'פי תצא' רסג), שארבעת המינים – אתרוג, ערבה, לולב והדס – רמוזים בדברי השבח שאומר הקב"ה לכלתו, כנסת ישראל, בשיר השירים (ו, ט): "אמרתי אעלה בתמר". שכן, "אעלה" ראשי תיבות אתרוג ערבה לולב הדס. כלומר, הקב"ה מתפאר בכנסת ישראל, ואומר "אעלה" – אני מתעלה (כבכול) על-ידי ארבעת המינים הללו שנוטלים ישראל בסוכות. וצריכים אנו להבין, מדוע הקב"ה מתעלה דוקא על-ידי ארבעת המינים הללו? וכי במצות אחרות, כמו תפילין, מזוזה, ברית המילה, אין הוא מתעלה?

תחילה, נקדים לומר מה שמובא במדרש (ילקוט שמעוני ויקרא כג): "פרי עץ הדר, אלו ישראל... מה אתרוג זה, יש בו ריח ויש בו אכל (=טעם) – כך (ב) ישראל יש בהן בני אדם, שהן בעלי תורה ובעלי מעשים טובים (=צדיקים). כפות תמרים (=לולב)... מה תמרה זו, יש בה אכל (=טעם), ואין בה ריח – כך (ב) ישראל יש בהן בעלי תורה ואין בהן מעשים טובים. וענף עץ עבות (=הדס)... מה הדס הזה, יש בו ריח, ואין בו אכל (=טעם) – כך (ב) ישראל יש בהם בני אדם שיש בידיהם מעשים טובים ואין בהן תורה. וערבי נחל... מה ערבה זו, אין בה (לא) טעם ולא ריח – כך (ב) ישראל יש בהן בני אדם שאינם לא בעלי תורה ולא בעלי מעשים טובים."

אמר הקדוש-ברוך-הוא: לאבדן (לכלות את אלו שאין בהם תורה ומעשים טובים) אי-אפשר. אלא, יוקשרו כלן אגודה אחת, והן מכפרין אלו על אלו. ואם עשיתם כך, אותה שעה אני מתעלה. הדא הוא דכתיב (עמוס טו, ו): 'הבונה בשמים מעלותו מעלותיו'. ואימתי הוא מתעלה? כשהן עשויין אגודה אחת, שנאמר (שם): 'ואגדתו על ארץ יסדה'. לפיכך משה מזהיר לישראל, (ואומר): 'ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר...'. הרי לנו דברים ברורים, שהקב"ה מתעלה בשמים כאשר בניו בני ישראל מתקשרים באגודה אחת, ומכפרים אלו על אלו.

ועתה, מבוארים היטב דברי הזוהר, שכתב: 'אמרתי אעלה בתמר' "אעלה" ראשי תיבות אתרוג ערבה לולב הדס. שהוא יתברך מתעלה בשמים, כאשר בניו מאוגדים/מאוחדים יחדיו, ומכפרים אלו על אלו. (בענין זה מובא במשנה (סופה מא): "בראשונה היה לולב נטל במקדש שבעה ימים), ובמדינה יום אחד. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב נטל במדינה שבעה ימים), וזכר למקדש". ומפרשת הגמרא (שם): "אמר רבי יוחנן: דאמר קרא (ירמיה ל): 'כי אעלה ארכה לך, וממכותיך ארפאך נאם ה'". דהינו, רבי יוחנן בקש לעשות זכר למקדש בלקיחת ארבעת המינים מהפסוק 'כי אעלה ארכה לך', "אעלה" ראשי תיבות אתרוג ערבה לולב הדס).

והנה, בענין קיום מצות ארבעת המינים, ראוי להתבונן מדוע אנו נוהגים לאגוד את ג' המינים לולב הדס ערבה ביחד (ביד ימין), ואילו האתרוג עומד בפני עצמו (ביד שמאל). ובעת הנטילה מקרבים את האתרוג שביד שמאל, ומחברים אותם יחד.

כפי שנפסק להלכה (או"ח סימן, תרנא): "יטול האגודה (=ערבה לולב הדס) בידו הימנית... והאתרוג בשמאלית". ומבארת הגמרא, שהטעם לכך שהאתרוג הוא ביד שמאל כיון, שבאגודה יש בה ג' מצות (לולב הדס ערבה), והאתרוג הוא רק מצוה אחת.

אולם, צריכים להבין ענין זה ביתר שאת, מדוע צריך לחלק את ארבעת המינים? שלשה מינים ביחד, והאתרוג עומד בפני עצמו.

ויש לומר, שהטעם הוא כפי שאומר המדרש (מדרש רבה, "אמר"): "מה אתרוג זה, יש בו ריח ויש בו אכל – כך

3
(ב) יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּהֶן בְּנֵי אָדָם, שֶׁהֵן בְּעֲלֵי תוֹרָה וּבְעֲלֵי מַעֲשִׂים טוֹבִים (=צְדִיקִים). כְּפֹת תְּמָרִים (=לֹוֹלֵב) – אֵלֹו יִשְׂרָאֵל. מֶה תְּמָרָה זֹו, יֵשׁ בָּהּ אַכְּלֹ (=טַעַם), וְאֵין בָּהּ רִיחַ – כִּךְ (ב) יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּהֶן בְּעֲלֵי תוֹרָה וְאֵין בְּהֶן מַעֲשִׂים (טוֹבִים). וְעַנְף עֵץ עֲבוֹת (=הַדָּס) – אֵלֹו יִשְׂרָאֵל. מֶה הַדָּס הַזֶּה, יֵשׁ בּוֹ רִיחַ, וְאֵין בּוֹ אַכְּלֹ (=טַעַם) – כִּךְ (ב) יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּהֶם בְּנֵי אָדָם שִׁישׁ בִּידֵיהֶם מַעֲשִׂים טוֹבִים וְאֵין בְּהֶן תוֹרָה. וְעַרְבֵי נַחַל – אֵלֹו יִשְׂרָאֵל. מֶה עַרְבֵה זֹו, אֵין בָּהּ (לֹא) טַעַם וְלֹא רִיחַ – כִּךְ (ב) יִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּהֶן בְּנֵי אָדָם שְׂאִינָם לֹא בְּעֲלֵי תוֹרָה וְלֹא בְּעֲלֵי מַעֲשִׂים (טוֹבִים).
וְהִנֵּה, מֵאַחַר וְהֵאֲתָרוּג, לְפִי הַמְדַרְשׁ, הוּא רָמֵז לְצִדִּיק הַשְּׁלֵם, הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה וְיֵשׁ לוֹ גַם מַעֲשִׂים טוֹבִים, בְּנִיגוּד לְלוֹלֵב לְהַדָּס וְלְעַרְבֵה, הַרְמוּזִים עַל יֵתֵר הַחֻלְקִים עִם יִשְׂרָאֵל. לְכֹן, כְּאֲשֶׁר הַקַּב"ה מְבַקֵּשׁ לְחַבֵּר אֶת כָּלֵם בְּאַגּוּדָה אַחַת, כְּדֵי שִׁיכְפְּרוּ אֵלֹו עַל אֵלֹו – הִנֵּה, עִם כָּל זֹאת, הַמוֹנֵי יִשְׂרָאֵל (הַרְמוּזִים בְּ–ג' הַמִּינִים לֹוֹלֵב הַדָּס עַרְבֵה), צְרִיכִים לְהַחְזִיק אֶת הַצְדִּיק בְּמָקוֹם נַפְרָד, כְּפִי שֶׁשְׁנִינּוּ בַּמִּשְׁנָה (אָבוֹת ב', י'): "וְהוּי מִתְחַמֵּם כְּנֶגֶד אוֹרֵן שֶׁל חֻכְמִים, וְהוּי זֶהִיר בְּגַחְלָתָן שֶׁלֹא תִכּוֹה, שְׁנִשְׁכַּתָּן נִשְׁכַּת שׁוּעַל, וְעַקִּיצָתָן עַקִּיצַת עַקְרָב, וְלַחִישָׁתָן לַחִישַׁת שׁוֹרֵף, וְכֹל דְּבָרֵיהֶם כְּגַחְלֵי אֵשׁ".

דְּהִינּוּ, אַף–עַל–פִּי שְׂצָרִיכִים לְהִתְקַרֵּב אֶל הַצְדִּיקִים, כְּדֵי לְהִתְחַמֵּם מֵאוֹרָם, לְמִרְוֹת זֹאת צְרִיךְ לְהִיזָהֵר מֵאֵד בְּכַבּוּדָם, שֶׁלֹא לְהִתְקַרֵּב אֲלֵיהֶם יוֹתֵר מְדִי, כְּדֵי שֶׁלֹא לְבוֹא לִידֵי זְלוּזֹל בְּכַבּוּדָם וּלְהִיכּוֹוֹת בְּגַחְלָתָן. וְלִכֵּן הֵאֲתָרוּג עוֹמֵד בְּפָנָי עֲצָמוּ, נַפְרָד, וְרַק בְּשַׁעַת הַנְּטִילָה אָנוּ מְקַרְבִּים אוֹתוֹ לְשֶׁאֵר ג' הַמִּינִים.
וְהִנֵּה, כְּתַב הַמַּהְרֵשׁ"א בְּחִידוּשֵׁי אַגְדוֹת (ד"ה "עֵשֶׂה הַדְּבָרִים"): "כָּל לִימוּד נַחֲלֵק לְ–ד' חֻלְקִים, וְהִסִּימָן בְּהֶם אַגְדֵּל... הָאֵלֶף הוּא (זֶה) הַלּוּמֵד (בְּתוֹרָה כְּדֵי) שִׁיקְרָאוֹנֵי רַבִּי אֶלּוּף. הַגִּימָ"ל (לּוּמֵד בְּתוֹרָה) לְשֵׁם גְּמוּלָה, הַבֵּאת שְׂכָר בְּעוֹלָם הַבָּא. הַדָּל"ת (לּוּמֵד בְּתוֹרָה) כְּדֵי לְפָרְנֵס אֶת עֲצָמוּ (שֶׁלֹא יֵהָא דַל). הַלָּמ"ד (לּוּמֵד בְּתוֹרָה) לּוּמֵד לְשִׁמָּה, לְשֵׁם מִצְוֹת הַלִּימוּד, מֵאַהֲבַת ה' שְׂצוּהוּ עַל–כִּךְ".

כְּלוּמֵר, אוֹמֵר הַמַּהְרֵשׁ"א, שֶׁכָּל לִימוּד הַתוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל נַחֲלֵק לְאַרְבַּעַת חֻלְקִים, שְׁסִימָנָם "אַגְדֵּל". הָאוֹת אֶל"ף, מְלִשׁוֹן "אַלּוּף", רוּמֵזֵת עַל הָאָדָם הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשֵׁם כְּבוֹד, כְּדֵי שִׁיקְרָאוּ לוֹ "רַבִּי וְאַלּוּפִי". הָאוֹת ג' הִיא מְלִשׁוֹן "גְּמוּלָה", רוּמֵזֵת עַל אָדָם הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשֵׁם הַגְּמוּלָה/הַשְּׂכָר שִׁיקְבֵּל לְעֵתִיד לְבוֹא, לַחִי הָעוֹלָם הַבָּא. הָאוֹת דָּל"ת, שֶׁהִיא מְלִשׁוֹן "דָּלוּת", רוּמֵזֵת עַל אָדָם שֶׁהוּא דַל וְרָשׁ, וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה (מְלַמֵּד אַחֲרֵים תוֹרָה) כְּדֵי לְהִתְפָּרְנֵס לְמַחְתָּיו. אוֹלָם, הָאוֹת לָמ"ד, שֶׁהוּא מְלִשׁוֹן לִימוּד, הִיא רָמֵז לְאָדָם שֶׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה, לְשֵׁם שָׁמַיִם בְּלָבָד, בְּלִי שׁוּם פְּנִיָה וּנְגִיעָה, בְּלִתֵי לְשֵׁם לְבָדוּ.

(וְיֵשׁ לְהוֹסִיף מֶה שְׂאוּמֵר הַ"מְגַלָּה עֲמוּקוֹת", שֶׁהָאוֹת ל' רוּמֵזֵת בְּצוּרָתָה עַל שְׁמוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. כִּידוּעַ, הָאוֹת ל' מוֹרְכַבֵּת מֵהָאוֹת כ', וּמֵהָאוֹת ו' עַל גְּבֵה, שֶׁהֶם בְּגִימָטְרִיָה 26 – שֵׁם הוּי"ה בְּרוּךְ הוּא).
וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר נִתְבוֹנֵן נִרְאֶה שֶׁהָאוֹת לָמ"ד הִיא הִיחָדָה מִכָּל אוֹתוֹת הָאֵלֶף בִּי"ת, שְׁעוֹלָה מְעַלָּה מְעַלָּה, וְהָקוּ הָעֲלִיּוֹן שֶׁל ה–ל' מֵרָאֶה בְּצוּרָתָה אֲצַבַּע כְּלָפֵי מְעַלָּה אֶל הַקַּב"ה.

לְפִי זֶה מְבוֹאֵר הֵיטֵב הַטַּעַם, מִדּוּעַ הָאוֹת ל', הִיא הַרוּמֵזֵת עַל הַלּוּמֵד בְּתוֹרָה לְשֵׁם מְעַלָּה – לְשֵׁם שָׁמַיִם.

בְּדַרְךְ זֹו מְבַאֵר הַמַּהְרֵשׁ"א מֶה שֶׁשְׁנִינּוּ בְּגִמְטְרָא, שְׂצָרִיךְ הָאָדָם לְשַׁנּוֹת אֶת הַתוֹרָה ד' פְּעָמִים, וְכַפִּי שְׂכַתֵּב (עִירוּבִין נֵד'): "אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: חֵיב אָדָם לְשַׁנּוֹת אֶת תְּלַמִּידָיו אַרְבַּע פְּעָמִים... וּמֵה אַהֲרֵן שֶׁלָּמַד מִפִּי מֹשֶׁה, וּמֹשֶׁה מִפִּי הַגְּבוּרָה – אַרְבַּעַת (פְּעָמִים), (הִנֵּה) הַדִּיּוּט מִפִּי הַדִּיּוּט עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה?!"

וּמִסִּים הַמַּהְרֵשׁ"א: "נִרְאֶה שֶׁלְאַחַר שְׁנַתְחַזֵּק לָהֶם הַלִּימוּד בְּ–ג' פְּעָמִים, יִהְיֶה לִימוּד ה–ד', לִימוּד אֲמִיתֵי לְשִׁמָּה...". וְיֵשׁ לוּמֵר כְּאֵן רָמֵז נַחֲמַד בְּמָה שְׂאוּמֵר מֹשֶׁה רַבֵּנוּ לְיִשְׂרָאֵל (דְּבָרִים ד', יד'): "וְאֵתִי צִוָּה ה' בְּעֵת הַהוּא לְלַמֵּד אֶתְכֶם חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים". הִנֵּה "לְלַמֵּד" דּוֹקָא, שִׁיתְעַסְקוּ בְּתוֹרָה בְּבַחֲנֵינָת הָאוֹת לָמ"ד, שֶׁהִיא תוֹרָה לְשִׁמָּה בְּלִי שׁוּם פְּנִיָה וְכַבּוּד. עַל–פִּי הָאָמוּר, יֵאִיר לָנוּ לְהִבִּין רַעִיּוֹן חֲדָשׁ, מֶה שְׂצוּהָ הַקַּב"ה לְהִבִּיא בְּחָג הַסּוּכוֹת אֶת אַרְבַּעַת הַמִּינִים, שֶׁהֶם רָמֵז לְאַרְבַּע הַמְדַרְגּוֹת שֶׁל הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה, הִנֵּה, הֵאֲתָרוּג, שֶׁבּוֹ יֵשׁ טַעַם וְרִיחַ, הוּא רָמֵז עַל הָאָדָם הַשְּׁלֵם, הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה, בְּלִתֵי לֵה' לְבָדוּ. וְהִבִּיא הַ"פָּנִים יְפוֹת" רָמֵז (וַיִּקְרָא כַג', מ'), בְּשֵׁם דּוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת, שֶׁ"אַתְרָג" רָאשֵׁי תִיבוֹת "אֵל תְּבוֹאֲנֵי רָגֵל גְּאוּה". לְפִי דְבָרֵינוּ אֵלֶּה, הָרִי זֶה מִתְאִים לְאָדָם הַשְּׁלֵם בְּעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה, הַמְבַטֵּל אֶת עֲצָמוּ כְּלִיל לְכַבּוּד ה' וְתוֹרָתוֹ, וְלִכֵּן הוּא עוֹמֵד בְּפָנָי עֲצָמוּ, נַפְרָד מִיֵּתֵר ג' הַמִּינִים.

מְכַאֵן יֵשׁ לוּמֵר, ש–ג' הַמִּינִים רוּמֵזִים לְ–ג' הַמְדַרְגּוֹת בְּלִימוּד הַתוֹרָה: הִנֵּה, הַלּוֹלֵב, שֶׁהוּא הַגְּבוּהָ מִכָּל הַמִּינִים, שֶׁהוּא רוּמֵז עַל הַלּוּמֵד בְּתוֹרָה בְּבַחֲנֵינָת גִּימָ"ל, לְקַבֵּל גְּמוּלָה וְשְׂכָר בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. הַהַדָּס, שִׁישׁ בּוֹ רִיחַ וְאֵין בּוֹ טַעַם, רוּמֵז עַל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה בְּבַחֲנֵינָת הָאוֹת דָּל"ת, שֶׁהוּא דַל, וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְפָרְנֵסָתוֹ. וְאֵילוֹ הָעַרְבֵה, שְׂאִין בָּהּ טַעַם

ור"ח רומזת על הלומד תורה, בבחינת האות אל"ף, לשם כבוד, שיקראו לו "רבי ואלופי", והוא הגרוע מכלם.

ומטעם זה צנה הקב"ה לטול את ד' המינים, כלשון המדרש, "וקשרו כלן אגודה אחת", כדי שיבוא האתרוג, שרומז על הצדיק, האדם השלם, העוסק בתורה לשמה, ויכפר בתורתו על שאר שלשת המינים. "ושמחת בחגך... והיית אדך שמח"

האר"י הקדוש מגלה לנו, שכל ארבעת המועדים של חדש תשרי - ראש השנה, יום הכיפורים, סוכות ושמיני עצרת - הם שרשרת אחת של מועדים כדי לתקן מה **שחטא** אדם הראשון, כשאכל מעץ הדעת בראש השנה.

וצריך לדעת, **שהפגם** של חטא עץ הדעת היה כל-כך גדול ונורא, עד שצריך את כל המועדים - ראש השנה, יום הכיפורים, סוכות ושמיני עצרת - כדי להשלים את התיקון. ורק לאחר גמר התיקון, בהושענא רבה, שהוא היום ה-כ"א מראש השנה, אנו זוכים להתיחד עם ה' יתברך ייחוד שלם, בחג שמיני עצרת (=שמחת תורה).

והנה, בענין זה ראוי להביא מאמר נפלא במדרש, שהביא ה"מטה משה" (ענין הושענא רבה, אות תתקנ"ז): "יום השביעי (של סוכות) הוא הושענא רבה. ולמה נקרא הושענא רבה? אמר הקב"ה לאברהם: אני יחיד, ואתה יחיד. אתן לבניך יום המיוחד לכפר בו עונותם, וזהו הושענא רבה - פירוש, שמי אהי"ה בגמטריא כ"א, ואתה כ"א (עשרה דורות מאדם ועד נח, ועשרה דורות מנח ועד אברהם. הרי אתה אברהם דור כ"א). הושענא רבה כ"א ימים לחדש תשרי. אמר הקב"ה לאברהם: אם אין כפרה לבניך בראש השנה, יהיה ביום הכיפורים, ואם לאו יהיה בהושענא רבה".

דהינו, אומר הקב"ה לאברהם: אני הוא אהי"ה (בגמטריא כ"א), ואתה הוא דור ה-כ"א מאדם הראשון, והושענא רבה הוא יום ה-כ"א מתשרי. ולכן, אם אין לבניך כפרה ביום ראש השנה וביום הכיפורים, הנה יום הושענא

רבה יהיה יום כפרתם. והביא ה"שפת אמת" (סוכות תרל"ט) רמז נאה על הכתוב בתורה "חג הסוכות תעשה לך... ושמחת בחגך... והיית אדך שמח". "אדך" הוא כ"א הימים מראש השנה ועד הושענא רבה. כלומר, ביום "אדך" (=כ"א), שהוא הושענא רבה, על-ידי כפרת עונותיכם, תגיעו ל"והיית אדך שמח".

וראוי להוסיף את דברי המהרש"א, האומר, ש-כ"א (=21) הימים של "בין המצרים" הם כנגד כ"א (=21) הימים של שמחה ותשובה מראש השנה עד הושענא רבא (מ-א' בתשרי ועד כ"א בו).

ושתי מערכות (=קבוצות) של כ"א (=21) ימים אלו, מטרתן ללבן (=לנקות/לטהר) את עונותיהם של ישראל, וימים אלו נחשבים בבחינת שני השעירים שהביאו בני ישראל ביום הכיפורים, כפי שכתוב: "ונתן אהרן על שני השעירים גרלות: גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל". לכן, כ"א הימים של תשובה ושמחה מראש השנה עד הושענא רבא, הם בבחינת שעיר אחד לה'. ואילו כ"א הימים של בין המצרים, ימים שהם עצב ואבלות על חרבן בית המקדש, הם בבחינת השעיר לעזאזל.

ומוסיף ואומר המהרש"א, שאם ישראל עושים תשובה כראוי ב-כ"א הימים של שמחה ויום טוב, מראש השנה ועד הושענא רבא, אזי מתלבנין (=מתנקים) עונותיהם של ישראל **בששון ובשמחה**. ואם, חלילה, לא עושים ישראל תשובה כראוי ב-כ"א ימים אלו, אזי בוחר לנו הקב"ה ב-כ"א ימים אחרים (=ימי בין המצרים) כדי ללבן את עונותינו, על-ידי **צער הגלות**.

וכפי שאומר הזוהר הקדוש (נח"ג לא'), מתורגם ללשון הקדש: "ביום השביעי של החג ("הושענא רבא") הוא **סיום הדין** בעולם (דין שהתחיל בראש השנה), ופתקים יוצאים מבית המלך (ונמסרים ביד בעלי הדין, לפעול את הדין והמשפט לחיבים). אבל אין להם רשות לפעול מיד, אלא עד שמיני עצרת, כדי לתת **עוד יום**, שהוא הושענא רבא, לשוב בתשובה)... אמר רבי יוסי: הרי למדנו שהערבה דומה לשפתים, וביום זה (=הושענא רבא) מה היא (מרמזת)? אמר רבי חייא... שהיום הזה תלוי בשפתים (דהינו בדיבור, היוצא מן השפתים). כי כאמור, עיקר תיקון המעשה ביום הושענא רבא הוא על-ידי התשובה **והתפילה** שמתפללים (ישראל). כי ביום הזה מצות המלך לתת את הפתקים לשוטר (המוציא לפועל של הדין), ומסתמים הדינים, ונסתם לשון הרע והקטרוג של **הסי"מ**, המקטרג על העולם".

"תתנהג תמיד לדבר כל דברך בנחת, לכל אדם ובכל עת, ובזה תנצל מן הפעס... (אגרת הרמב"ן)

מסופר על הגאון ה"חפץ חיים" (ר' ישראל מאיר הכהן מראדין), שכל שנה, בהגיע חג הסוכות, היה טורח ובונה את הסוכה בכוחות עצמו, בחזית הבית. והנה, אשתו השניה (בשנה הראשונה לנישואיה עם הרב), אמרה לו, לאחר שסיים לבנות את הסוכה, שנראה לה שעדיף שהסוכה תהיה בצד השני של הבית. בלי להתווכח, פרק ה"חפץ חיים" את הסוכה, ובנה אותה בצד השני, כפי שאמרה לו אשתו. משסיים לבנות את הסוכה בצד השני, מיד קרא לה לבוא ולראות שנעשתה בקשתה. הסתכלה האשה, ואמרה "בעצם נראה לי שעדיף שהסוכה תהיה במקום הקודם!". והגאון ה"חפץ חיים" בלי שום כעס, פרק את הסוכה, והחזיר אותה למקומה הראשון, **ולא אמר מלה** - אלא רק עשה מה שבקשה, למרות שזה היה פרוץ בטרחת מרובה בגללו. (על-פי הספר "עשרה נסיונות"). **חג שמחת לכל בית ישראל!**

כְּנִיסַת הַחֶג: 17:35

יְצִיאַת הַחֶג: 18:42

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: סְכוּת – שְׂמַחַת תּוֹרָה

עֲרַשׁ ק' יד' תִּשְׂרִי תִשְׁע"ז (17.10.16)

הַפְּטָרָה: "הִנֵּה יוֹם" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"מִפְּנֵי הַיָּד שְׁנַשְׁתַּלְחָה בְּמִקְדָּשְׁךָ"

עַל הַכְּתוּב בְּנוֹסַח הַתְּפִילָה בְּסוּכוֹת, "מִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ... מִפְּנֵי הַיָּד שְׁנַשְׁתַּלְחָה בְּמִקְדָּשְׁךָ", שׁוֹאֲלִים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל, מְהֵי כּוֹנֵת הַכְּתוּב "מִפְּנֵי הַיָּד שְׁנַשְׁתַּלְחָה בְּמִקְדָּשְׁךָ"? עַל אִיזָה יָד מְדוּבָר? וְהֲרִי לְכַאוּרָה הֲיֵה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כְּתוּב: "מִפְּנֵי חֲטָאֵינוּ גָּלִינוּ מֵאַרְצֵנוּ, עַל-יְדֵי הַגּוֹיִים הַרְשָׁעִים שֶׁהַחֲרִיבוּ אֶת בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ...".

אֲךָ תַּחֲלִילָה עָלֵינוּ לְהַקְדִּים וְלְהַסְבִּיר, מְדוּעַ נִקְרָא חֶג הַסּוּכוֹת דּוֹקָא בְּשֵׁם "זְמַן שְׂמַחְתָּנוּ" (כְּמוֹ שְׂאֵנוּ אוֹמְרִים בְּתְפִילָה "וְתַתֵּן לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ בְּאַהֲבָה... חֶג הַסּוּכוֹת הַזֶּה, זְמַן שְׂמַחְתָּנוּ"). וְהֵלֵא, לְכַאוּרָה, חֶג שְׁבוּעוֹת יוֹתֵר מִתְּאִים לְהַגְדֵּרָה זוֹ שֶׁל "זְמַן שְׂמַחְתָּנוּ". שְׁהֲרִי, בְּשְׁבוּעוֹת נִתְּנָה לָנוּ הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁהִיא, כִּידוּעַ, מְשַׂמַּחַת לְבוֹ שֶׁל הָאָדָם, כְּמוֹ שְׂכָתוּב: "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרִים מִשְׂמַחֵי לֵב".

וְגַם חֶג הַפְּסַח מִתְּאִים יוֹתֵר לְהַגְדֵּרָה זוֹ שֶׁל "זְמַן שְׂמַחְתָּנוּ", שְׁהֲרִי בּוֹ נִגְאָלְנוּ מִעֲבֹדוֹת לַחֲרוּת עוֹלָם. וּבְלִיל הַסֵּדֶר אָנוּ יוֹשְׁבִים וּמְסוּבִים בְּבִתְנוֹ בְּנוֹחִיוֹת, בְּהַסְבָּה, בְּכֻלִּים נְאִים וּמְפֹאָרִים, כְּדֶרֶךְ בְּנֵי מְלָכִים. וְאֵילּוּ בְּחֶג הַסּוּכוֹת אָנוּ דָרִים בְּסוּפָה, הַעֲשׂוּיָה מְקַרְשִׁים פְּשׁוּטִים וּמְסַכָּה, וְהִיא פְּרוּצָה לְרוּחוֹת וּלְחוּם הַשֶּׁמֶשׁ הַקּוֹפַחַת, וּבּוֹדָאֵי אֵין בְּסוּפָה אֶת הַנוֹחִיוֹת הַרְבֵּה שֶׁל הַבֵּית. אִם כֵּן, אֵיךְ יִתְכַּן לּוֹמֵר בְּסוּכוֹת "זְמַן שְׂמַחְתָּנוּ"?

וְעוֹד צָרִיךְ לְהַבִּין, מְדוּעַ מוֹסִיפָה הַתּוֹרָה וְכוֹתֶבֶת עַל סוּכוֹת "וְשַׂמַּחְתָּ בְּחֶגְךָ... וְהִיִּיתָ אֲךָ שְׂמַח"? הֲלֵא "אֲךָ" בָּא לְמַעַט, כְּפִי שְׂמוּבָא בִירוּשָׁלַיִם (בְּרֻכּוֹת ט', ז'): "אֲכִין וְרִקִּין – מֵיעוּטִין" (=הַמְּלִים "אֲךָ" וְ"רִק" הַכְּתוּבוֹת בְּמִצּוֹת הַתּוֹרָה, בָּאוֹת לְמַעַט מִשְׁהוּ).

אִם כֵּן, אֵיךְ כְּתוּב עַל סוּכוֹת "וְהִיִּיתָ אֲךָ שְׂמַח"? "אֲךָ" בָּא לְמַעַט מִשְׁהוּ, וְכִי נִמְעַט בְּשַׂמַּחַת הַחֶג? וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שְׁהַתְּשׁוּבָה לְכָל אֵלוֹ הִיא בְּכַתוּב בְּשִׁיר הַשִּׁירִים (ה', ה-ו'): "קָמְתִי אֲנִי לְפִתַּח לְדוּדֵי (=לְהַקֵּב"ה)... וְדוּדֵי חֶמֶק עֲבָר". דְּהֵינּוּ, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל אוֹמֶרֶת לָהּ יִתְבָּרַךְ: "קָמְתִי אֲנִי לְפִתַּח", אֲבָל אַתָּה, דוּדֵי, חֶמֶקְתָּ עֲבָרְתָּ... וְלְכַאוּרָה לֹא מוּבָן. שְׁהֲרִי הַקֵּב"ה אוֹמֵר לְכַנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּמִדְרָשׁ רַבָּה (שִׁיר הַשִּׁירִים ה', ב'): "בְּנֵי, פִתְחוּ לִי פֶתַח אַחַד שֶׁל תְּשׁוּבָה כַּחוּדָה שֶׁל מַחַט, וְאֲנִי פוֹתַח לָכֶם פֶּתַח, שִׁיְהִיו עֲגָלוֹת וּקְרוֹנוֹת נְכַנְסוֹת בּוֹ...". אִם כֵּן, מְדוּעַ כְּאֲשֶׁר כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל אוֹמֶרֶת לְפָנָיו יִתְבָּרַךְ "קָמְתִי אֲנִי לְפִתַּח לְדוּדֵי", הַקֵּב"ה "חֶמֶק עֲבָר" – חוֹמֶק, וְאֵינוּ מְקַבֵּל אֶת תְּשׁוּבָתָהּ?

וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שְׁהַתְּשׁוּבָה הִיא בְּכַתוּב "קָמְתִי אֲנִי לְפִתַּח לְדוּדֵי". שְׁפֹן, הַתִּיבָה "אֲנִי" מִיּוֹתֶרֶת, וְהִיא צָרִיךְ לְכַתּוּב "קָמְתִי לְפִתַּח לְדוּדֵי"... וּמְהֵי אוֹתָהּ הַתּוֹסֶפֶת שֶׁל "אֲנִי"?

אֲלֵא "אֲנִי" מְרָאָה עַל גְּאֹוָה יִתְרָה. כְּאֲשֶׁר הָאָדָם מְרָגִישׁ גְּאֹוָה הוּא אוֹמֵר: אֲנִי קָמְתִי, אֲנִי עֲשִׂיתִי, אֲנִי נִתַּתִּי, וְהֲרִי זֶה "כַּחַי וְעֵצִים יְדֵי עֲשֵׂה לִי אֶת תַּחֲלִיל הַזֶּה". וְלָכֵן, כְּאֲשֶׁר הָאָדָם מְרָגִישׁ כֵּן, שְׁבִכּוּחוֹ וּבְעוֹצֵם יָדוֹ הוּא עוֹשֶׂה אֶת הַכֵּל, אֲזוֹ בּוֹדָאֵי שׁ"דוּדֵי(=הַקֵּב"ה) חֶמֶק עֲבָר" – הַקֵּב"ה חוֹמֶק וְעוֹבֵר מִמֶּנּוּ. שְׁהֲרִי יְדוּעַ, אֵין הַקֵּב"ה יָכוֹל לְדוּר בְּכַפִּיפָה אַחַת עִם בְּעַל הַגְּאֹוָה, כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ חוֹז"ל (סוּטָה ה'): "כָּל אָדָם שֵׁשׁ בּוֹ גְּסוֹת הַרוּחַ, אֲמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵין אֲנִי וְהוּא יְכוֹלִין לְדוּר בְּעוֹלָם, שְׁנֵאמַר (תְּהִלִּים ק"א): 'מְלִשְׁנֵי בְּסִתֵּר רַעְהוּ אוֹתוֹ אֲצַמִּית גְּבַה עֵינַיִם וְרַחֵב לִבָּב אוֹתוֹ לֹא אוֹכֵל' – אֵל תִּקְרִי 'אוֹתוֹ', אֲלֵא 'אוֹתוֹ לֹא אוֹכֵל'".

עַל-כֵּן, אָדָם צָרִיךְ לְדַעַת, שְׁהַכֵּל הוּא בְּחֻסְדֵי ה' יִתְבָּרַךְ, וְכָל מֶה שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה זֶה מִהַכּוּחוֹת שְׁנוֹתָן לוֹ הַקֵּב"ה, כְּפִי שְׂמִצֵּנוּ בְּמִדְרָשׁ (בְּרַאשִׁית רַבָּה יד' ט'), כִּי "כָּל נְשִׁימָה שְׂאָדָם נוֹשֵׁם, צָרִיךְ לְקַלֵּס(=לְשַׁבַּח) לְבוֹרָא. מְאִי טַעֲמָא(=מֶה הַטַּעַם לְכַךְ)? (שְׁפֹן, כְּתוּב בְּתִהִלִּים) 'כָּל הַנְּשִׁימָה תַּהֲלֵל יָהּ' – כָּל הַנְּשִׁימָה תַּהֲלֵל יָהּ". דְּהֵינּוּ, שְׂצָרִיךְ לְבָרַךְ אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ עַל כָּל נְשִׁימָה וְנְשִׁימָה שְׂאֵנוּ נוֹשְׁמִים. שְׁפֹן, בְּדֶרֶךְ הַטַּבַּע לֹא הֵיךְ הָאָדָם מְסוּגֵל לְהַתְקִים בְּחַיִּים אֲפִילוֹ רַגַע אַחַד לְלֹא הַקֵּב"ה שְׁשׁוֹמֵר עָלָיו, וְנוֹתֵן לוֹ חַיִּים בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל רַגַע וְרַגַע.

וְהוּוּ שְׂכָתוּב בְּנוֹסַח הַתְּפִילָה, "מִפְּנֵי הַיָּד שְׁנַשְׁתַּלְחָה בְּמִקְדָּשְׁךָ". שְׁפֹן, בְּכּוֹנֵה נֶקֶט כָּאֵן הַכְּתוּב בְּלָשׁוֹן "יָד" ("הַיָּד

שְׁנֵשֶׁת־לַחֶה בְּמִקְדָּשְׁךָ" – כְּדִי לְרְמוֹז לָנוּ שְׁחֻרְבָן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ נִגְרָם מִפְּנֵי הַ"יָד" ("כַּחַזִּי וְעֲצֵם יָדִי") שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִתְגָּאוּ וְחָשְׁבוּ שֶׁהִכֵּל הוּא מְכוּחֵם וּמְעֻצְמֵם.

וְאֶפִּילוֹ מִפְּנֵי הַ"יָד... נִשְׁתַּלְחָה בְּמִקְדָּשְׁךָ" – אֶפִּילוֹ בְּדִבְרֵים שֶׁבְּקִדּוּשָׁה נִתְגָּאוּ יִשְׂרָאֵל, לֹא עָלִינוּ. וְעַל-כֵּן אָמַר הַקַּב"ה "מִי הִקְדִּימֵנִי וְאֲשַׁלֵּם?" (איוב מא', ג): "מִי קָלֵס (=שָׁבַח) לְפָנַי עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ נִשְׁמָה? מִי מָל (=קִים מִצּוֹת מִיִּלְהָ) לְשָׁמִי, עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ בֶּן זָכָר? מִי עָשָׂה לִי מַעֲקָה, עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ גֵּג? מִי עָשָׂה לִי מְזוּזָה עַד שֶׁלֹּא נִתְתִּי לוֹ בַּיִת" (ויקרא רבה כו', ב).

דְּהִינּוּ, אָמַר הַקַּב"ה לְאָדָם: דַּע לְךָ, שֶׁכָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּקִדּוּשָׁה: הַמִּצּוֹת וְהַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה הֵם מֵהַשְּׁפָע וְהַחַיּוּת שֶׁאֵנִי מְשַׁפֵּיעַ לְךָ: הִנֵּה, נִתְתִּי לְךָ בֶּן זָכָר, וְרַק אֲזוּ יָכוֹל אֶתָּה לְקִים מִצּוֹת מִיִּלְהָ. נִתְתִּי לְךָ בַּיִת, וְרַק אֲזוּ אֶתָּה יָכוֹל לְקִים מִצּוֹת מַעֲקָה וּמְזוּזָה. וְעַל זֶה אָמַרְתָּ הַמִּשְׁנָה בְּמַסְכַּת אָבוֹת (פג', מז'): "תָּן לוֹ מִשְׁלוֹ, שֶׁאַתָּה וְשִׁלְךָ שְׁלוֹ". וְכֵן דוֹד הַמֶּלֶךְ אָמַר (דברי הימים א' כט', יד): "כִּי מִמֶּךָ הִכֵּל וּמִיָּדְךָ נִתְּנוּ לְךָ".

וְלָכֵן אָנוּ חוֹגְגִים אֶת חַג הַסּוּכּוֹת דוֹקָא בַּחֲדָשׁ תְּשַׁרִי (וְלֹא בְּנִיסָן, שֶׁזֶהוּ זְמַן יְצִיאָתָנוּ מִמִּצְרָיִם). שָׁכֵן, תְּשַׁרִי הוּא זְמַן הָאֶסִּיף, שֶׁבּוֹ הָאָדָם אוֹסֵף אֶת תְּבוּאָתוֹ מִן הַשָּׂדֶה, וּמִבֵּיא אֶל בֵּיתוֹ שֶׁפָּע רַב טוֹב שֶׁל יְבוּלוֹ, וְעַתָּה הוּא נִהְנֶה מִיָּגִיעַ כְּפִיו, וְאָמַר: "אֲנִי הוּא שְׁזַרְעֵתִי, אֲנִי הוּא שְׁעֵדְרֵתִי, אֲנִי הוּא שֶׁהִשְׁקִינִי אֶת הַשָּׂדֶה, כָּל הַיְבוּל הַזֶּה הוּא שְׁלִי, וּמִיָּגִיעַ כְּפִי וְעַמְלִי".

וְלָכֵן, כְּדִי שֶׁלֹּא תִזוּחַ דַּעְתוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְיֹאמַר "כַּחַזִּי וְעֲצֵם יָדִי עָשָׂה לִי אֶת הַחֵיל הַזֶּה", צוּה אוֹתָנוּ הַקַּב"ה דוֹקָא בַּחֲדָשׁ תְּשַׁרִי בְּזְמַן הָאֶסִּיף, שֶׁיֵּצֵא הָאָדָם מִבֵּיתוֹ הַמֵּלֵא כָּל טוֹב, וְיִדוּר בְּסוּכָה הִרְעוּעָה – כְּדִי שִׁיזְכּוֹר, שֶׁכַּאֲשֶׁר הוּא יֵצֵא מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לְמִדְבַר הַנּוֹרָא, יֵצֵא הוּא בַּחֲסֵר-כָּל, וְרַק ה' יִתְבָּרֵךְ הַקִּיפוֹ בְּעֲנַנֵי הַכְּבוֹד וְהִגֵּן עָלָיו, וּמֵלֵא אֶת כָּל צְרָכָיו בְּזְמַן וּבְמֵימֵם, וְלֹא חֶסֶר הוּא דָּבָר בְּלָכְתוֹ בְּמִדְבַר הַגְּדֹל וְהַנּוֹרָא, מְקוֹם נַחֲשׁ שָׂרָף וְעַקְרָב.

וְכַאֲשֶׁר יִזְכּוֹר הָאָדָם, שֶׁכָּל מָה שִׁישׁ לוֹ זֶה מֵאֵתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְעַתָּה הוּא יוֹשֵׁב בְּסוּכָה – שֶׁהִיא קִטְנָה וּפְשׁוּטָה, וְנַעֲשִׂיתָ עַל-יָדֵי חֲתִיכוֹת עֵץ, קָרְשִׁים וּסְכָךְ – בְּכֶךָ הוּא יִגִיעַ לְמִידַת הָעֲנָוָה. שָׁכֵן, אֵינְךָ לְאָדָם עַל מָה לְהִתְגָּאוֹת וּלְהִתְפָּאֵר בְּסוּכָה, (שְׁהָרִי כָּל הַסּוּכּוֹת הֵן, פְּחוֹת אוֹ יוֹתֵר, אוֹתוֹ הַדְּבָר).

וְלָכֵן נֹאמַר עַל חַג הַסּוּכּוֹת "זְמַן שְׁמֻחָתָנוּ". שָׁכֵן, רַק עַל-יָדֵי הָעֲנָוָה שֶׁמְשַׁפֵּיעָה עָלֵינוּ הַסּוּכָה, הַעֲשׂוּיָה מֵעֲצִים פְּשׁוּטִים, זוֹכָה הָאָדָם לְשְׂמֻחָה אֲמִיתִית.

וְזֶהוּ שְׁצוּנוֹ הַקַּב"ה "וְהִיִּית אֶךְ שְׂמֻחַ". שָׁכֵן, אֲמַרְנוּ שֶׁ"אֶךְ" בָּא לְמַעַט. וְהַכּוֹנֵה הִיא, שֶׁאֵם תִּמְעִיט אֶת עֲצָמְךָ, לְבָל תִּתְגָּאֵה חֲלִילָה, הִנֵּה, עַל-יָדֵי מִידַת הָעֲנָוָה תִּזְכָּה גַם לְהִיּוֹת בְּשְׂמֻחָה אֲמִיתִית בְּכָל חֲגִידָה! (ע"פ אוּרֵי אוֹר מְזוּרְחִי).
"אֵל תְּבוֹאֵנִי רַגְלֵי גֵאֹנָה"

פַּעַם נִכְנַס אָדָם אֶל הָרֵב, וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ עֲצָה כְּנֶגֶד מִידַת הַגֵּאֹנָה, הַמְטַרִידָה אֶת מְנוּחָתוֹ. "הַכְּנַס לְבֵית הַכְּנַסֶּת, וְעַמּוּד לִיד הַבֵּימָה" – הַשִּׁיב לוֹ הָרֵב – "כַּעַת אֲנִי טְרוּד מְאֹד, הַמֵּתֵן לִי שֵׁם, וְעוֹד מַעֲט אֶתְפַּנֶּה אֶלֶיךָ". הַלֵּךְ הָאִישׁ וְעַמּוּד לִיד בֵּית הַכְּנַסֶּת. לְאַחַר מִסְפָּר דְּקוֹת נִכְנַס אָדָם אַחַר לְחַדְרוֹ שֶׁל הָרֵב, כְּדִי לְבַקֵּשׁ עֲצָה לְבַעֲיָה כְּלָפְלִית שִׁישׁ לוֹ, וְהִיא, שֶׁאֲנִשִּׁי מִסַּת הַכְּנַסָּה דוֹרְשִׁים מִמֶּנּוּ לְשֵׁלֵם סְכוּם גְּדוֹל שֶׁמְעוֹלָם לֹא הָרוּחַ.

"לֵךְ לְבֵית הַכְּנַסֶּת" – הוֹרָה לוֹ הָרֵב – "שֵׁם יוֹשֵׁב אָדָם לִיד הַבֵּימָה, וְהוּא יִשְׁאַף עֲצָה לְבַעֲיָתְךָ". נִגַּשׁ הָאִישׁ לְבֵית הַכְּנַסֶּת, וְהַחֵל לְסַפֵּר אֶת צָרְתוֹ לְאוֹתוֹ יְהוּדִי. אֶךְ רַק הַחֵל לְשִׁטוֹחַ אֶת בְּעִיָּתוֹ, עֲצָרוּ הָאִישׁ, וְאָמַר לוֹ "הִנֵּךְ טוֹעָה, אֵינְנִי הָרֵב". "אֲבָל הָרֵב אָמַר לִי לְשִׁאוֹל אוֹתְךָ שֶׁתֵּתֵן לִי עֲצָה...". הַחֲלִיטוּ הַשְּׂנִים לְגִשְׁתָּ לְבֵית הָרֵב, לְשִׁאוֹל לְפֶשֶׁר הַדְּבָר, וְכַשֶּׁעַמְדוֹ בְּפָנָיו אָמַר לְהֵם הָרֵב: "אֵינְךָ יָכוֹל לְעֹזֹר לוֹ? יְהִי כוּ... לְךָ חֲזוֹר וְתִמְתֵּן לִיד הַבֵּימָה".

כְּעֹבֵר זְמַן מָה נִכְנַס לְחַדְרֵי הָרֵב יְהוּדִי נוֹסֵף, שֶׁעַמְדֵם לְהִשְׁיֵא אֶת בְּנוֹתָיו, לְבַקֵּשׁ עֲזָרָה כְּסָפִית, וְגַם אוֹתוֹ שֶׁלַח הָרֵב לְבֵית הַכְּנַסֶּת, לְבַקֵּשׁ אֶת עֲזָרַת הַעוֹמֵד לִיד הַבֵּימָה. גַּם אוֹתוֹ עֲצַר הַיְהוּדִי בְּטוֹעָנָה שֶׁאֵינְנוּ הָרֵב, וְשׁוֹב חֲזָרוֹ לְחַדְרֵי הָרֵב, כְּדִי לְבַרֵר אֶת הָעֲנָוָה. אָמַר הָרֵב לַיהוּדִי: "אֵהָה, אֵינְךָ לֵךְ דִּי כְּסָף כְּדִי לְעֹזֹר לוֹ? נִיחָא. חֲזוֹר לְבֵית הַכְּנַסֶּת, וְהַמֵּתֵן לִי שֵׁם". כְּעֹבֵר דְּקוֹת מוֹעֲטוֹת נִכְנַס אָדָם, וּבְיָדוֹ רִיָּאָה שֶׁל תְּרַנְגוּלַת לְשִׁאוֹל אֶת הָרֵב עַל פְּשׁוּרָתוֹ. גַּם אוֹתוֹ שֶׁלַח אֶל מִיּוֹדְעָנוּ בְּבֵית הַכְּנַסֶּת. "מִנְיָן אֲדַע לְפִסּוֹק לְךָ?" תִּמָּה הַמְמַתֵּן, וְגִרַר אֶת הַשׁוֹאֵל לְבֵית הָרֵב. כְּשֶׁרָאָם הָרֵב בְּבֵיתוֹ, אָמַר לַיהוּדִי: "נוּ, פִּסּוֹק לוֹ עַל פְּשׁוּרַת הַתְּרַנְגוּל", אֶךְ הַיְהוּדִי לֹא יָדַע מָה לְהִשְׁיֵב, וְשׁוֹב שֶׁלַחוּ הָרֵב לְעַמּוּד לִיד בֵּית הַכְּנַסֶּת. כְּעֹבֵר זְמַן מָה נִכְנַס הַעֲגִלוֹן אֶל הָרֵב, לְבָכוֹת עַל עֲגָלְתוֹ שֶׁנִּתְקַעָה בְּשִׁלְגָה, וְגַם אוֹתוֹ שֶׁלַח הָרֵב אֶל הַיְהוּדִי שֶׁבְּבֵית הַכְּנַסֶּת. שׁוֹב הַשְּׁתוּמָם הַיְהוּדִי, "וְכִי בַעַל כַּח הוּא שְׁיִנְכַל לְעֹזֹר לְעֲגִלוֹן הַחֲסוֹן לְחַלְץ אֶת עֲגָלְתוֹ מִן הַבוּץ"? וְכִי חֲזַר שׁוֹב לְבֵית הָרֵב... אוֹ אֲזוּ פָּנָה אֶלָּוֵי הָרֵב, וְאָמַר: "שֶׁכָּל לִיעֵץ? אֵינְךָ לֵךְ. כְּסָף לְעֹזֹר לְאַחֲרִים? גַּם אֵינְךָ לֵךְ. הַלָּכָה אֵינְךָ יוֹדַע. גַּם כַּח אֵינְךָ בֵּד, וְעֵדִין אֶתָּה מַחְפֵּשׁ עֲצָה נֶגֶד הַגֵּאֹנָה? אוֹלֵי תִסְפִיר לִי בְּמָה יֵשׁ לְךָ לְהִתְגָּאוֹת?!"

בְּחַג הַסּוּכּוֹת נִצְטוּיָנוּ בְּתוֹרָה "וְהִיִּית אֶךְ שְׂמֻחַ". וְכִי אֶפְשָׁר לְצוֹת עַל הָאָדָם לְהִיּוֹת שְׂמֻחַ? וּמִדּוּעַ דוֹקָא בְּסוּכּוֹת נִצְטוּיָנוּ עַל-כֵּן? אֵלָּא, שֶׁאֵם נִתְבוּנוּ, נִרְאָה כִּי סִיבַת הַעֲצָבוֹת בָּאָה לְאָדָם מִתּוֹךְ גֵּאֹנָה וְהַרְגָּשָׁה, כִּי כָּלֵם חֲבִיבִים לְתַת לוֹ מָה שִׁיָּרְצָה, וְכַאֲשֶׁר הוּא מְרַגֵּשׁ בְּמַחְסוֹר כְּלִשְׁהוֹ הוּא מִתְעַצֵּב עַל לְבוֹ. בְּחַג הַסּוּכּוֹת, כַּאֲשֶׁר אָנוּ עוֹזְבִים אֶת בֵּית מִבְּצָרְנוּ, וְיוֹצֵאִים לְסוּכָה, מְבַטְלִים אָנוּ אֶת רְצוֹנוֹתֵינוּ וְגֵאֹנוֹתֵנוּ, וְלָכֵן אָנוּ שְׂמֻחִים. חַג שְׂמֻחַ לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל

כְּנִיסַת הַחֵג: 17:35

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: סְכוּת-שְׁמַחַת תּוֹרָה

יְצִיאַת הַחֵג: 18:42

עַרְשׂוֹת יְד' תִּשְׂרִי תִשְׁע"ז (17.10.16)

הַפְּטָרָה: "הִנֵּה יוֹם" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"בְּסֻכּוֹת תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים... לְמַעַן יִדְעוּ דְרֹתֵיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (ויקרא כג, מב)

על הכתוב (ויקרא כג, מב), "בְּסֻכּוֹת תִּשְׁבוּ שְׁבַעַת יָמִים... לְמַעַן יִדְעוּ דְרֹתֵיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", כותב ה"שפת אמת" בלשונו הקדושה: "בְּמִצְוֹת הַלּוּלָב וּמִיָּנִי, שְׁמַעְתִּי מִפִּי מוֹרֵי זְקֵנֵי ז' (=בעל "חידושי הרי"ם"), כִּי בְּמִצְוֹת סִפָּה בָּא שְׁפַע הַדַּעַת, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב: 'לְמַעַן יִדְעוּ דְרֹתֵיכֶם כִּי בְּסֻכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי'. וּבַלּוּלָב מְקַבְּלִים בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (את) הַדַּעַת, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (שם מ'): 'וְלִקְחֶתֶם'. (דהינו, על-ידי מִצְוֹת הַסִּפָּה מוֹשַׁפֵּעַ שְׁפַע שֶׁל דַּעַת מְשָׁמִים, וַיֵּשׁ בְּיַד אִישׁ יִשְׂרָאֵל לְקַחַת שְׁפַע זֶה, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב 'וְלִקְחֶתֶם')."

וּמִקּוֹר דְּבָרָיו שֶׁל ה"שפת אמת", (שעל-ידי נְטִילַת לּוּלָב זֹכִים לְשַׁפֵּעַ שֶׁל דַּעַת), הוּא מְדַבְּרֵי רַבְּנוּ הָאֲרִיז"ל, בְּסִפְרוֹ "שַׁעַר הַכּוֹנֵנוֹת" (חג סוכות, דרוש ה'), שְׁהֶרְחִיב בְּעֵנִין זֶה וְאָמַר: "וְעַתָּה נִבְּאָר סוּד הַנְּעֻנְעִים: הִנֵּה נִתְבָּאָר, כִּי הַכּוֹנֵנָה בְּנְטִילַת לּוּלָב הוּא כִּי ד' (=4) מִיָּנִין אֵלָיו... אָנוּ מְנַעֲנְעִים אוֹתָם, וּמַעֲלִים אוֹתָם לְמַעֲלָה, עַד הַשּׁוֹרְשִׁים שֶׁלָּהֶם אֲשֶׁר בְּדַעַת... וּמְקַבְּלִים הֵם עֲצָמִים שֶׁם הָאָרֶז גְּדוּלָּה, כְּשֶׁעוֹלִים שָׁם, שֶׁהוּא (=שְׁזָהוּ) סוּד הַהוֹלָכָה שְׁבַלּוּלָב... וְלוּלָא הַנְּעֻנְעוּעַ לֹא הָיוּ מְקַבְּלִים הָאָרֶז (שֶׁל הַדַּעַת)... כִּי הָאוֹרוֹת הֵם שֶׁם סְתוּמִים, וְעַל-יָדֵי הַנְּעֻנְעוּעַ מֵתְעוֹרְרִים וּמְאִירִים בָּהֶם. וְזֶה סוּד הוֹלָכַת וְהַבָּאת הַלּוּלָב. וְתַכּוֹן בְּהוֹלָכָתוֹ כִּי הוּא עוֹלָה בְּדַעַת לְקַבֵּל הָאָרֶז מִשָּׁם, וּבְהַבָּאתוֹ תַּכּוֹן לְהַמְשִׁיךְ הָאָרֶז (הַדַּעַת) הַהִיא".

נִפְלָא לְצַרְף פֶּאן מַה שְׁמוּבָא בְּסִפְר "לִיקוּטֵי הָרִי"ם" (סוכות), אֲשֶׁר הִבִּיא רַעֲיוֹן נִשְׁגָּב, מְדוּעַ נִתַּן לָנוּ הַקַּב"ה אֶת מִצְוֹת סִפָּה דוֹקָא לְאַחַר רֹאשׁ הַשָּׁנָה יוֹם הַכִּפּוּרִים. וְאָמַר "לִיקוּטֵי הָרִי"ם" בְּדַבְּרֵי קוּדְשׁוֹ, שֶׁהִנֵּה, שְׁנִינוּ בְּגִמְרָא (סוֹטָה ג'): "אִין אָדָם עוֹבֵר עֲבִירָה, אֲלָא אִם כֵּן נִכְנְסָה בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת".

לְפִי זֶה נִמְצָא, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁלֹּא עָשָׂה הָאָדָם תְּשׁוּבָה כְּרָאוּי, אִין הוּא יָכוֹל לְקַיֵּם מִצְוֹת סִפָּה, הַמְּשִׁיכָה דַּעַת, שֶׁהָיָה רוּחַ שְׁטוּת הִיא הַהִיפּוֹךְ מְדַעַת דְּקְדוּשָׁה.

לְכֵן הַקָּדִים לָנוּ הַקַּב"ה, בְּרֹב רַחֲמָיו וְחֶסְדָּיו, אֶת עֲשֵׂרֵת יְמֵי תְּשׁוּבָה, מֵרֹאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד יוֹם הַכִּפּוּרִים, שְׂאֵז הוּא יִתְבָּרַךְ מְכַפֵּר לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב: "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם". וְאַחַר שִׁישְׂרָאֵל נִטְהָרִים מִכָּל סִיג וּפְגָם, וְגִרְשׁוּ אֶת רוּחַ הַשְּׁטוּת שְׁבִקְרַבָּם, הִנֵּה, עַתָּה הֵם מְסוּגָלִים לְקַיֵּם מִצְוֹת סִפָּה כְּרָאוּי, כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ דַּעַת דְּקְדוּשָׁה עֲלֵיהֶם.

וְנִרְאָה לְבָאָר בֵּיתֵר שְׂאֵת אֶת עֵנִין הַדַּעַת, עַל-פִּי מַה שְׂאָמְרוּ חוֹז"ל (שַׁבַּת עה'): "שׁוּחַט, מִשׁוּם מָאִי מְחִיב? רַב אָמַר מִשׁוּם צִבְעַ" – וְהַכּוֹנֵנָה הִיא, שְׁהָאָדָם הַשׁוּחַט בְּהִמָּה בְּשַׁבַּת, מִשׁוּם מַה הוּא חָיִב? רַב אָמַר מִשׁוּם צִבְעַ (שְׁזָהוּ חִילּוּל שַׁבַּת). וּבָאָר הַבַּעַשׂוֹת הַקְּדוּשׁ עֵנִין זֶה עַל-פִּי הַסוּד, וְאָמַר: "הַשׁוּחַט" – הַכּוֹנֵנָה לְיִצְרַת הָרַע, הַשׁוּחַט אֶת כָּל הָעוֹלָם, וּמִפְּתָה אֶת בְּנֵי הָאָדָם לְדַבֵּר עֲבִירָה. וְהַקּוּשִׁיָּה הִיא – מִשׁוּם מָאִי מְחִיב? מִשׁוּם מַה הוּא חָיִב? – מְדוּעַ עֲתִיד הַקַּב"ה לְשַׁחֹט אֶת הַיִּצְרַת הָרַע (כְּמוּבָא בְּגִמְרָא (סוֹפָה נב'): "לְעֵתִיד לְבּוֹא, מִבִּיאוֹ הַקַּב"ה, אֶת יִצְרַת הָרַע, וְשׁוּחַטוֹ בְּפָנֵי הַצְּדִיקִים"? וְהִלָּא זֶהוּ תַּפְקִידוֹ שֶׁל הַיִּצְרַת, וְלִכְךָ הוּא נִבְּרָא – כְּדִי לְהַסִּית וּלְפַתּוֹת אֶת הָאָדָם לְעִבְרָה... וְאִם כֵּן, לְמַה עֲתִיד הוּא לְהִיעָנֵשׁ?

עַל-כֵּן מְתַרְץ רַב – "מִשׁוּם צִבְעַ" – מִשׁוּם שֶׁהַיִּצְרַת הָרַע "צִבְעַ" אֶת הַעֲבִירָה לְמִצְוָה. וּבָאָרוּ חוֹז"ל עֵנִין זֶה וְאָמְרוּ, שִׁישׁ שְׁנֵי סוּגֵי יִצְרַת הָרַע, הַנִּלְחָמִים עִם הָאָדָם כְּדִי לְבַטְלוֹ מִלְּקַיֵּם אֶת רְצוֹן בּוֹרְאוֹ: יִצְרַת אֶחָד שְׂבָא אֶל הָאָדָם בְּגִלּוּי, וְאִינוֹ מְסַתִּיר מִמֶּנּוּ אֶת הַעוֹבְדָה שְׁכָּל כּוֹנֵנוֹתוֹ הִיא לְהַחֲטִיא. אֲמָנָם, נִכּוֹן שֶׁיִּצְרַת זֶה מְסוּפָן, אוֹלָם מְפִיּוֹן שֶׁהוּא בָּא אֶל הָאָדָם בְּגִלּוּי וְאִינוֹ מְסַתִּיר אֶת כּוֹנֵנוֹתוֹ, יָכוֹל אָדָם שֶׁהוּא יָרָא שְׁמִים לְהִישְׁמַר מִמֶּנּוּ וּלְהַתְגַּבֵּר עָלָיו.

אוֹלָם, יֵשׁ יִצְרַת הָרַע מְסוּג אַחַר, שֶׁהוּא הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵתוֹחֶכֶם וְחֻלְקָלְקָל, שִׁיּוּדַע שְׂאָם הוּא יָבוֹא אֶל יְהוּדֵי יִרָא שְׁמִים בְּגִלּוּי כְּדִי לְפַתּוֹתוֹ לְדַבֵּר עֲבִירָה, יִגְרְשׁוּ אוֹתוֹ יְהוּדֵי מִבְּתֵי לְבוֹ בְּבִשְׁת-פָּנִים. וְלִכֵּן, בָּא הַיִּצְרַת הַזֶּה בְּמִרְמָה, וּבְחֻלְקָלְקוֹת לְשׁוֹנוֹ מְנַסָּה לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם בְּרִשְׁתּוֹ, עַל-יָדֵי שֶׁהוּא "צִבְעַ" אֶת הַעֲבִירָה לְמִצְוָה, וּמוֹכִיחַ לְאוֹתוֹ

אדם בכל מיני תחבולות ופּלפולים, שבעצם מעשה זה אינו עבירה – אלא להיפך – זוהי מצוה. וברור שיצר כזה מסוכן מאד. שכן, האדם אינו יכול להישמר מפניו, מכיון שהוא מחשיבו ליצר הטוב, המסיעו לעבודת ה'.

ויש להוסיף מה שכבר הבאנו, שחג הסוכות הוא כנגד יעקב אבינו, דכתיב (בראשית לג, יז): 'ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכת'. והנה, ידוע שיעקב אבינו היה הראשון שבקש שהקב"ה יסיע לו להתגבר על היצר הרע, כאשר הלך להתפייס עם עשו הרשע, כמו שכתוב: "הצילני נא מיד אחי מיד עשו כי ירא אנכי אתו פן יבוא והכני". ותמהו המפרשים על כפל הלשון שאמר יעקב אבינו – "מיד אחי מיד עשו". וכי יש ליעקב אח אחר מלבד עשו, שהוא מציין גם "אחי" וגם "עשו"?

אלא, יעקב אבינו התפלל לה' "הצילני נא מיד אחי" – שיציל אותו מיד אותו יצר הרע שרוצה להפילו בךשיתו על-ידי שהוא עושה עצמו כאילו הוא "אחי", וכפיכך רוצה לסייע לו בעבודת ה'. ועל-כן, אומר יעקב אבינו "ירא אנכי אתו" – אני ירא מיצר הרע הזה "פן יבוא והכני". שכן, קשה מאד להתגונן כנגדו, מאחר והוא בא ברמיה, וצובע את העבירה למצוה.

והנה, כידוע, הקב"ה ברא את היצר הרע, ונתן לו את הרשות לפתות את האדם לדבר עבירה. אך הקב"ה התנה תנאי עם היצר הרע, שיכול הוא לפתות את האדם בגלוי. אבל בשום אופן לא נתן לו רשות לרמות את האדם, ולהפוך את העבירה ל"מצוה". והיות והיצר מרד בבוא עולם, בכך שרמה את האדם, בהופכו את העבירה ל"מצוה" – לכן ענוש יענש לעתיד לבוא, והקב"ה ישחט אותו.

והנה, אמרו חז"ל: "יצרו של האדם מתגבר עליו בכל יום, ומבקש להמיתו, שנאמר (תהילים לו, לב): 'צופה רשע (= יצר הרע) לצדיק, ומבקש להמיתו, ואלמלא הקב"ה עוזרו (= לאדם) – אין הוא יכול לון (= ליצר הרע), שנאמר (בפסוק הבא): 'ה' לא יעזבנו בידו'". משמע מפאן, שאין ביד האדם את הכח להתגבר על היצר, ללא עזרת שמים.

ועתה, בא וראה דבר נורא שמצינו בזהר הקדוש ב"רעיא מהימנא", שמצות ישיבה בסכה מרמזת שהשכינה הקדושה היא בבחינת סכה, הפורסת את כנפיה על בניה.

וכפי דברי הזהר הקדוש (פינחס רנו, מתורגם): "השכינה, שהיא סכה, מגינה על ישראל ופורשת כנפיה עליהם כאם על בניה, ולכן תקנו (לנו חז"ל בתפילת ערבית) לברך 'פורס סכת שלום עלינו'. ולכן, בחודש השביעי, שבו יש (את) כל המצות הללו (= סכה וארבעת המינים), 'מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה' בין עם ישראל לאביהם שבשמים".

הנה כי כן, הרוחנו להבין את הסגולה שיש במצות סכה, להגן על היושב בה מהיצר הרע, הצובע את העבירה למצוה. שכן, מאחר ואי-אפשר להתגבר על יצר זה, רק על-ידי עזרת ה' יתברך, לכן, בחג הסוכות כאשר אנו יוצאים מקורות בתינו, כדי לשבת בסכה בצלו של הקב"ה, יש לנו סיוע מיוחד מאת ה' יתברך להתגבר על אותו מנוול, שצובע את העבירה למצוה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"ויגברו המים.. ותלך התבה על פני המים" (בראשית ז' יח)

באחד מימי הסוכות ישן הרה"ק מאיר מפרימישלאן בסכה בתוך ה"ואנט בעטיל" (מין תיבה שפיום משמשת ללימוד, ובלילה לשינה). והנה, מיד כשנכנס לתיבה החלו לרדת גשמים. בתחילה לא שת רבי מאיר לב אליהם. אך הגשמים החלו מתגברים וחודרים לתוך מטתו. אך רבי מאיר גמר אמר, שמפני הגשם הוא לא יצא מן הסוכה. אולם הגשם הולך וגובר, וכבר התחילו כלי המטה להיספג במים, אך רבי מאיר בשלו – "לא אזוז מהסוכה". והגשמים הולכים ומתחזקים בכח גדול, ולאט לאט החלה כל התיבה להתמלא בגשם, עד ששכב רבי מאיר כלו בתוך המים. אך הצדיק לא קם ולא זע, אלא נשאר שוכב בסכה. ואף שהתמלאה כל הסכה במי הגשם, והתיבה שבה ישן התחילה כבר לצוף על המים כמו ספינה. מפל מקום, רבי מאיר לא רצה לקום, ושכב בתוך התיבה עד אור הבקר. מיד כאשר עלה הבקר, קם רבי מאיר ללכת למקוה, כמנהגו. והנה, כאשר פתח הצדיק את דלת הסכה, ראה למרבה הפליאה, שכל האדמה מסביב לסכתו הייתה יבשה, ורק בסכתו ירדו גשמים עזים, והיה תמה מאד על-כך. אולם, מיד גלו לו מן השמים, שהשטן בא כדי לנסותו – אם יותר הוא על מצות הסכה, או לא. וכיון שעמד בניסיון – יזכה הוא לרוח הקדש, ואכן כך היה. (עפ"י "דברי מאיר").

חג שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: סְכוּת-שְׁמַחַת תּוֹרָה

עֲרַשׁ"ק יד' תִּשְׁרִי תשע"ז (17.10.16)

הַפְּטָרָה: "הִנֵּה יוֹם" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

אֶתְרֵג – "אֵל תְּבוֹאֲנֵי רֶגֶל גְּאוּה" (תהילים לו' יב)

על גִּדְּל הָאֶתְרוֹג שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנֵה (סוכה לד'): "שְׁעוֹר (=גִּדְּל) אֶתְרוֹג הַקֶּטָן, רַבִּי מֵאִיר אָמַר: כְּאֶגּוֹז. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: כְּבִיצָה. וּבְגִדְּלוֹ (=וְשִׁיעוֹר שֶׁל אֶתְרוֹג גְּדוֹל): כְּדִי שְׁיֵאָחוּז שְׁנַיִם (=שְׁנֵי אֶתְרוֹגִים) בְּיָדוֹ אַחַת, דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי יוֹסִי אָמַר: אֶפִּילוֹ (אֶתְרוֹג) אֶחָד בְּשֵׁתֵי יָדָיו". בְּגִמְרָא (שם לו') מוּבָא הַמִּשְׁךָ לְמַחְלֻקַת בֵּין רַבִּי יוֹסִי וּרְבִי יְהוּדָה, וְכֹךְ כְּתוּב שָׁם: "תְּנִיָּא: אָמַר רַבִּי יוֹסִי: מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי עֲקִיבָא, שָׁבָא לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְאֶתְרוֹגוֹ עַל כְּתָפוֹ". וּמִזֶּה בִקֵּשׁ רַבִּי יוֹסִי לְהִבִּיא רְאִיָּה לְרַבִּי יְהוּדָה, שְׁאֶפִילוֹ אֶתְרוֹג גְּדוֹל, שְׁצָרִיף לְהָרִים אוֹתוֹ עַל כְּתָפוֹ – כְּשֶׁר הוּא. וְכָל שָׁפָן, אֶתְרוֹג גְּדוֹל, שֶׁהָאֲדָם מֵרִים אוֹתוֹ בְּשֵׁתֵי יָדָיו, שֶׁהוּא כְּשֶׁר.

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. וְכִי מְדוּעַ טָרַח הַתְּנָא הַקְּדוּשׁ רַבִּי עֲקִיבָא לְבוֹא לְבֵית הַכְּנֶסֶת עִם אֶתְרוֹג גְּדוֹל בְּמִיּוּחַד, עַד כְּדִי כֶּךָ שֶׁהִיָּה צָרִיךְ לְשֵׂאת אוֹתוֹ עַל כְּתָפוֹ?

וְנִרְאֶה לְבָאָר עִמָּךְ מַעֲשֶׂה רַבִּי עֲקִיבָא עַל-פִּי מַה שֶּׁשְׁנִינוּ בְּגִמְרָא (קדושין ע'): "אָמַר שְׁמוּאֵל: כָּל הָאוֹמֵר 'אֶתְרוֹנְגָא' – תִּילְתָא בְּרַמּוֹת רוּחָא...". (=כָּל מִי שְׁאוֹמֵר "אֶתְרוֹנְגָא" (בְּמָקוֹם אֶתְרוֹג), יֵשׁ לוֹ רוּחַ גְּבוּהָה, וְנִאֲוֵתָן הוּא).

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מְדוּעַ הָאוֹמֵר "אֶתְרוֹנְגָא" בְּמָקוֹם "אֶתְרוֹג", סִימָן הוּא שֵׁישׁ בּוֹ אֶת מִידַת הַגְּאוּה?
בְּסִפְר "אֶרֶץ הַחַיִּים" עַל תְּהִלִּים (מזמור לו'), כְּתוּב עַל-כֶּךָ רִמְזוּ נְאֻה, עַל-פִּי הַמְּבוֹאֵר בְּמִדְרַשׁ (אֲבוֹת דְּרַבִּי נֶתַן פֶּא'): בְּשֶׁעָה שְׂרָצָה הִנְחֵשׁ לַגַּעַת בְּאֵילָן (=בְּעֵץ הַדַּעַת), צוּחַ עָלָיו הָאֵילָן, וְאָמַר: "רְשָׁע, אֵל תִּגַּע בִּי! שְׁנֵאמַר: 'אֵל תְּבוֹאֲנֵי רֶגֶל גְּאוּה וְיָד רְשָׁעִים אֵל תִּגְדְּנִי".

וְעַל מִדְרַשׁ זֶה אָמַר רַבֵּנוּ הָאֵר"י זצ"ל, שֵׁישׁ כָּאֵן רִמְזוּ לְמִי שֶׁסוּכָר שֶׁהֵעֵץ שְׁאֵכַל וְחָטָא בּוֹ אָדָם הִרְאִשׁוֹן הִיָּה אֶתְרוֹג, וְלָכֵן צוּחַ הָאֵילָן – "אֵל תְּבוֹאֲנֵי רֶגֶל גְּאוּה" – שֶׁהֵם רְאִשֵׁי תִיבוֹת "אֶתְרֵג".

מִעֵתָה מְבוֹאֵר הֵיטֵב, מְדוּעַ מִי שְׁאוֹמֵר "אֶתְרוֹנְגָא" בְּמָקוֹם "אֶתְרֵג", סִימָן שֵׁישׁ בּוֹ אֶת מִידַת הַגְּאוּה, כִּי בְּאֶתְרֵג יֵשׁ סִימָן לְמִידַת הַעֲנֻה, בְּרִאשֵׁי תִיבוֹת "אֵל תְּבוֹאֲנֵי רֶגֶל גְּאוּה", אֲבָל אִם הָאָדָם אָמַר "אֶתְרוֹנְגָא", וּבְכַךְ מוֹסִיף אוֹתוֹת נוֹסְפוֹת לְמִלָּה "אֶתְרֵג", סִימָן שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹצֵה בְּרִמְזוֹ זֶה, וְלָכֵן הוּא בְּעַל גְּאוּה.

אוֹלָם, רְאוּי לָנוּ לְהִתְבּוֹנֵן עַל-כֶּךָ. וְהֵלֵא, הָאֶתְרוֹג הוּא רַק אֶחָד מֵאַרְבַּעַת הַמִּינִים. אִם כֵּן, מְדוּעַ דּוֹקָא בּוֹ נְרִמְזוּ הַרְיָחוּק מְקַלֵּפֵת הַגְּאוּה? (כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ: "אֶתְרֵג" – רְאִשֵׁי תִיבוֹת "אֵל תְּבוֹאֲנֵי רֶגֶל גְּאוּה").

נִרְאֶה לְבָאָר עֲנִין זֶה עַל-פִּי מַה שֶּׁכְּתַב ה"חֹבֵת הַלְּבָבוֹת" (שַׁעַר עֲבוֹדַת הָאֱלֹקִים פֶּד'), שְׁחָסִיד אֶחָד אָמַר לְתַלְמִידָיו: "אֵילוֹ לֹא הָיוּ לָכֵם עֲוֹנוֹת, הֵייתִי מְפָחַד עֲלֵיכֶם, מִמָּה (=מִדְּבָר) שֶׁהוּא גְּדוֹל מִן הָעֲוֹנוֹת. אָמְרוּ לוֹ (תַּלְמִידָיו): מַה הוּא (הַדְּבָר שֶׁ)גְּדוֹל (יֹתֵר) מִן הָעֲוֹנוֹת? אָמַר (לָהֶם): הַגְּבָהוֹת וְהַגְּאוּה, כְּמוֹ שְׁאֲמַר הַכְּתוּב (משלי טז, ה'): 'תוֹעֲבַת ה' כָּל גְּבָה לֵב".

וְהַבְּאוּר הוּא, כִּי דּוֹקָא לְאַחַר שֶׁהָאָדָם מְגִיעַ לְמִדְרָגָה גְּבוּהָה כְּזוֹ שְׁאֵין בּוֹ חָטָא, דּוֹקָא אֲזִי יֵשׁ חֲשֵׁשׁ גְּדוֹל יֹתֵר, שְׁיָבוֹא לְיָדֵי גְּאוּה – בְּחֻשְׁבוֹ, שֶׁהִנֵּה, הוּא הָאָדָם הַשְּׁלֵם.

וְלָכֵן אָמַר אוֹתוֹ חָסִיד לְתַלְמִידָיו, שְׁאִם אֵין בְּהֶם חָטָא, הוּא מִתְיָרָא וּמְפָחַד מְדָבָר שֶׁהוּא יֹתֵר חָמוּר מִן הַחָטָא – מִהַגְּאוּה. שְׁכֵן, כֶּךָ הֵיא דְרַכּוֹ שֶׁל הַיִּצָר הָרַע – כְּשֶׁהוּא רוֹאֵה שֶׁלֹּא הִצְלִיחַ לְפָתוֹת אֶת הָאָדָם לְדַבֵּר עֲבִירָה, מִיָּד הוּא מְכַנֵּס בּוֹ גְּאוּה עַל מִדְרָגָתוֹ הַגְּדוּלָּה בֵּה הוּא נִמְצָא, וְעַל-יָדֵי כֶּךָ מִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ הַקְּב"ה, כְּמוֹ שְׁאֲמְרוּ חז"ל עַל בְּעַל הַגְּאוּה (סוטה ה'): "כָּל אָדָם שֵׁישׁ בּוֹ גְּסוֹת הָרוּחַ, אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵין אָנִי וְהוּא יְכוּלִין לְדוֹר בְּעוֹלָם, שְׁנֵאמַר (תהילים קא'): 'מִלְשֹׁנֵי בְּסִתֵּר רַעְהוּ אוֹתוֹ אֲצַמִּית, גְּבָה עֵינַיִם וְרַחַב לֵבָב אוֹתוֹ לֹא אוּכַל' – אֵל תִּקְרִי 'אוֹתוֹ', אֲלֵא 'אוֹתוֹ לֹא אוּכַל".

מִכָּל זֶה נִמְצָאנוּ לְמַדִּים, שְׁעַל-יָדֵי הַגְּאוּה מְצַלִּיחַ הַיִּצָר הָרַע לְהַפִּיל אֶת הָאָדָם בְּרִשְׁתּוֹ. וְלָכֵן, אִם אֵין בְּאָדָם חָטָא, יֵשׁ חֲשֵׁשׁ שֵׁישׁ בּוֹ דְּבַר שֶׁהוּא גְּרוּעַ מִן הַחָטָא – גְּאוּה.

והנה, ידוע מה שאמרו חז"ל, שהאתרוג רומז על השלימות הכי גדולה בעבודת ה', וכפי שמובא במדרש (מדרש רבה, "אמר"): "פרי עץ הדר (=אתרוג)... מה אתרוג זה, יש בו ריח ויש בו אכל (=טעם) – כף (ב) ישראל יש בהן בני אדם, שהן בעלי תורה ובעלי מעשים טובים (=צדיקים). כפות תמרים (=לולב)... מה תמרה זו, יש בה אכל (=טעם), ואין בה ריח – כף (ב) ישראל יש בהן בעלי תורה ואין בהן מעשים (טובים). וענף עץ עבות (=הדס)... מה הדס הזה, יש בו ריח, ואין בו אכל (=טעם) – כף (ב) ישראל יש בהם בני אדם שיש בידיהם מעשים טובים ואין בהן תורה. וערבי נחל... מה ערבה זו, אין בה (לא) טעם ולא ריח – כף (ב) ישראל יש בהן בני אדם שאינם לא בעלי תורה ולא בעלי מעשים (טובים)".

מעשה מבוואר היטב, מדוע דוקא באתרוג רמז ענין הגאווה ("אל תבואני רגל גאווה"). שהרי, באתרוג יש גם טעם וגם ריח, והוא רומז על צדיקים אלו, שיש בהם תורה ומעשים טובים. לכן, דוקא אותם צריך להזהיר, שלא יבואו לידי רגל גאווה, מחמת שלימותם בעבודת ה'.

ויש עוד להוסיף בענין זה: הנה, אמרו חז"ל: "שנים עשר אלף זוגים (=זוגות) תלמידים היו לו לרבי עקיבא, מגבת עד אנטיפרס, וכלן מתו בפרק אחד, מפני שלא נהגו כבוד זה לזה. והיה העולם שמים, עד שבא רבי עקיבא אצל רבותינו שבדרום, ושנאה (=ולמד) לרבי מאיר, ורבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי שמעון, ורבי אלעזר בן שמוע, והם הם העמידו תורה באותה שעה".

ויש לומר, שמחמת האסון הקשה שפקד את רבי עקיבא, שאבד כד' אלף תלמידים, דרש רבי עקיבא על הכתוב בתורה (ויקרא יט', יח'), "ואהבת לרעך כמוך", שזה כלל גדול בתורה. שכן, דוקא רבי עקיבא – שחש על בשרו את האבידה הגדולה של כד' אלף תלמידיו, שטפח וגדל אותם בדרפי התורה, וכלם מתו בפרק אחד, משום שלא נהגו כבוד זה בזה – דוקא לו נאה ולו יאה לומר: "ואהבת לרעך כמוך – זה כלל גדול בתורה".

ונראה, שבכונה תחילה הוסיף רבי עקיבא את המלה "בתורה", באומרו "זה כלל גדול בתורה". שהרי, לכאורה מספיק לומר "ואהבת לרעך כמוך – זה כלל גדול". שהרי, אנו יודעים שמצוה זו כתובה בתורה.

אלא, יש לומר, שכאן בקש רבי עקיבא להדגיש, כי הן אמת שמצות "ואהבת לרעך כמוך" נתונה לכל אחד מישראל. אולם, ביותר הכתוב צריך לזרז את תלמידי החכמים, שעוסקים בתורה, שיאהבו ויכבדו איש את רעהו באהבה וברעות, ולא כפי שעשו תלמידיו שלו, שלא נהגו כבוד זה בזה. ולכן אמר רבי עקיבא: "ואהבת לרעך כמוך – זה כלל גדול בתורה" – בתורה דוקא, ובמיוחד לתלמידי החכמים העוסקים בה.

ומה נפלא הוא הדבר שמצינו אצל רבי עקיבא, שכשהיה עדין תלמיד חדש לפני רבן גמליאל, אחד מחבריו הלשין עליו לרבן גמליאל, שאין הוא מתנהג כראוי. ולמרות שרבן גמליאל העניש את רבי עקיבא על-כף, עם כל זאת לא גלה רבי עקיבא שנאה לאותו תלמיד שהלשין עליו, אלא, להיפך, עוד הוסיף עליו אהבה. וזאת, כפי שמובא בגמרא (ערכין טז'): "אמר רבי יוחנן בן נורי: מעיד אני עלי שמים וארץ, שהרבה פעמים לקה עקיבא בן יוסף על ידי, שהייתי קובל (=מתלונן) עליו לפני רבן גמליאל, וכל שכן שהוסיף בי אהבה, לקים מה שנאמר (משלי ט'): "אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך".

ולא בחינם מספרים לנו חז"ל (תענית כה'): "מעשה ברבי אליעזר, שירד לפני התיבה, ואמר עשרים וארבע ברכות, ולא נענה. ירד רבי עקיבא אחריו ואמר: אבינו מלכנו, אין לנו מלך אלא אתה. אבינו מלכנו, למענך רחם עלינו. ומיד נענה. כסבורין (=וחשבון) העם שזה גדול מזה. יצתה בת קול ואמרה: לא מפני שזה גדול מזה, אלא שזה (=רבי עקיבא) מעביר על מדותיו, וזה (=רבי אליעזר) אינו מעביר על מדותיו".

וגם לאחר שעלה לגדולה, ושמו הלך לפניו מסוף העולם ועד סופו, גלה את אהבתו לתלמידי חכמים, והשפיל את עצמו לשמש במקום הצרף, כמסופר בגמרא: "מעשה בתלמיד אחד מתלמידי רבי עקיבא, שחלה. לא נכנסו חכמים לבקרו. ונכנס רבי עקיבא לבקרו. בשביל שפכדו ורפצו (=נקה את הדרו)... חיה (=הבריאה). אמר לו (תלמידו): רבי, החייתני. יצא רבי עקיבא ודרש: כל מי שאין (הוא) מבקר חולים, כאילו שופך דמים".

ומכל זה אנו למדים על גדל אהבתו הגדולה של רבי עקיבא לתלמידי חכמים. ולמרות שכאשר היה רבי עקיבא עם הארץ, שנא הוא תלמידי חכמים (כפי שמובא בגמרא (פסחים מט'): "אמר רבי עקיבא: כשהייתי עם הארץ אמרתי: מי יתן לי תלמיד חכם, ואנשכנו כחמור"). הנה, אחרי שהלך ולמד תורה, הפכה כל שנאתו לאהבה עזה כמות לתלמידי חכמים.

ומעשה מבוואר היטב המעשה של רבי עקיבא, ש"בא לבית הפנסת ואתרוגו על כתפו". שכן, מגדל אהבתו את

תלמידי החכמים, בקש ללמדם שצריכים להתרחק ממידת הגאווה. שהרי, כבר למדנו שהאתרוג רומז לתלמידי חכמים ("מה אתרוג זה, יש בו ריח ויש בו אכל - כך (ב) ישראל יש בהן בני אדם, שהן בעלי תורה ובעלי מעשים טובים (= צדיקים)). על-כן, כל מגמתו של רבי עקיבא במעשה זה היתה ללמד את תלמידי החכמים שיתלבשו במידת הענוה, וינהגו כבוד זה בזה, כדי שלא יקרה להם, חס ושלום, מה שקרה ל-כד' אלף תלמידיו, שמתו על שלא נהגו כבוד זה בזה.

לכן בא רבי עקיבא בכונה עם אתרוג גדול מאד, שצריך לשאת אותו על כתפו - כדי לרמוז לתלמידי החכמים את רמו האתרוג: "אל תבואני רגל גאווה". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים" (ויקרא כג' מג')

חכמי ישראל תוהים, על שום מה קבעה התורה את חג הסכות בתשרי - ולא בניסן. שהרי, את חג הסכות חוגגים אנו, כי בסכות הושיב הקב"ה את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים, וציאת מצרים היתה בניסן, ולא בתשרי.

הסבר מענין ומאלף מביא בענין זה רבי יעקב בן אשר, "בעל הטורים", הנוקט בשיטתו של רבי אלעזר בן הורקנוס במסקת ספה (יא', עב'), שפשעו בני ישראל במדבר, לא עשו להם סכות ממש, אלא "ענני כבוד" סוככו עליהם, וכך כותב "בעל הטורים": "והסכות שאמר הכתוב שהושיבנו בהם הם ענני הכבוד, שהקיפם בהם (=הקב"ה את בני ישראל במדבר), לבל יפו בהם השרב והשמש. ודוגמא לכך צונו לעשות סכות, כדי שזכור נפלאותיו ונוראותיו. ואף-על-פי שיצאנו ממצרים בחדש ניסן, לא צונו לעשות ספה באותו הזמן, לפי שאלו ימות הקיץ, ודרך כל אדם לעשות ספה לצל, וכך לא תהיה ניכרת עשייתנו בהם, שהיא במצות הבורא יתברך. לכן צוה אותנו, שנעשה ספה בחדש השביעי (=בתשרי), שהוא זמן הגשמים, ודרך כל אדם לצאת מסכותו ולישב בביתו. ואנחנו יוצאים מן הבית לישב בספה - ובזה יראה לכל, שמצות המלך היא לעשותה".

וזהו שפתוב "למען ידעו דרתיכם" - מצוה שיהא ניכר ונודע, שהספה עשויה לשמו יתברך.

אך הגאון מוילנא זיע"א השיב תירוץ נפלא, ואמר, שאמנם עושים אנו את מצות הספה לזכר ענני הכבוד, שהקיפו את ישראל במדבר, אלא שצריך לדעת שענני הכבוד הראשונים שהקיפו את ישראל מיד בצאתם ממצרים, נסתלקו כאשר חטאו ישראל במעשה העגל. ורק מאוחר יותר, כאשר הקימו ישראל את המשכן חזרו ענני הכבוד. ולזכר ענני הכבוד השניים אנו חוגגים את חג הסוכות. וממשך הגר"א, ואומר: כאשר תבדוק, תמצא, כי חג הסוכות נקבע ב-טו' בתשרי, בדיוק ביום בו זכו בני ישראל שוב לאותם ענני הכבוד. הא כיצד?

הנה, כשחטאו ישראל בעגל נסתלקו מהם ענני כבוד שמים, וכמו שדרשו חז"ל (שמות לב', כה'): "וירא משה את העם כי פרע הוא". דהינו שנעשו פרועים (=גלויים) מענני הכבוד. ורק לאחר שחזר הקב"ה ונתרצה לישראל ביום הכיפורים, ואמר למשה "סלחתי כדבריך", ונצטוו ישראל להקים את המשכן, רק אז חזרו ענני הכבוד למקומם. וכך היה סדר הדברים: ממחרת יום הכיפורים, י"א בתשרי, אמר משה לעם שיביאו תרומתם להקמת המשכן, במשך יומיים, הביאור כלם את נדבותיהם, כמו שכתוב: "והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר" - לשני בקרים (=בבקר בבקר) - דהינו, י"ב וי"ג בתשרי, ו-בי"ד בתשרי לקחו חכמי הלב את הנדבה מידי משה, וב-ט"ו החלו עוסקים במלאכת המשכן, ואז חזרו ענני הכבוד. נמצא, כי ב-ט"ו בתשרי הוא המועד המתאים ביותר לשבת בספה, לזכרון הנס "כי בסכות הושבתי את בני ישראל" - כי מאז נשארו ענני הכבוד במשך כל הארבעים שנים בשהותם במדבר. "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדור (=אתרוג)..."

פעם אחת היה מחסור גדול באתרוגים, ולרב הקדוש רבי חיים מאיר יחזקאל זיע"א לא היה אתרוג, והצדיק היה שרוי בצער גדול. קרוב לחג נודע לחסידים כי בקפריסין יש לגביר אחד אתרוג מהודר בתכלית ההידור. מיד נסעו אליו החסידים, והפצירו בו למכור להם את אתרוגו בשביל הרבי, אולם הגביר לא הסכים בשום פנים ואופן. אחר-כך אמר להם: "אם הרבי יבטיח לי בן זכר, אתן לו את האתרוג במתנה". הבטיחו לו החסידים שימסרו את התנאי לרבי, ובנדאי יברך אותו הרבי, כדי שיפקד בן זכר. נתן להם הגביר את האתרוג, אולם הוסיף, שאם ההבטחה לבן זכר לא תתקם בשנה זו, לא יצא הרב ידי חובה באתרוג. כשבאו החסידים בערב החג אל הרבי עם האתרוג, נתמלא הוא שמחה גדולה, וכל הלילה לא ישן, אלא עמד וצפה לאור הבקר, כדי שיוכל לברך על האתרוג. כשהגיע אור הבקר, התכונן הרב בדבקות רבה לברך על האתרוג, ואז ספרו לו החסידים את התנאי של הגביר, בעל האתרוג. מיד נהפכה שמחתו של הרבי לתוגה (=לעצב), ובאין אמר ודברים, הניח את האתרוג מידו, והחל מתהלך בביתו מצד לצד, כדי לשית עצות בנפשו (=לחפש מוצא אחר). וכך עבר עליו כמעט כל היום. לפנות ערב, כאשר ראה הרב שכמעט שקעה השמש, ועוד מעט כבר לא יוכל לברך על האתרוג, עמד ואמר: "יהי מה! אני מוכרח כבר להבטיח לגביר", והבטיח לאותו הגביר בן זכר, ואחר עמד וברך על האתרוג. ואכן, באותה שנה נולד לאותו הגביר בן זכר...

חג שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"נְכֻסָּה וְגַם כָּל־תְּהַנֵּף נַפְשִׁי" ("סוּפָה" בְּדִילוּג 3 אוֹתִיּוֹת) (תהילים פד' ג')

כְּנִיסַת הַחֶג: 17:35

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: סְכוּת-שְׁמַחַת תּוֹרָה

יְצִיאַת הַחֶג: 18:42

עֲרַשׁ ק' יד' תִּשְׂרִי תִשְׁע"ז (17.10.16)

הַפְּטָרָה: "הִנֵּה יוֹם" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"חֶג הַסִּכַּת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאַסְפָּךָ מִגִּרְנָךָ וּמִיִּקְבְּךָ" (דְּבָרִים טז, יג')

עַל הַכְּתוּב (דְּבָרִים טז, יג'): "חֶג הַסִּכַּת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאַסְפָּךָ מִגִּרְנָךָ וּמִיִּקְבְּךָ", דָּרְשׁוּ חז"ל בַּגְּמָרָא (סְפָה יב): "בְּאַסְפָּךָ מִגִּרְנָךָ וּמִיִּקְבְּךָ, בְּפִסּוּלַת גֵּרִין וַיִּקַּב הַכְּתוּב מְדַבֵּר".

וְצָרִיךְ לְהַבִּין עֲנִיָּן זֶה. שְׁפָן, מְדוּעַ בְּחֵרָה הַתּוֹרָה לְתַאֲרָא אֶת מְהוּתוֹ שֶׁל חֶג הַסִּכּוּת דּוֹקָא "בְּפִסּוּלַת גֵּרִין (=תְּבוּאָה) וַיִּקַּב"?

וְנִרְאֶה לְבָאָר עֲנִיָּן זֶה עַל-פִּי מָה שֶׁכְּתַב הָאֲרִיזוֹל, שֶׁכָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה בְּעוֹדוֹ רָשָׁע, לֹא עוֹלִים לְמַעַלָּה, לְצַד הַקְּדוּשָׁה, אֲלֵא לְהִיפֹךְ - הֵם הוֹלְכִים לְצַד הַקְּלִיפָה (=הַטּוֹמָאָה). וְרַק לְאַחַר שְׁחוּזָר הָאָדָם בְּתִשׁוּבָה - אִזּוֹ מַחְזִיר הוּא אֶת כָּל לִימוֹד הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁעָשָׂה כְּשִׁחְטָא, בְּחֵזְרָה לְצַד הַקְּדוּשָׁה.

וּכְפִי דְבָרֵינוּ הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הָאֲרִיזוֹל (או"ח סימן תקע"א): "וְדַע, שֶׁכָּל הַמַּעֲשִׂים (=הַמִּצְוֹת) שֶׁאָדָם עוֹשֶׂה, וְתוֹרָה שְׁלוּמֵד בְּעוֹדוֹ רָשָׁע - בְּעוֹנוֹתָיו הֶרְבִּים (הוּא) מוֹסִיף כַּח בְּקָלִיפּוֹת (=כּוֹחוֹת הַטּוֹמָאָה), (וְכָל זֶה) עַד שְׁחוּזָר בְּתִשׁוּבָה - (שֶׁרַק אִזּוֹ הוּא) מוֹצִיא מִהַקְּלִיפָה" (אֶת כָּל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת שֶׁהָיוּ שְׂבוּיִים שָׁם, וּמַחְזִירֵם לְצַד הַקְּדוּשָׁה).

וְזֶהוּ שְׁרָמְזָה הַתּוֹרָה (בְּרֵאשִׁית כה, כו'): "וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד". דְּהִינּוּ, הַיֵּצֵר הָרַע, הוּא שָׂרוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ, הוּא "יָדַע צִיד" - כְּלוּמָר, דְּרָכּוֹ הִיא לְצוּד אֶת הַתּוֹרָה שֶׁאִישׁ יִשְׂרָאֵל עוֹשֶׂה בְּעוֹדוֹ רָשָׁע.

לְפִי זֶה מְבָאָר הַ"תְּפָאֶרֶת שְׁלֵמָה" (סְפָה, דִּיבּוּר הָרֵאשׁוֹן), שֶׁבְּחַג הַסִּכּוּת יֵשׁ תִּיקוּן לַתּוֹרָה וְלַמִּצְוֹת שֶׁקִּיְמוּ יִשְׂרָאֵל טָרַם שֶׁשָּׁבוּ בְּתִשׁוּבָה מְעוֹנוֹתֵיהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם הָרָעִים. שְׁפָן, כְּפִי שְׁלֵמָדְנוּ כְּאֲשֶׁר הָאָדָם מְקִים תּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּשֶׁהוּא רָשָׁע, לְפָנָי שֶׁהוּא חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, נוֹפְלִים כָּל תּוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו בְּתוֹךְ הַקְּלִיפּוֹת, וְעַתָּה הֵם בְּבַחֲיַנַּת "פִּסּוּלַת גֵּרִין וַיִּקַּב".

וְעַל-כֵּן רּוֹמְזוֹ הַכְּתוּב: "בְּאַסְפָּךָ מִגִּרְנָךָ וּמִיִּקְבְּךָ, בְּפִסּוּלַת גֵּרִין וַיִּקַּב הַכְּתוּב מְדַבֵּר". שְׁפָן, בְּחַג הַסִּכּוּת יֵשׁ תִּיקוּן וְעֲלִיָּה לַתּוֹרָה וְלַמִּצְוֹת שֶׁל הָאָדָם שֶׁנִּפְלוּ בְּקָלִיפּוֹת, וְהֵם בְּבַחֲיַנַּת "פִּסּוּלַת". וְעַתָּה, בְּחַג הַסִּכּוּת נִיתֵן לְהוֹצִיאֵם מִהַקְּלִיפּוֹת, וְלְהַשִּׁיבֵם לְצַד הַקְּדוּשָׁה.

וּכְפִי דְבָרֵינוּ הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הַ"תְּפָאֶרֶת שְׁלֵמָה": "דְּהִנֵּה, כְּבָר מְבוֹאָר בְּהָאֲר"י ז"ל וּבְשֶׂאֵר סְפָרֵי הַקְּדָשׁ, כִּי זֶה כָּל־גְּדוּל בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשֵׂה הַמִּצְוֹת שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה, (שֶׁ)צָּרִיךְ לְהַקְדִּים לָהֶם תְּשׁוּבָה שְׁלִימָה עַל מָה שֶׁעָבַר עָלָיו מִהַפְּגָמִים, חֲלִילָה... (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב) (תהילים לד, טו'): 'סוּר מֵרַע וְעֲשֵׂה טוֹב'. צָרִיךְ לְסוּר מִהָרַע תְּחִילָה, וְאַחַר-כֵּן תַּעֲשֶׂה הַטוֹב. וְעֲנִין הַתְּשׁוּבָה הוּא כְּדִי לְהַכְרִית תְּחִילָה כָּל הַחִיצוֹנִים, שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ הֶרְבִּים עַל-יְדוֹ, חֲלִילָה.

אַחַר-כֵּן יְבוֹא אֶל הַקְּדָשׁ לַעֲשׂוֹת הַמִּצְוֹת וְלִלְמוֹד תּוֹרָה בְּקְדוּשָׁה וּבְטָהָרָה. אֲבָל, כָּל מָה שֶׁיַּעֲשֶׂה בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת טָרַם נְטָהָר מַחֲלָאֵת עוֹנוֹתָיו, הִנֵּה, חָס וְחֲלִילָה, הַכָּל הוֹלֵךְ אֶל הַסְּטָרָא אַחֲרָא (=כּוֹחוֹת הַטּוֹמָאָה). וְזֶהוּ רָעָה (ו) חוֹלִי (גְּדוּל) יוֹתֵר. (שֶׁ)הָרִי נוֹתֵן (הוּא) כַּח לְסְטָרָא אַחֲרָא, יוֹתֵר מִהַמִּצְוֹת, רַחֲמֵנָא לִיצְלָן... וְהִנֵּה, זֶהוּ הַנִּקְרָא בְּאַמְת' מִצְוָה הַבְּאָה בְּעֵבִירָה! הַפִּירוּשׁ הוּא, שֶׁהַמִּצְוָה עֲצָמָה בְּאֵה בְּתוֹךְ הָעֵבִירָה בֵּין הַחִיצוֹנִים, רַחֲמֵנָא לִיצְלָן. וְעַל-כֵּן אָנוּ מְתַפְּלְלִים (תהילים קיט, קכב): 'עֲרַב עֲבָדְךָ לְטוֹב אֵל יַעֲשֶׂקְנִי זָדִים' - לְבַל יַעֲשֶׂקוּ (=יִגְזְלוּ) זָדִים אֶת הַמִּצְוֹת שֶׁלָּנוּ...

וְזֶהוּ עֲנִין שֶׁצָּרִיךְ שְׁמִירָה מְעוֹלָה בְּשַׁעַת עֲשִׂית הַמִּצְוֹת, לְבַל יַחֲטְפוּם הַחִיצוֹנִים, רַחֲמֵנָא לִיצְלָן".

וּמִמְשִׁיךְ וְאוֹמֵר הַ"תְּפָאֶרֶת שְׁלֵמָה": "(וְהִנֵּה, כְּתוּב בְּתוֹרָה) 'חֶג הַסִּכַּת תַּעֲשֶׂה לְךָ שִׁבְעַת יָמִים בְּאַסְפָּךָ מִגִּרְנָךָ וּמִיִּקְבְּךָ...'. וְמָה עֲנִין קְדוּשַׁת הַחֶג אֶל אֲסִיפַת (ה)תְּבוּאָה אוּ הִיזִין וְהַשְּׁמָן?... אֲמַנְם הִנֵּה מְבוֹאָר בְּסְפָרִים הַקְּדוּשִׁים, כִּי הַחֶדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה (=תִּשְׂרִי) הוּא מְסוּגָל לְהַעֲלִאת נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה, כְּאֲשֶׁר מְבוֹאָר גַּם בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת אֲצֵל כּוֹנֵת הַשׁוּפָר, וְהוּא הֶרְמִזו (תְּפִילַת י"ח): 'תִּקַּע בְּשׁוּפָר גְּדוּל לְחַרוֹתְנוּ, וְשֵׁא גַ'ס לְקַבֵּץ גְּלוּיּוֹתֵינוּ'. גַ'ס - רֵאשִׁי תִיבוֹת סוּמְךָ נוֹפְלִים - הוּא הַעֲלִאת נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּפְלוּ. וְהִנֵּה, כֵּן עַל זֶה הַדְּרָךְ סוּכְבִים כָּל עֲנִינֵי הַמִּצְוֹת שֶׁל הַחֶדֶשׁ הַזֶּה, עַל הַעֲלִאת נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה וְהַשְּׁבָתָם לְמְקוֹמָם, שֶׁזֶהוּ יְסוּד וְתִיקוּן הַגְּאוּלָּה. וְחֶג הַסִּכּוּת הוּא גְּמַר הַתִּיקוּן, (כְּדִי) לְפָרוֹשׁ עֲלֵיהֶם סוּכַת שְׁלָם".

על-פי האמור, יאיר לנו ענין המים התחתונים, הבוכים על שנשארו למטה, רחוקים מהקב"ה, כפי שכתוב (ויקרא ב, יג): "וְכָל קָרְבַּן מִנְחַתְךָ בַמֶּלַח תִּמְלַח, וְלֹא תִשְׁבִּית מֶלַח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ מֵעַל מִנְחַתְךָ...". ופרש רש"י: "מלח ברית" – הברית כרותה למלח מששת ימי בראשית. שהובטחו המים התחתונים להיות מוקרבים במזבח במלח, ולהינסך (במים) על המזבח בחג(=סוכות)".

ומקור דבר זה הוא במדרש שהביא רבנו בחיי" (פרשת ויקרא), וזו לשונו: "וכן אמרו במדרש: מים התחתונים נקראו מים בוכים, ולמה נקראו מים בוכים? כי בשעה שחלק(=חלק) הקב"ה את המים, נתן אלו למעלה ואלו למטה. התחילו מים התחתונים בוכים, וזהו שכתוב (איוב כח, יא): 'מבכי נהרות חבש'. אמר רבי אבא: בבכי נתפרשו(=נפרדו) המים התחתונים מן העליונים, (ו)אמרו: אוי לנו שלא זכינו לעלות למעלה להיות קרובים ליצרנו... אמר להם הקב"ה: הואיל ולכבודי עשיתן כל-כך, אין להן רשות למים העליונים לומר שירה, עד שיטלו רשות מכם, שנאמר (תהילים צג, ד): 'מקלות מים רבים אדירים משפרי ים, ומה הם אומרים? 'אדיר במרום ה'". ולא עוד, אלא שעתידין אתם ליקרב על-גבי המזבח במלח ונסוך המים".

ענין זה מבואר גם בתיקוני הזוהר (דף יט, מתורגם): "המים התחתונים בוכים ואומרים: אנו רוצים להיות (קרובים) לפני (ה)מלך העליון, ורצוננו לעלות למעלה (לשמים)".

והנה, ידוע מאמר חז"ל (בבא קמא יז): "ש(אין מים – אלא תורה, שנאמר (ישעיה נה): 'הוי, כל צמא לכו למים'". לפי זה יש לומר, שה'מים העליונים' הם רמז לתורה, שעלתה למעלה לריח ניחוח לפני ה' יתברך. לעומת זאת, ה'מים התחתונים' הם רמז לתורה, שנפלה למטה בתוך **הקליפות**, ולכן הם בוכים על מר גורלם, באומרים: "אנו רוצים להיות (קרובים) לפני (ה)מלך העליון, ורצוננו לעלות למעלה (לשמים)".

ויש לומר ש'המים התחתונים' שמחים ומתנחמים בחג הסוכות, בעת ניסוך המים על המזבח. שכן, בחג הסוכות, מחמת גילוי האור הגדול של **אור המקיף**, המבריח את החיצונים, יוצאת התורה, שנפלה למטה בתוך **הקליפה**, כפי שרומז הכתוב: "באספך מגרנד ומיקבך, בפסולת גרן ויקב הכתוב מדבר". שבחג הסוכות יש תיקון ועליה לתורה ולמצות של האדם שנפלו בקליפות, והם בבחינת "פסולת".

ולכן מנסכים מים על המזבח, כדי לשרוף את כל ה"לכלוך והזוהמא" (=הקליפות) שאחזו "במים" (=בתורה הקדושה).

מעשה, יומתק להבין מה ששינונו במשנה (סוכה נא): "חסידים ואנשי מעשה היו מרקדים לפניהם באבוקות של אור שבידיהן, ואומרים לפניהן דברי שירות ותשבחות". כלומר, היו זורקים שתי אבוקות של אור למעלה ומקבלין אותן. ופרש רש"י: "זורקין אותם כלפי מעלה ומקבלין אותן...".

ויש לומר, שכאן רמזו חז"ל על פדיון התורה והמצות, אשר עד עתה היו למטה בתוך **הקליפות**, בבחינת "מים בוכים", ומעשה הם יוצאים מתוך החשך ל**אור גדול**, ועולים למעלה ומאירים באבוקות. ועל-כך אומר רש"י, "ומקבלין אותן". דהינו, שמקבלין אותם בברכה בשמים, והם כריח ניחוח לפני יתברך.

ויש לומר, שמה שקבעו חז"ל לשמוח בשמחת התורה מיד לאחר הסוכות, בשמיני עצרת, הוא כיון שבחג הסוכות מוציא הקב"ה כאמור את כל התורה והמצות, שהיו שקועות בתוך **הקליפה**, ומחזירן אל הקדושה, ועל-כך אנו שמחים בשמחת התורה – על שיצאה היא מאפילה ל**אור גדול**. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ביום השמיני עצרת תהיה לכם" יום הוא עלית התפילות

על הכתוב, "ביום השמיני עצרת תהיה לכם", אומר הרה"ק בעל "תפארת שלמה" זיע"א (על-פי דברי הזוהר הקדוש): הנה בפרשת "נח" אומר הכתוב (בראשית ח, ד): "ותנח התבה בחדש השביעי". לומר לך ש"בחדש השביעי", הוא חדש תשרי (השביעי מניסן), "ותנח התיבה" – כל התיבות והתפילות מפל השנה, יש להן מנוחה, והן עולות לרצון עם התפילות שאנו מתפללים בחדש הזה (כידוע "תיבה" פרושה גם מלה).

וזהו שכתוב: "ביום השמיני עצרת תהיה לכם". דהינו כל התפילות הנעצרות בכל ימות השנה ולא עלו למעלה, עתה הן עולות לרחמים ולרצון למעלה, ואז ממילא מושפע לנו שפע ברכה ורחמים – אמן. (עפ"י "פנינים") "ויהי ערב ויהי בקר יום אחד" (בראשית א, ה)

ידוע לכל, שאצלנו, עם ישראל, היום מתחיל מהלילה שלפניו, כלומר היממה מורכבת מלילה, ואחר-כך יום. ואילו אצל הגויים – להיפך, היממה שלהם מורכבת מיום ואחר-כך לילה. ומדוע כך הדבר?

אומרים על כך חכמי ישראל: הלילה מסמל חשך ואפלה, צרות ויסורים, דינים ופורענויות. ואילו היום מסמל אורה ושמחה, ישועה ונחמה. ולכן אצל אומות העולם, תחילה זורח להם היום, כי מאושרים הם בעולם הזה, כי הוא אצלם העיקר, אך סופם "לילה" – אימה וחשכה שתיפול עליהם בעתיד בגיהנום, כי דרך רשעים אפלה. ואילו אצל ישראל הדבר הפוך: הם בתחילה שרויים בגלות וביסורים, בקדרות ובאפלה, אולם בסוף יזרח להם היום. וזהו שאמרו חז"ל (בראשית רבה סו, ה): "רשעים – תחילתם שלוה, וסופם ייסורים. וצדיקים – תחילתם ייסורים, וסופם שלוה".

"מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה" (שיר השירים ח)

להלן אחד הסיפורים המרגשים, המוכיח על הקשר העמוק שנוצר בין עם ישראל לתורה. קשר שבא לידי ביטוי עז בריקודים העזים ביום שמחת תורה עצמו.

בפרוץ מלחמת העולם השנייה, כשפלשו הרוסים לליטא, נערך מצוד אחרי רבי חיים זיצ'יק, ראש ישיבת בוץ'איץ'. הוא נתפס, נכלא ונשלח לסיביר, למחנה כפיה.

רבי חיים זיצ'יק היה נמוך קומה, שברירי ורפה כח. רק פניו קרנו ועיניו זהרו. במחנה העבודה היה עליהם להרכיב שלשים וששה טנקים ליום, בקור מצמרר ובאצבעות קפואות, כשהם ניזונים מחצי כפר לחם ליום וממים במשורה שהובאו מנחל רחוק.

ככל שהעבודה תחת שבת הנוגשים היתה קשה, היא נחשבה קלה יחסית לעומת נשיאת דליי המים מן הנחל, שהיה מרוחק כשלושה קילומטרים, והולוכו אליו שבילי יער בוציים. להפתעת כלם, התנדב רבי חיים, הנמוך והחלש, לשאוב את המים ולשאת אותם אל המחנה.

מדוע עשה זאת? משום שמעברו האחר של היער היה כפר אחד. עובדי הכפיה הונתרו באיסור חמור, שלא לפקוד את הכפר הזה, ולא ליצור קשר עם יושביו. שואבי המים הצטוו לשוב בתוך פרק זמן שלא יותיר להם שהות לסור לכפר. אבל, רבי חיים, הנמוך והחלש, רץ בכל כוחו עם הדלים הריקים אל הכפר, שבקתותיו היו פזורות על-פני שטח נרחב. רץ מבקתה לבקתה, מגיע אל הפתח ומסתלק במהירות, באכזבה, משלא מצא את אשר חפש. ממשיך לבקתה הבאה, ומחפש גם שם סימן למזווה. וכאשר שער שתם הזמן, חזר אל היער מאוכזב, מלא את הדליים ושב עמם למחנה, לסיבוב נוסף.

פעם אחת האירה לו ההצלחה את פניה. בבקתה מרוחקת מצא מזווה. ביד רועדת נקש על הדלת. זו נפתחה כדי סדק צר. בעלת הבית סקרה בחשדנות את הזר, שהיה מזה רעב, שערו מגודל, לבוש קרעים, עובד כפיה נמלט. פתחה, אבל הלב היהודי גבר על הפחד. והיא הושיטה לו כפר לחם, אוצר של ממש.

להפתעתה, דחה הלה את המתנה, ופרץ בבכי סוער: "יהודי אני" – יבב – "איני רוצה לחם! אני רוצה ספר...!". נבוכה האשה, וקראה לבעלה. שמע הלה ואמר: "יש עמי בבית ספר יהודי אחד. הוא כל יהדותי, הוא אוצרי, סגולה ושמירה. לא אוכל לתיתו לזר!".

בכיו של רבי חיים התעצם: "רחם עלי", התחנן. "תן לי דף אחד. אל תדחה אותי...".

יהודים, רחמנים הם. הלה בעל הבית והביא את כרף הסגולה היקר. עיניו של רבי חיים ברקו. "רואה אתה?", אמר היהודי לרבי חיים, "יש כאן שתי מסכתות בכרף אחד, נדרים ונזיר. השאר לי מסכת, וקח לך מסכת שלמה!" רגליו היו קלות כשנשא את שני דליי המים המעיקים. יש בעבור מה לחיות! כדאי לעמול בכרף יום שלם כדי להסתגר בסופו של יום עם הדפים הקדושים, ולשננם בעל-פה. לומד היה בעל-פה, ומשגן את תלמודו בדרך לנחל ובחזרה. לא היה מאושר ממנו. אך אחת ידע: עליו לנצור את סודו מכל משמר. אם יגלוהו האסירים, יפקיעו ממנו את אוצרו. שכן, מעשנים היו גירות פתחליף עלוב לסיגריות...

הגיע ליל שמחת תורה. היכן בית הכנסת המלא אורה? היכן הילדים העולצים? היכן היהודים הנכבדים עם ספרי התורה? היכן הבחורים שהתלהבותם סוחפת את כלם?

אבל מדוע עולות הדמעות בעיניו? הן זמן שמחתנו הוא. וגם פה, בגולאג, יש לו ספר תורה משלו! באהבה משש את הדפים שתחת חולצתו, קם לעיני הגויים המשתאים, והחל לרקוד, עורך הקפות משלו, כשהוא ממלמל: "ברוך הוא אלקינו, שבראנו לכבודו...". ההסבר למופע הזה, החובק את נפש האומה, טמון במלה אחת: אהבה. וכך אמנם מצאנו בתלמוד: "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה" – זאת האהבה לתורה הקדושה.

נא לשמור על קדושת הגיליון!

חג שמח לכל בית ישראל!

כְּנִיסַת הַחֶג: 17:35

יְצִיאַת הַחֶג: 18:42

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: סְכוּת-שְׁמַחַת תּוֹרָה

עַרְשׁ"ק יד' תּשׁרי תשע"ז (17.10.16)

הַפְּטָרָה: "הִנֵּה יוֹם" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"בְּכָל שָׁנָה הַשְּׁטָן, הוּא יִצְרֵר הָרַע חֲדָשׁ... וְאֵינּוּ אוֹתוֹ (הַשְּׁטָן שֶׁהִיָּה) דְּאִשְׁתַּקְדָּ (=בְּשָׁנָה שֶׁעֲבָרָה)" הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זיע"א (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

עַל הַפְּתוּב בְּגִמְרָא (ראש השנה טו), שׁוֹאֲלִים חו"ל: "לְמָה (יִשְׂרָאֵל) תּוֹקְעִין וּמְרִיעִין כְּשֶׁהֵן יוֹשְׁבֵין, וּבְפַעַם אַחֲרַת תּוֹקְעִים וּמְרִיעִין כְּשֶׁהֵן עוֹמְדִים? (וּמְשִׁיבִים): כְּדֵי לְעַרְבֵב (אֵת) הַשְּׁטָן".

כְּדֵי לְבַאֵר עֲנִין זֶה מְבִיא שֵׁם הַ"תּוֹסֵפוֹת", בַּיָּאוֹר בְּשֵׁם הִירוּשָׁלַיִם: "כְּאִשֶּׁר שׁוֹמֵעַ הַשְּׁטָן אֵת קוֹל הַשׁוֹפָר פַּעַם אַחַת בְּתַקִּיעוֹת דְּמִיּוֹשֵׁב הוּא נִבְהָל... וְכִשְׁשׁוֹמֵעַ הוּא אֵת קוֹל הַשׁוֹפָר פַּעַם שְׁנִיָּה בְּתַקִּיעוֹת דְּמַעוֹמֵד, הוּא אוֹמֵר וְדָאֵי שְׁזָה קוֹל הַשׁוֹפָר הַגָּדוֹל שֶׁהַקִּב"ה תּוֹקֵעַ בּוֹ בְּגִאּוּלָּה הַעֲתִידָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: 'וְהָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל', וְאִזּוֹ חוֹשֵׁב הוּא שֶׁהִגִּיעַ הַזְּמַן שֶׁהוּא יִתְבַטֵּל מִן הָעוֹלָם (כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חו"ל (סוכה נב'): "לְעֵתִיד לְבוֹא, מְבִיאֵי הַקִּב"ה לְיִצְרֵר הָרַע, וְשׁוֹחֲטוּ..."), וְאִזּוֹ הוּא (=הַשְּׁטָן) מִתְעַרְבֵב (=מִתְבַּלְבֵּל), וְאִין לּוֹ זְמַן לְקַטְרֵג (עַל יִשְׂרָאֵל)".

וְתִמְהוּ עַל-כֵּן כָּל הַמְּפָרְשִׁים. הֲלֹא הַשְּׁטָן שׁוֹמֵעַ בְּכָל שָׁנָה אֵת הַתַּקִּיעוֹת הַלָּלוּ, וּמִבֵּין בְּסוּפוֹ שֶׁל דָּבָר שֶׁהִגְאִילָה עֲדִין לֹא הִגִּיעָה, וּמְדוּעַ, אִם כֵּן, הוּא נִבְהָל כָּל שָׁנָה מִחֲדָשׁ?

וְתִרְץ עֲנִין זֶה הרה"ק רבי פינחס מקוריץ זיע"א, בְּסִפְרוֹ "אִמְרֵי פִינְחָס" (ראש השנה אות תצו), וְאָמַר: "בְּכָל שָׁנָה הַשְּׁטָן, הוּא יִצְרֵר הָרַע חֲדָשׁ... וְאֵינּוּ אוֹתוֹ (הַשְּׁטָן שֶׁהִיָּה) דְּאִשְׁתַּקְדָּ (=בְּשָׁנָה שֶׁעֲבָרָה)".

וְצָרִיכִים אָנוּ בְּאוֹר עַל דְּבָרָיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל רַבֵּי פִינְחָס מְקוֹרֵיץ זיע"א. שָׁכֵן, אֵיפֹה מְצִינוּ שֶׁהַשְּׁטָן מִתְבַטֵּל כָּל שָׁנָה, וְאַחַר-כֵּן מִתְחַדֵּשׁ לְשָׁנָה הַחֲדָשָׁה?

וַיֵּשׁ לֹאמֵר עַל-כֵּן, עַל-פִּי מָה שֶׁשִּׁנֵּינוּ בְּגִמְרָא (יומא כ'), כִּי הַשְּׁטָן בְּגִמְרָתָהּ שִׁס"ד, כְּדֵי לְרְמוֹז לָנוּ שֶׁבְּכָל הַשָּׁנָה, שִׁישׁ בָּהּ שִׁס"ה יְמוֹת חֲמָה, יֵשׁ לְשָׁטָן שְׁלִיטָה בְּכָל הַיָּמִים, מִלְּבַד יוֹם אֶחָד - יוֹם הַכִּיפּוּרִים - שֶׁבּוֹ אֵין לּוֹ שְׁלִיטָה. וְכְמוֹ שֶׁכְּתַב הַ"יִּשְׁמַח יִשְׂרָאֵל" (פְּרֻשַׁת תּוֹלְדוֹת), עַל מֵאֵמֶר חו"ל (יומא כ'): "...אָמַר רַמִּי בַר חֲמָא: "הַשְּׁטָן" בְּגִמְרָתָהּ שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וָאַרְבָּעָה הוּי... בַּיּוֹמָא דְכַפּוּרֵי לֵית לֵיהּ רְשׁוּתָא לְאַסְטוּגִי (=בַּיּוֹם הַכִּיפּוּרִים אֵין לּוֹ רְשׁוּת לְקַטְרֵג עֲלֵינוּ)".

מְבוֹאֵר מִהַפְּתוּב בְּגִמְרָא, שֶׁ"הַשְּׁטָן", בְּגִמְרָתָהּ שִׁס"ד (=364), כְּמִנְיַן יְמוֹת הַשָּׁנָה חָסַר אֶחָד (כִּידוּעַ בְּשַׁנַּת הַחֲמָה יֵשׁ שִׁס"ה (=365) יָמִים). וּמִזֶּה לּוֹמְדִים חו"ל, שֶׁכָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה יֵשׁ רְשׁוּת לְשָׁטָן לְהַשְׁטִין (=לְקַטְרֵג) עַל יִשְׂרָאֵל, חוּץ מִיּוֹם אֶחָד - יוֹם הַכִּיפּוּרִים.

וַיֵּשׁ לֹאמֵר שֶׁהַשְּׁטָן מִתְבַטֵּל בַּיּוֹם הַכִּיפּוּרִים כְּדֵי שְׁלֹא יוֹכֵל לְקַטְרֵג עַל יִשְׂרָאֵל. אוּלָּם, מִכִּיּוֹן שֶׁעֲדִין לֹא זָכִינוּ לְגִאּוּלָּה הַשְּׁלִימָה, שָׂאזּוֹ כְּאִמּוֹר יִתְבַטֵּל הַשְּׁטָן מִכָּל וְכָל, הִנֵּה לְמַחֲרַת יוֹם הַכִּיפּוּרִים נּוֹלֵד שְׁטָן חֲדָשׁ, שֶׁמִּתְקַיֵּם עַד יוֹם הַכִּיפּוּרִים הַבָּא. שָׁכֵן, תְּכַלִּית הַבְּרִיאָה הִיא שִׁיחִיו לְאָדָם יִצְרֵר טוֹב וְיִצְרֵר רָע, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לּוֹ אִפְשָׁרוֹת בְּחִירָה, הָאִם לְבַחֵר בְּטוֹב אוּ בְרָע, חָס וְשָׁלוֹם, כְּדֵי שִׁיִּקְבֵּל שְׁכָרוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

נִרְאֶה לְהַרְחִיב עֲנִין זֶה, מְדוּעַ דּוֹקָא בַּיּוֹם הַכִּיפּוּרִים מִתְבַטֵּל הַשְּׁטָן, עַל-פִּי הַכְּתוּב בְּפְרֻשַׁת "פִּי תִצְא", בְּעֲנִין הַמְּלָקוֹת (דְּבָרִים כה, ג'): "אֲרַבְּעִים יָכְנוּ לֹא יִסִּיף".

אוֹמֵר עַל-כֵּן הַ"תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף", בְּשֵׁם מוֹרוֹ וְרַבּוֹ הַבַּעַשׁ"ט זיע"א: הִנֵּה, אָמְרוּ חו"ל (סוכה נב'): "לְעֵתִיד לְבוֹא, מְבִיאֵי הַקִּב"ה לְיִצְרֵר הָרַע, וְשׁוֹחֲטוּ...". וְכּוֹנֵת הַגִּמְרָא הִיא, שֶׁלְעֵתִיד לְבוֹא יִתְבַטֵּל הַיִּצְרֵר הָרַע - הוּא מְלֶאֶךְ הַמּוֹת - וְלֹא יִצְטָרֵךְ הָאָדָם לְמוֹת יוֹתֵר.

אוּלָּם אוֹמֵר הַ"תּוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף", בִּיטוּל יִצְרֵר הָרַע יַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שֶׁהַקִּב"ה יוֹצִיא אֵת הָאוֹת מ' מְשֻׁמוֹ שֶׁל הַיִּצְרֵר הָרַע (סמ"א"ל), וְיִשְׁאָרוּ אוֹתוֹת סאל, שֶׁהוּא שֵׁם קְדוּשׁ מְשֻׁבְּעִים וְשִׁנָּים (=עב') שִׁמּוֹת הַקֶּדֶשׁ.

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין, מְדוּעַ יוֹצִיא הַקִּב"ה רַק אֵת הָאוֹת מ' מְשֻׁמוֹ שֶׁל הַיִּצְרֵר הָרַע, וְלֹא אוֹת אַחֲרָתָּהּ? אוֹמֵר עַל-כֵּן הַ"קַּהֲלַת יַעֲקֹב" (עַרְךְ סמא"ל), שֶׁהָאוֹת מ' מְשֻׁמוֹ הַיִּצְרֵר הָרַע סמא"ל, רוֹמֵזת עַל מוֹת, כִּפִּי שֶׁמְבוֹאֵר

בגמרא (ב"ב טז), **שהיצר הרע הוא מלאך המות**. ולכן, לעתיד לבוא יוציא הקב"ה את האות **מ'** משמו של **היצר הרע**. שהרי, לעתיד לבוא יחיו המתים ויתבטל **המות** מן העולם, כפי שכתוב (ישעיה כה, ח): "בלע(=יעלם) **המות** לנצח".

ועל-כך, אומר ה"תולדות יעקב יוסף", רומז הכתוב: "כי יהיה ריב בין אנשים" – אלו הם יצר הטוב ו**יצר הרע**. "ונגשו אל המשפט ושפטום" – לעתיד לבוא, כשישפוט הקב"ה את העולם, "והצדיקו את הצדיק" – הוא היצר הטוב, "והרשיעו את הרשע" – הוא **היצר הרע**. "והיה אם בן הכות הרשע" – כאשר יגיע זמן זה, הקב"ה יכה את **היצר הרע** וישחטו. "והפילו השפט והכהו לפניו כדי רשעתו במספר" – הקב"ה, הוא שופט כל הארץ, יכה את היצר על-ידי "ארבעים יכנו לא יסיף" – הקב"ה יכהו ארבעים, באות **מ'**, שמספרה **ארבעים**, על-ידי שיוציא הקב"ה אותה משם היצר (**סמאל**).

ומהו הטעם לכך? "פן יסיף להכתו על אלה מכה רבה" – אם יוסיף הקב"ה להכותו עוד אות אחת בשמו של היצר, כי אז "ונקלה אחיד לעיניך" – הדבר יגרום להכות את "אחיד", שהרי נשארו האותיות **סאל**, שהוא שם קדוש, והוא בבחינת אחיד.

על-פי זה מובן גם מה שהתפלל דוד המלך (תהילים לב, ז): "אתה סתר לי מצר תצרני". וכתב ב"ארץ חיים", שבפסוק זה נרמזו בראשי תיבות שם מלאך המות **סמאל** – "אתה סתר לי מצר".

ויש לומר, כי היות שמבואר בזהר הקדוש ובמדרשים, שלעתיד לבוא, באחרית הימים דוד המלך עצמו יהיה מלך המשיח, ויחיה את המתים, על-כן התפלל דוד לפני הקב"ה: "אתה סתר לי" ראשי תיבות "סאל" – שאזכה לגילוי השם הקדוש "סאל", ו"מצר תצרני(=תשמרני)" – תשמרני מאות **מ'**, הרומזת למות בשמו של היצר הרע (**סמאל**). וכל זאת במהרה בגאולה הקרובה, שהרי אז יוציא הקב"ה את האות **מ'** משמו של **סמאל**, כדי שיתגלה השם "סאל", ויתבטל המיתה בעולם, ויקומו המתים לתחייה.

עתה, הבה נתבונן בענין **ארבעים** ימי התשובה שנתן לנו הקב"ה, ברוב רחמיו וחסדיו, מראש חדש אלול ועד יום הכיפורים, כמו שמובא בספר הקדוש ה"בני יששכר" (אלול מאמר א', אות טו): "אמרו דורשי רשומות (אבודרהם תפילת ראש השנה) **אני לדודי ודודי לי**, ראשי-תיבות אלול, שאז ה' יתברך פותח יד לקבלנו בתשובה, ונשמות ישראל עורגות(=משתוקקות) לו... אחרי ה'... (ויש להוסיף) (ש)סופי תיבות ד' תיבות הללו (**אני לדודי ודודי לי**) הם ד' יודי"ן(=י) – בגמטריה **ארבעים**. (והם) מרמזין ל**ארבעים** יום שהיה משה בהר (סיני) לקבל לוחות האחרונות, מן ראש חדש אלול עד יום הכיפורים, והמה עד היום ימי רצון".

בהמשך דבריו מבאר ה"בני יששכר", כי **ארבעים(=מ')** ימי התשובה, מראש חדש אלול ועד ליום הכיפורים הם בבחינת מקוה טהרה לישראל. וכמו שבמקוה טהרה ישנם **ארבעים** סאה מים, המעלים את האדם מטומאה לטהרה, כך **ארבעים** ימי התשובה מראש חדש אלול ועד ליום הכיפורים, שהם ימים של חסד ורחמים, מעלים את האדם מטומאת עונותיו, לטהרה.

ויש לבאר ענין זה על-פי מה שהביא ה"בני יששכר" (תמוז אב מאמר א' אות ו'), בשם ה"מגלה עמוקות" (ואתחנן אופן קו'), כי יעקב ועשו חלקו בנייהם את חודשי השנה. יעקב לקח לצד **הקדושה** את שלשת החודשים ניסן איר סיון, שבהם יצאנו ממצרים, וקבלנו את התורה. ואילו עשו לקח לחלקו את שלשת החודשים האחרונים – **תמוז, אב ואלול**.

ואכן, בחודשי **תמוז ואב** חרבו שני בתי המקדש. וכאשר ראה עשו כי נפל בחלקו גם חדש אלול, שמח שמחה גדולה, על שיוכל למנוע מישראל להכין את עצמם לעשות תשובה שלימה לקראת יום הדין, ראש השנה. על-כן נלחם יעקב אבינו עם עשו מלחמת חורמה, והוציא מידו את חדש אלול, כדי שבניו, ישראל, יוכלו לעשות תשובה כראוי, לפני המשפט ביום ראש השנה.

ומעתה יש לומר, כי בכונה תחילה נלחם יעקב אבינו עם עשו להוציא ממנו את חדש אלול, כדי שיהיו לישראל **מ'(=ארבעים)** ימים של תשובה, מראש חדש אלול עד יום הכיפורים, לטהר עצמם במקוה טהרה מטומאת האות **מ'** של יצר הרע "סמאל". שכן, על-ידי **מ'(=ארבעים)** ימים של תשובה כראוי, מבטלים את האות **מ'** משמו של **סמאל**.

על-כן מבואר בגמרא (יומא כ'), שביום הכיפורים, שהוא היום ה**ארבעים**, אין לשטן שום שליטה, כי נתבטלה האות **מ'** משמו, שהיא החלק הרע שבקרבו, ונשארו האותיות **סאל**, שהוא כפאמור **מלאך** קדוש, כמו שיהיה

לעתיד לבוא.

הנה כי כן, יאיר לנו עתה להבין את דברי הרה"ק רבי פינחס מקוריץ זיע"א, כי בכל שנה מתבטל **השטן** (=סמאל) של אותה שנה. דהינו, בכל יום כפיפורים מתבטלת האות **מ** משמו של הס"מ (=סמאל), והוא נהפך ל**מלאך** קדוש, שזהו מעין הגאולה העתידה. אולם, מכיון שעדין לא זכינו לתקן לגמרי את ה**יצר הרע**, לכן נולד **שטן** חדש למחרת יום הכיפורים, **שטן** שיתקים עד יום הכיפורים הבא עלינו לטובה.

ועתה, בא וראה דבר פלא: הנה, ביום הכיפורים, שהוא היום ה**ארבעים**, מתבטלת כאמור האות **מ** (=40 בגמטריה) משמו של **סמאל**, ועל-ידי כך מתבטל **השטן**, הוא **יצר הרע**, ונהפך ל**מלאך** קדוש – **סאל** – שהוא שם ה**פרנסה**.

לכן, בזכות זה נתן לנו הקב"ה מיד אחרי יום הכיפורים את מצות **סוכה**, שמספרה עולה "סאל" (=91), ומשפיע עלינו שפע של שובע בחג הסוכות משם ה**פרנסה**, שהתגלה לאחר שנתבטלה האות **מ** משם ה**יצר הרע**. ענין זה משתלב להפליא עם דברי כ"ק האדמו"ר מרן מהרי"ד מבעלזא זיע"א, אשר באר על-פי האריז"ל, כי דוקא בחג ה**סוכות** משפיע הקב"ה לישראל בחסדו הגדול **שפע** רב טוב של שובע. כפי שהביא הטור, כי חג ה**סוכות** הוא כנגד **יעקב** אבינו, בבחינת "ויעקב נסע סכתה", (ולכן יעקב אבינו היה הראשון שהתפלל על ה**פרנסה**, כפי שכתוב (שם כח, כ): "וידר יעקב נדר לאמר אם יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש"). על-כן, בכל חג ה**סוכות**, שהוא כנגד **יעקב**, בבחינת "ויעקב נסע סכתה", משפיע הקב"ה בזכות תפילתו של יעקב שפע של **שובע** לישראל.

ויש עוד לומר, כי כמו שיעקב אבינו, שנאבק עם הס"מ (=סמאל), שרו של עשו, וזכה להכניע באותו הזמן את האות **מ** שבקרבו, ולהופכו ל**מלאך** קדוש, בבחינת **סאל**, שהוא שם ה**פרנסה** – הנה, בכל חג **סוכות** מתעוררת שוב זכותו של **יעקב** אבינו להמשיך **פרנסה** על בניו, בני ישראל, שהשלימו את **מ** (=ארבעים) הימים של ימי התשובה כראוי, ועל-ידי כך הם זוכים להיות בבחינת יעקב אביהם, להכניע את ה-**מ** משמו של **סמאל**, כדי להופכו ל**מלאך** קדוש (**סאל**), למשוך עליהם שפע טוב של **פרנסה** לכל השנה.

"עץ החיים"

כאשר פרצה המהפכה הבולשביסטית ברוסיה, בסתו של שנת 1917, הגיעו ימים קשים לקהילות ישראל באירופה המזרחית, וביותר סבלו אז מוסדות התורה הגדולים והמפורסמים, שתלמידיהם ממש רעבו ללחם. בליל שבת אחד באותה שנה, פגש הצדיק רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, הלא הוא ה"חפץ חיים", את הקומיסר (=המפקח הממשלתי) האזורי, ארצ'יק, שהיה בן ישיבה לשעבר, ושהפיר היטב את ה"חפץ חיים". שבת שלום ומבורך – קרא ה"חפץ חיים" לעברו של ארצ'יק.

אצלי השבת היא ככל שאר הימים – השיב לו ארצ'יק, תלמידו לשעבר, בהתנשאות לעגנית.

יהי כן – אמר לו ה"חפץ חיים" במאור פנים, כדרךכו בקדש – כל הימים הם של הקב"ה.

הצדיק החל משוחח עם ארצ'יק על הא ועל דא, ולפתע אמר לו: שמא רוצה אתה לשמוע דבר תורה?

רק זה חסר לי! – השיב ארצ'יק בלעג – אני ותורה רחוקים זה מזה כרחוק מזרח ממערב.

אולם, ה"חפץ חיים" לא הרפה ממנו, ואמר לו: אולי תשמע מאמר קצר בכל זאת?

מילא – גאות ארצ'יק למען כבוד רבו לשעבר.

פתח ואמר לו ה"חפץ חיים", כשהוא אוחו בדש מעילו ומביט לתוך עיניו: בפרשת הבריאה אנו קוראים, שהקב"ה נטע גן בעדן, והצמיח את עץ החיים ודוקא באמצע הגן (בראשית ב, ט). אם כך, נשאלת השאלה, מדוע קבע הבורא את עץ החיים במרכז הגן, ולא בצידו הגן? והתשובה לכך היא – המשיך ה"חפץ חיים" – כדי לאפשר גישה מהירה וקלה לכל אדם אל עץ החיים, לפי מידת יכולתו ואפשרויותיו.

הנה, אחד מגיע לעץ החיים על-ידי לימוד תורה בשקידה, שני מגיע על-ידי יראת שמים טהורה, ואדם טוב-לב כמוד מגיע אל עץ החיים על-ידי מעשים טובים. והוסיף ה"חפץ חיים" ואמר לו: עליך לדעת, שמאות תלמידי הישיבה בעירנו ממש גוועים ברעב בימים אלו. לכן, יכול אתה לקנות את עולמך, אם תמפור לבחורים היקרים האלה מעט מזון, כדי להחיות את נפשם! לאחר מכן נפרד ה"חפץ חיים" מארצ'יק, תלמידו לשעבר, שגראה נבוך ושקוע בהרהורים, לשמע דברי הצדיק. למחרת בערב הגיעה לפתח הישיבה עגלה עמוסת קמח ומצרכי מזון אחרים – חינם אין כסף – לתלמידיו של ה"חפץ חיים". **חג שמח לכל בית ישראל! לשמור על קדושת הגיליון!**

"נכספה וגם כלתה נפשתי" ("סופה" בדילוג 3 אותיות) (תהילים פד' ג')

כניסת החג: 17:35

פרשת השבוע: סכות-שמחת תורה

יציאת החג: 18:42

ערש"ק יד' תשרי תשע"ז (17.10.16)

הפטרה: "הנה יום" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"גירא בעיניה דשטנא" (=הלולב חץ בעיניו של השטן) (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

ידוע מה ששינינו בגמרא (סוכה נב'): "כל הגדול מחברו – יצרו גדול הימנו". דהינו, כאשר זכינו להתעלות ולהתחזק רוחנית ביום הכיפורים, הנה כנגד זה, גם היצר הרע מתעלה ומתחזק כנגדנו (כדי שיהיה איזון בין היצר הרע ליצר הטוב, שרק אז יש בחירה חופשית). ולכן רב אחא בר יעקב היה מנענע את הלולב לארבע רוחות השמים, וגם למעלה ולמטה, והיה אומר "גירא בעיניה דשטנא" (=שזהו חץ בעיניו של השטן). וכל זאת כדי שנדע נאמנה כי מיד לאחר יום הכיפורים נצב השטן להילחם עמנו פנים בפנים, בכל מקום ופינה שאנו פונים בארבע רוחות השמים וכן מעלה ומטה. והמלחמה כנגדו היא פנים אל פנים, ולכן דקדק רב אחא בר יעקב ואמר: "דין גירא בעיניה דשטנא" (=זהו חץ בעיניו של השטן) – מכיון שהשטן קרוב מאד, ועומד לפנינו להילחם בנו פנים בפנים. (ונכון שאסור לנו לומר בפה שהלולב הוא חץ בעיניו של השטן, אבל ברור שצריך להילחם עמו מלחמת חורמה).

בדרך זו מבאר ה"חתם סופר" את הכתוב במדרש תנחומא (אמר ס', כב'): "ולקחתם לכם ביום הראשון (של סוכות) פרי עץ הדר (=אתרוג)... וכי ראשון הוא (שואלים חז"ל)? והלא טו' יום הוא (=והלא סוכות חל ביום החמש-עשרה לחודש תשרי)... אלא (משיבים חז"ל), ראשון הוא לחשבון עונות". פלומר, היום הראשון של סוכות הוא יום של התחלת חשבון העבירות החדש, לאחר מחילת העונות ביום הכיפורים.

ולכן אומר ה"חתם סופר": "שלא תחשוב שהוא (=סוכות) סיום וסילוק עונות ותתעצל במלחמה זו. לא כן הוא, אלא אדרבה, ראשון לחשבון עונות, כי 'כל הגדול מחברו – יצרו גדול הימנו', וצריך עזר יותר". (דהינו, לאחר יום הכיפורים מתגבר השטן ביותר עלינו, וצריך סיעתא דשמיא גדולה כדי להתגבר עליו).

והנה, על הכתוב, "בסכת תשבו שבועת ימים...". אומרים חז"ל, שהקב"ה צונו לשבת בסכה מיד לאחר ראש השנה ויום הכיפורים, כיון שהסכה היא מעין כפרת עונות לישראל. וכפי שמובא במדרש (בפסיקתא פ"ק כח'): "עושים סכה אחר יום הכיפורים, כי בראש השנה יושב הקב"ה בדין על באי העולם. וביום הכיפורים הוא חותם את הדין. (ו)שמא יצא דינם (של ישראל) לגלות... (ולכן) עושים (הם) סכה וגולין מבתיהם לסכה, והקב"ה מעלה עליהם כאילו גלו לבבל".

פלומר, תכלית מצות ישיבה בסכה היא, שאם נתחייבו ישראל גלות במשפט, תלילה, הנה, על-ידי ישיבה בסכה מחוץ לביתם, יחשב להם לישראל "כאילו גלו לבבל". ולכן, לפני שאנו יוצאים מהבית, כדי לשבת בסכה נוהגים להתפלל (לפי מנהג אשכנז): "יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי... (ש)בזכות צאתי מביתי החוצה (לסכה), ודרך מצותיך ארוצה, יחשב לי זאת כאלו הרחקתי נדוד, והרב בבבלי מעוני ומחטאתי טהרני".

ושוב נשאלת השאלה, והלא לאחר יום הכיפורים, הקב"ה כבר סלח לנו על כל עונותינו, כמו שהבטיחה התורה הקדושה (ויקרא טז, ל'): "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו". אם כן, מדוע שנחשוש שמא התחייבנו גלות ביום הדין?

ויש לומר, שהנה אומר הזוהר הקדוש (אמור ק'), שהמקטרג רודף אחרינו כמו שרדף עשו אחרי יעקב, וזכה להינצל ממנו על-ידי הישיבה בסוכה. פן גם אנחנו ניצולים מהמקטרג בזכות הישיבה בסוכה. וכמה עמקו דברי חז"ל, שגילו לנו שענין היציאה בחג הסוכות מהבית לסוכה היא בבחינת גלות, המכפרת על עונות.

ולפי האמור הביאור הוא שעשו רודף אחרי יעקב להורגו בטענה שהוא גלגולו של אדם הראשון, שהביא מיתה לעולם ("יעקב דוגמא דאדם הראשון הוה, דיעקב שופריה דאדם הראשון הוה") (=יעקב היה כעין וכדמות אדם הראשון הזוהר הקדוש מתורגם), לכן נתחפס יעקב אבינו לשבת בסוכה דוקא, שהיא בבחינת גלות המכפרת, כדי להינצל מעשו. וכן גם אנו, זרעו של יעקב אבינו, שמוטלת עלינו בימים אלו המשימה לתקן את חלקנו בחטא

עץ הדעת. (שהרי כלנו היינו כלולים בתוך נשמתו של אדם הראשון כְּאֶשֶׁר חָטָא).

ונכון שקבלנו כפֶּרֶה ביום הכיפורים, ואולם **המקטרג** עדין ממשיך לרדוף אותנו בטענה שאנחנו חייבים לתקן מה שגרמנו **בחטא עץ הדעת**, כדין ההורג נפש בשגגה (שהרי גרמנו והבאנו מיתה לעולם).
לכן נתחכם הקב"ה, ברוב רחמיו וחסדיו, להקדים רפואה למכה, ונתן לנו את חג הסוכות, כדי שניצא מן הבית לסוכה, ועל-ידי כך יחשב לנו כאילו הרחקנו נדוד בגלות, ונזכה לכפרה שלימה.
"ראשון הוא לחשבון עונות"

בזהר הקדוש מובא, שבִּימֵים שְׁלֹאֲחֵר יום הכיפורים נשארת הארה גדולה, ולכן מוחל הקב"ה גם בימים אלו לישראל, וכפי שכתוב במדרש תנחומא (אמר ס', כב'): "ולקחתם לכם ביום הראשון (של סוכות) פרי עץ הדר (=אתרוג)...! וכי ראשון הוא (שואלים חז"ל)? והלא טו' יום הוא (=והלא סוכות חל ביום החמש-עשרה בחדש)... אלא (משיבים חז"ל) ראשון הוא לחשבון עונות". כלומר, היום הראשון של סוכות הוא יום של התחלת חשבון העבירות החדש, לאחר מחילת העונות ביום הכיפורים. וברור הוא שזוהי מתנה שנותן הקב"ה לבניו, שמוחל להם גם באותם ארבעה ימים שבין יום הכיפורים לחג הסוכות.

הרה"ק הרבי מטאלנא אומר, שמכאן ראייה שההכנה למצוה גדולה יותר מעצם קיום המצוה. שהרי, ארבעת הימים הללו שבין יום הכיפורים לבין חג הסוכות, שבהם אנו טרודים בהכנות לחג הסוכות, לא נחשבים לחשבון עונות. ואילו ביום הראשון של חג הסוכות, שבו אנו מקיימים את מצות החג בפועל (=ישיבה בסוכה, נטילת לולב), ביום זה הוא ראשון לחשבון העונות (=מתחיל "מונה" הספירה של עונותינו).

הגה"ק רבי יהונתן איבשיץ אומר בספרו "יערות דבש" דבר נפלא, שלא ארבעה ימים אין **ליצר הרע** אחיזה בנו אלא גם היום הראשון של חג הסוכות, דהיינו חמישה ימים לאחר יום הכיפורים יש **הארה גדולה**, ואין ליצר הרע אחיזה בהם.

וזהו שכתוב בתורה: "ואיבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך", וכתב הרמ"ע, שבתובה "איבה" יש רמז לימים המסוגלים לתשובה: הנה, א' של "איבה" רומז ל-א' של ראש השנה, י' רומז לעשרת ימי תשובה, ב' רומז ליום ב' של ראש השנה, והאות ה' רומזת לאותם חמשה ימים שלאחר יום הכיפורים, שאין לשטן שליטה עליהם. ארבעת המינים הם "מאני קרבא" (=כלי זין)

על הכתוב, "ולקחתם לכם ביום הראשון (של סוכות) פרי עץ הדר (=אתרוג)...", אומר הזהר הקדוש, שאותם ארבעה מינים הם כלי זין וכלי מלחמה, ובהם יכולים ישראל לנצח את אויביהם בדין!

בענין זה מסופר, שבשנה אחת בערב ראש השנה הגיע אל הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א חסיד אחד, שהיה גר בכפר אחר, וצרתו בפיו: הפריץ של העירה גזר גזרה נוראה על כל יהודי הכפר, והיה אם תצא הגזרה לפועל, מאות יהודים ישארו מחוסרי פרנסה, ואולי יהיו גם נועדים לגירוש! אותו חסיד הצליח להבריח את עצמו את תגבול, ובקש להיות לשלית עבור כל העירה, לפעול ישועה ולבקש מהרבי שיבטל את הגזרה!

שאל אותו הרבי: האם השתדלתם בדרכים טבעיות? ענה החסיד, שכבר עשו כל מיני השתדלויות, אבל ללא הועיל, הפריץ הוא רשע ועריץ, ואי-אפשר לשנות את דעתו בזה. דבר אחד בלבד - המשיך החסיד - יכול לשנות את המצב. וזאת, אם ימות בנו יחידו של הפריץ, דאז יתעצב אל לבו ויתחרט על מה ששלח ידו ביהודים, ורק בזה יש לנו תקווה (שכן, כך היה דרך הפריצים בימים ההם, שהיו מאמינים, ובבוא עליהם צרה, פשטו במעשיהם, והקלו לזמן מה על היהודים). כששמע זאת הרבי, לא נח ולא שקט בתפילותיו בימים הנוראים, ואף דבר עם חסידיו בשיחותיו הקדושים מענין הגזרות ולעורר רחמים. וגם לא נתן לאותו חסיד לחזור לביתו קודם סוכות, באומרו שה-ד' מינים נקראים בזהר הקדוש "מאני קרבא" (=כלי זין), ובהם יוכל לילך למלחמה ובעז"ה לפעול ישועה כרצונו. ואותו חסיד עשה כן, ונשאר אצלו לכל ימי החג.

והנה, באמצע ההושענות, קרא לפתע הרבי לחסיד, ושאלו היכן דר הפריץ, למזרח או למערב העולם. כֶּאֱשֶׁר חִשַּׁב האיש ומצא, הראה לרבי את הכיוון, ומיד לקח הרבי את הלולב באופן כזה כאילו היה קנה של אש, ועשה כאילו קולע אל מטרה מסוימת, וקרא בקול "פא!" לאחר-מכן המשיך מיד באמירת ההושענות. לאחר התפילה אמר לחסיד שלא ידאג עוד, כי כבר היתה הישועה. מיד במוצאי יום טוב נסע החסיד לביתו שמח וטוב לב, ובעודו באמצע הדרך כבר שמע את הבשורה המשמחת, שבנו של הפריץ מת פתאום. ברר את הזמן מתי קרא הדבר, ונתחור לו שבדיוק מתי שיגה הרבי עם הלולב, אז מת בנו יחידו של אותו רשע. דברי הרבי נתקיימו, והפריץ בטל את הגזרה, וליהודים היתה אורה ושמחה. אם כך, יהודים יקרים, כֶּאֱשֶׁר "מחוץ תשפל חרב ומחדרים אימה", ונשמע קולו של הצורך האיראני, ימח שמו, שמאים בראש כל חוצות להשמיד את עם ישראל, נקראת לנו כאן הזדמנות עצומה, לאור הדברים שהובאו בזהר הנ"ל, ועל כל אחד יכון השנה עם ארבע המינים לבער את אותו צורך, ובודאי דברי התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי זיע"א שארבעת המינים הם "מאני קרבא" (=כלי זין) יעמדו לנו, ונזכה לבער ולהשמיד את "המן הרע הזה" טרם יפיק את זממו, אמן כן יהי רצון **חג שמח ושבת שלום לכל בית ישראל!**

בס"ד (תהילים פד' ג') "נְכֻסָּפָה וְגַם כָּלְתָהּ נַפְשִׁי" ("סוּפָה" בְּדִלּוּג 3 אוֹתוֹת)

כְּנִיסַת הַחֹג: 17:35

יְצִיאַת הַחֹג: 18:42

פְּרִשַׁת הַשְּׁבוּעַ: סְכוּת-שְׁמַחַת תּוֹרָה

עַרְשׂוֹת יְד' תִּשְׂרִי תִשְׁע"ז (17.10.16)

הַפְּטָרָה: "הִנֵּה יוֹם" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"אֲנֵי אוֹקִיר וְאֶפְלַח וְאֶזְוֶן וְאֶפְרַנֵּס יְתִיכִי" (=אֲנֵי אֶכְבֵּד אֶעְבּוֹד וְאֶפְרַנֵּס אוֹתְךָ, מִתּוֹךְ "הַכְּתוּבָה")

עַל מִצְוֹת הַסּוּפָה מְבוֹאֵר בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים (וּבְמִיּוֹחַד בְּדַבְרֵי רַבְּנֵי בְּעֵלְזָא הַקְּדוּשִׁים זִיע"א), שֶׁלְּסוּפָה יֵשׁ קְדוּשַׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְעַל-כֵּן בְּסוּפָה זוֹכִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת קְדוּשַׁת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּכָל מְקוֹם, גַּם כְּאִשֶּׁר הַסּוּפָה הִיא בְּחוּץ לְאַרְץ. וְכֵן כָּתוּב ה' חֶסֶד לְאַבְרָהָם" (סוּפוֹת, ד"ה אֶשְׂרִיךְ, דף לג' ע"ג), שֶׁהַסּוּפָה הִיא בְּבַחֲיִנַת קְדוּשַׁת הַמִּשְׁכָּן.

בֹּא וּרְאֵה, שְׁחֹז"ל הַקְּדוּשִׁים לְמַדּוֹ שִׁיעוּר הַסּוּפָה הוּא עֲשָׂרָה טַפָּחִים (לְפָחוֹת) מֵהַמִּידוּת שֶׁל הָאָרוֹן וְהַכְּפֹרֶת, שֶׁהִיוּ בְּקִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים, כְּמוֹ שְׁכָתוּב בְּגִמְרָא (סוּפָה ד'): "הָאָרוֹן תִּשְׁעָה (טַפָּחִים הֵיָה גוּבָהוּ), וְכַפֶּרֶת טַפָּח, הָרִי כָּאֵן עֲשָׂרָה (טַפָּחִים), וְכָתִיב: וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שֵׁם וְדַבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכְּפֹרֶת".

הָרִי מְבוֹאֵר מִכָּאֵן שְׁחֹז"ל הַקְּדוּשִׁים לְמַדּוֹ עַל שִׁיעוּר סוּפָה (=עֲשָׂרָה טַפָּחִים) מֵהָאָרוֹן וּמֵהַכְּפֹרֶת, שֶׁהִיוּ בְּמִקְדָּשׁ בְּקִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים. וְזֹאת, לְמַדְּנֵנוּ שֶׁהַסּוּפָה הִיא לֹא רַק בְּחִינַת מִקְדָּשׁ, אֲלָא בְּבַחֲיִנַת קִדְשׁ קוֹדְשִׁים.

וְיֵשׁ עוֹד לּוֹמֵר, כְּפִי שְׁכָבֵר הַבְּאֵנוּ (הָאֵר"י זצ"ל שֶׁעַר הַכוּוֹנוֹת סוּכוֹת דְרוֹשׁ ד'), שֶׁ"סוּפָה" בְּגִמְטְרִיָּה 91, וְהִיא צְרוּף שֶׁל שְׁנֵי שְׁמוֹת הַקִּדְשׁ – "יֵה-וָה" וְ"א-ד-נ-י". וּבְאֵמַת, שְׁנֵי שְׁמוֹת אֵלוּ מִתְחַלְקִים בְּאוֹתוֹת הַמְלָה 'סוּפָה': שְׁכּוֹן, הָאוֹתוֹת 'כו' מֵהַמְלָה 'סוּפָה' הֵן בְּגִמְטְרִיָּה "יֵה-וָה" (=26), וְאֵילוּ הָאוֹתוֹת 'סה' מֵהַמְלָה 'סוּפָה' הֵן בְּגִמְטְרִיָּה "א-ד-נ-י" (=65), וְשְׁנֵי שְׁמוֹת אֵלוּ בִּיחַד הֵם, כְּאֵמֹר, צְרוּף שֶׁל 'סוּפָה' (65+26=91). (וּמִקּוֹר הַדְּבָר בְּתַקוּנֵי הַזֹּהָר (תִּיקוֹן ע' קלו'): "סוּפָה דְאִיהוּ כ"ו ס"ה, וְסִימְנָא הוּי"ה אֲדֵנִי").

נִמְצָא, לְפִי זֶה, שְׁכָאֵשֶׁר אָנוּ יוֹשְׁבִים בְּצֵל 'סוּפָה', אָנוּ בְּעֵצָם יוֹשְׁבִים בְּצֵל שְׁנֵי שְׁמוֹת הַקִּדְשׁ הַלְלוֹ – "יֵה-וָה" וְ"א-ד-נ-י", וְלִכְךָ הַתְּכוּנָה חוֹז"ל, בְּאוֹמְרָם בְּגִמְרָא (סוּפָה ט'): "כְּשֵׁם שְׁחָל שֵׁם שְׁמִים עַל הַחֲגִיגָה, כְּךָ חָל שֵׁם שְׁמִים עַל הַסּוּפָה... שְׁכּוֹן, כְּפִי שְׁאֵמֵרְנוּ, שֵׁם שְׁמִים (=שְׁנֵי שְׁמוֹת הַקִּדְשׁ – "יֵה-וָה" וְ"א-ד-נ-י") חָל עַל הַסּוּפָה. וְהִנֵּה, יְדוּעַ וּמְפֹרָסִם בְּסִפְרֵי הַקְּדוּשִׁים, בְּשֵׁם הַזֹּהָר הַקְּדוּשׁ וְכָתִיב הָאֵר"י זצ"ל, שְׁכָל הַהֲשַׁפְּעוֹת שֶׁהַקִּב"ה מְשַׁפֵּיעַ לְנִבְרָאִים נִמְשַׁכּוֹת, עַל-יְדֵי הַיְחוּד (=הַחִיבּוּר) הַקְּדוּשׁ שֶׁל שְׁנֵי שְׁמוֹת הַקִּדְשׁ "יֵה-וָה" וְ"א-ד-נ-י", וְשְׁנֵי שְׁמוֹת אֵלוּ הֵם צִינּוּרוֹת הַשְּׁפָעַ, שְׁעַל-יָדָם מְשַׁפֵּיעַ הַקִּב"ה חַיּוֹת וְשַׁפְּעַ לְנִבְרָאִים.

וְזֶהוּ הַעֲגִין שִׁישְׂרָאֵל עוֹנִים "אֲמֵן" עַל כָּל הַבְּרָכוֹת. שְׁכּוֹן, "אֲמֵן" הוּא בְּגִמְטְרִיָּה 91, וְהוּא צְרוּף שֶׁל שְׁנֵי שְׁמוֹת הַקִּדְשׁ – "יֵה-וָה" (=26) וְ"א-ד-נ-י" (=65), וְעַל-יְדֵי כְךָ שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים "אֲמֵן" בְּכוּנָה עַל הַבְּרָכוֹת יוֹרֵד הַשְּׁפָעַ מְשַׁמֵּם לְמַטָּה לְעוֹלָם הַזֶּה. (וְצָרִיכִים לְכוֹן בְּאֵמִירַת ה' "אֲמֵן" – "יֵה-וָה", שֶׁהוּא שִׁילּוּב שֶׁל שְׁנֵי הַשְּׁמוֹת "יֵה-וָה" וְ"א-ד-נ-י").

עַל-פִּי הָאֵמֹר, נִבְיָן גַּם מֵהַ שְׁמִיּוֹר בְּדַבְרֵי הָאֵר"י זצ"ל, שְׁצָרִיךְ לְכוֹן בְּשַׁעַת שְׁאוֹמְרִים "פּוֹתַח אֶת יָדְךָ" בְּשֵׁם פִּא"י – שְׁמִקּוּרוֹ מִרְאִשֵׁי הַתִּיבּוֹת: "פּוֹתַח אֶת יָדְךָ", וּמִסְפָּרוֹ 91 – בְּדִיוֹק כְּמִנְיָן שְׁנֵי שְׁמוֹת הַקִּדְשׁ "יֵה-וָה" וְ"א-ד-נ-י". שְׁכּוֹן, בְּזוֹכוֹת שְׁנֵי שְׁמוֹת אֵלוּ פּוֹתַח כְּבִיכּוֹל הַקִּב"ה אֶת יָדָיו, "וּמְשַׁבֵּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן" – כִּיּוֹן שְׁצִינּוּרוֹת אֵלוּ הֵם כְּאֵמֹר צִינּוּרוֹת הַשְּׁפָעַ, שְׁדָרְכָם יוֹרֵד שְׁפָעַ שֶׁל פְּרִנְסָה לְעוֹלָם.

לְכֵן צִוָּה אוֹתָנוּ הַקִּב"ה, בְּרֹב רַחֲמָיו וְחֶסֶדְיוֹ, לְאַחַר יוֹם הַכִּפּוּרִים, לְשַׁבֵּת בְּסִפָּה, בְּאוֹר הַמִּקִּיף אוֹתָנוּ מְכַל צֵד מְשַׁנֵּי שְׁמוֹת הַקִּדְשׁ – "יֵה-וָה" וְ"א-ד-נ-י" (שֶׁהֵם כְּאֵמֹר בְּגִמְטְרִיָּה "סוּפָה"), כְּדִי שְׁעַל-יְדֵי מִצְוֹת הַיְשִׁיבָה בְּסוּפָה נִזְכָּה לְהַמְשִׁיךְ שְׁפָעַ רַב וְטוֹב מְשַׁנֵּי שְׁמוֹת קִדְשׁ אֵלוּ, שֶׁהֵם צִינּוּרוֹת הַשְּׁפָעַ. וְזֶהוּ מֵהַ שְׁמִיּוֹר בְּדַבְרֵי הָאֵר"י זצ"ל, שְׁבַחַג הַסְּכוּת יֵשׁ שְׁפָעַ שׁוֹבֵעַ בְּעוֹלָם, כִּי הִיּוֹת וְהַמְשַׁכַּת שְׁפָעַ הַפְּרִנְסָה הִיא עַל-יְדֵי שְׁנֵי שְׁמוֹת הַקִּדְשׁ – "יֵה-וָה" וְ"א-ד-נ-י" (כְּנִרְמָז בְּרִאשֵׁי הַתִּיבּוֹת פִּא"י – "פּוֹתַח אֶת יָדְךָ"),

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מְדוּעַ דּוֹקָא בְּסוּפָה מְשַׁפֵּיעַ לָנוּ הַקִּב"ה שְׁפָעַ שֶׁל פְּרִנְסָה לְכָל הַשָּׁנָה?

כְּדִי לְהִבִּין זֹאת, נִקְדִּים אֶת דְּבָרֵי חוֹז"ל הַקְּדוּשִׁים הָאוֹמְרִים, שְׁבִמְעַמְד הָרִי סִינֵי, בְּשַׁעַת מִתֵּן תּוֹרָה, קִדְשׁ הַקִּב"ה (שֶׁהוּא כְּבִיכּוֹל הַחֲתוֹן) אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל (=הַכְּלָה), עַל-יְדֵי חֲפָה וְקְדוּשִׁין. הַקְּדוּשִׁין הִיוּ עַל-יְדֵי מְסִירַת לוֹחֹת

הַבְּרִית, וְהַחֹפֶה הִתְנֶה כַּאֲשֶׁר כָּפֶה עֲלֵיהֶם הַקִּב"ה אֶת הָהָר כְּגִיגִית(=הַעֲמִיד אֶת הָהָר עֲלֵיהֶם).

אִם כֵּן, שׂוֹאֲלִים הַמְּפָרְשִׁים, הֵיכֵן מְצִינֵנו שֶׁהַקִּב"ה אָמַר לְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל, "הָרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי"? שֶׁהָרִי, יְדוּעַ שְׂבָעַת הַחֹפֶה אֹמֵר הִחָתֵן לְכֹלָה: "הָרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי".

אֹמֵר עַל-כֵּן הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת": יְדוּעַ, שֶׁכַּאֲשֶׁר אֹמֵר הָאִישׁ לְאִשָּׁה "הָרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי", הָרִי הוּא מְקַדֵּשׁ וּמֵיחַד אוֹתָהּ רַק לֹו בְּלֶבֶד, וְלֹא לְשׁוּם אָדָם אַחַר בְּעוֹלָם. וְלָכֵן, אִם הִחָתֵן אֵינֹו אֹמֵר אֶת הַמְּלָה "לִי" – הַכֹּלָה אֵינָה מְקוֹדֶשֶׁת. וְכֵן עֲשֶׂה גַם הַקִּב"ה. כַּאֲשֶׁר חֲנֹו יִשְׂרָאֵל לְפָנָי הֵר סִינִי, אָמַר לָהֶם ה': "וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה(=מִיּוֹחָדִים) מִכָּל הָעַמִּים", וּבִתְיָבָה "לִי" קֹדֵשׁ וַיַּחַד אֶת יִשְׂרָאֵל רַק לֹו מִכָּל הָעַמִּים.

וְהִנֵּה יְדוּעַ מָה שֶׁאָמְרוּ חוֹ"ל (וַיִּקְרָא רַבָּה ב', ב'): "כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר (בו) 'לִי' – אֵינֹו זֶו לְעוֹלָם, לֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא לְעוֹלָם הַבָּא". וְלָכֵן נִמְצָא, כִּי מָה שֶׁקֹּדֵשׁ הַקִּב"ה אֶת יִשְׂרָאֵל בַּמְּלָה "לִי", הִיָּה כְּדֵי שֶׁהַקִּדוּשִׁין יִתְקַיְמוּ לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וּמוֹסִיף וְאֹמֵר הַ"מְגִלָּה עֲמוּקוֹת", שֶׁמָּה שֶׁקֹּדֵשׁ הַקִּב"ה אֶת יִשְׂרָאֵל בַּמְּלָה "לִי", הוּא מְשׁוּם שֶׁבַּמְּלָה זֶו נִרְמַז יַחֲוֵד הַקִּב"ה עִם כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. שֶׁכֵּן הָאוֹת ל' הִיא הָאוֹת הַגְּבוּוּהָ מִבֵּין כָּל כַּב' הָאוֹתִיּוֹת, כְּדֵי לֹאמֹר: "כִּי גְדוֹל ה' וּמְהַלָּל מְאֹד". וְכֵן, הָאוֹת ל' רוֹמֶזֶת בְּצוּרְתָהּ עַל שְׁמוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ. (הָאוֹת ל' מוֹרְכַבֶּת מֵהָאוֹת כ', וּמֵהָאוֹת ו' עַל גְּבֵהָ, שֶׁהֵם בְּגִימְטְרִיָּה 26 – שֵׁם "הוּיָה" בְּרוּךְ הוּא). לְעוֹמֶת זֹאת, הָאוֹת י' הִיא הַקְּטָנָה מִבֵּין כָּל כַּב' הָאוֹתִיּוֹת, וְהִיא רוֹמֶזֶת עַל כָּלָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּבַחֲיַנַּת "הַמְּעַט מִכָּל הָעַמִּים". נִמְצָא, שֶׁהַחִיבּוּר בֵּין הָאוֹת ל', הַרוֹמֶזֶת כַּאֲמוֹר לַה' יִתְבָּרַךְ, לְבֵין הָאוֹת י', הַרוֹמֶזֶת לְיִשְׂרָאֵל, מוֹרָה עַל זְיוּג הַקִּב"ה עִם כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל לְעַד וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

וְעַתָּה, בֹּא וּרְאֵה, שֶׁהַמְּלָה "יִשְׂרָאֵל" עֲצָמָה מוֹרָה עַל יַחֲוֵד כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל עִם הַקִּב"ה. שֶׁכֵּן, הָאוֹת י' בְּתַחֲלִילַת הַמְּלָה (יִשְׂרָאֵל) רוֹמֶזֶת עַל כָּלָל יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם כַּאֲמוֹר בְּבַחֲיַנַּת "הַמְּעַט מִכָּל הָעַמִּים". וְאֵילוֹ הָאוֹת ל' בְּסוֹף הַמְּלָה, שֶׁהִיא הַגְּבוּוּהָ מִבֵּין כָּל כַּב' הָאוֹתִיּוֹת, רוֹמֶזֶת לְשְׁמוֹ שֶׁל ה' יִתְבָּרַךְ, שֶׁהוּא "כִּי גְדוֹל ה' וּמְהַלָּל מְאֹד". וּבֵין שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת נִמְצְאוֹת הָאוֹתִיּוֹת אַרְשׁ. וְזֹאת, כְּדֵי לֹאמֹר לָךְ שֶׁהוּא יִתְבָּרַךְ אַרְשׁ אֶת כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי חוֹפֶה וְקִדּוּשִׁין (ב.צ). עֲנִין זֶה מְסַבֵּיר אֶת הַפְּתוּב בַּמְּדְרָשׁ (תְּנִי דְבֵי אֱלֹהֵי יו'): "כִּיִּן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם בְּשִׂמְחָה, וְאָמְרוּ 'כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע', מִיָּד אָמַר הַקִּב"ה לְמוֹשֶׁה, שִׁיאֲמַר לְיִשְׂרָאֵל שִׁיעֲשׂוּ לֹו מִשְׁכָּן, שֶׁנֶּאֱמַר: 'דִּבֶּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל...וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם".

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהַבִּין מְדְרָשׁ זֶה. וְכִי מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין מָה שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הַתּוֹרָה וְאָמְרוּ "נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע", לְבֵין מְצוֹת בְּנִין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ ("וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם")?

אֲלָא, כְּמוֹ שֶׁהִבְאֵנוּ בַּמְּעַמָּד הֵר סִינִי קֹדֵשׁ הַקִּב"ה אֶת יִשְׂרָאֵל עַל-יְדֵי שְׁנַתֵּן לָהֶם אֶת הַתּוֹרָה. וְלָכֵן, כְּמוֹ שֶׁהִחָתֵן אֹמֵר לְכֹלָה: "הָרִי אֶת מְקוֹדֶשֶׁת לִי", כֵּן אָמַר הַקִּב"ה לְיִשְׂרָאֵל בַּמְּעַמָּד הַנִּבְחָר: "וְהֵייתֶם לִי סִגְלָה(=מִיּוֹחָדִים) מִכָּל הָעַמִּים" (וְכֵן "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מַמְלַכְת כֹּהֲנִים וְגוֹי קְדוֹשׁ"). וְכְמוֹ שֶׁהִחָתֵן מִתְיַחַד עִם הַכֹּלָה לְאַחַר הַחֹפֶה בְּבֵית אֶחָד, כֵּן רָצָה הַקִּב"ה לְהִתְיַחַד עִם יִשְׂרָאֵל בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְלְהַשְׁרוֹת אֶת שְׁכִינָתוֹ עֲלֵיהֶם.

וְלִפִּי זֶה מְבוֹאֶרֶת הֵיטֵב כְּוֹנַת הַמְּדְרָשׁ: "כִּיִּן שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם בְּשִׂמְחָה, וְאָמְרוּ 'כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע" – נִמְצָא, שֶׁיִּשְׂרָאֵל קִבְּלוּ בְּרָצוֹן אֶת הַקִּדּוּשִׁין שֶׁל הַקִּב"ה, וְנִתְקַדְּשׁוּ כְּבִיכּוֹל אֱלֹו, יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ. וְלָכֵן "מִיָּד אָמַר הַקִּב"ה לְמוֹשֶׁה, שִׁיאֲמַר לְיִשְׂרָאֵל שִׁיעֲשׂוּ לֹו מִשְׁכָּן, שֶׁנֶּאֱמַר 'דִּבֶּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל...וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנַתִּי בְּתוֹכְכֶם". שֶׁכֵּן, הַקִּב"ה(="הִחָתֵן") רָצָה לְהַשְׁלִים אֶת הַיַּחֲוֵד עִם כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל(="הַכֹּלָה") בְּבֵית אֶחָד(=בֵּית הַמִּקְדָּשׁ), כְּדֵי לְהַשְׁפִּיעַ עַל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל(="הַכֹּלָה") אֶת שְׁכִינָתוֹ.

וְהִנֵּה, אֹמְרִים חוֹ"ל, שֶׁבַּחֲלוּם יַעֲקֹב אָבִינוּ, רָמַז הַקִּב"ה לְיַעֲקֹב עַל מְעַמָּד הֵר סִינִי, וְעַל הַחֹפֶה וְהַקִּדּוּשִׁין שֶׁל כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל עִם הַקִּב"ה, לְעֵתִיד לְבוֹא. וְכַפִּי שֶׁדְּרָשׁוּ חוֹ"ל בַּמְּדְרָשׁ רַבָּה (סח', יב'): "וַיַּחֲלֵם וְהִנֵּה סֶלֶם מְצָב אַרְצָה וְרִאשׁוֹ מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה". "וַיַּחֲלֵם וְהִנֵּה סֶלֶם... – אָמְרוּ חוֹ"ל: "סֶלֶם" זֶה בְּגִימְטְרִיָּה "סִינִי". "מְצָב אַרְצָה" זֶהוּ מָה שֶׁכְּתוּב בַּמְּעַמָּד הֵר סִינִי – "וַיִּתְיַצְבוּ בְּתַחֲתִית הָהָר". "וְרִאשׁוֹ (שֶׁל הַסֶּלֶם) מְגִיעַ הַשְּׁמַיְמָה", זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר בַּמְּעַמָּד הֵר סִינִי "וְהָהָר בַּעַר בְּאֵשׁ עַד לֵב הַשְּׁמַיִם". "וְהִנֵּה מִלְאֲכֵי אֱלֹהִים עֲלִים וַיִּרְדּוּ בו"(=בְּסֶלֶם), אֵלוֹ מוֹשֶׁה וְאַהֲרֹן. "עֲלִים", זֶהוּ מָה שֶׁכְּתוּב בַּמְּעַמָּד הֵר סִינִי "וּמֹשֶׁה עָלָה אֶל הָאֱלֹקִים". "וַיִּוֹרְדוּ", זֶה מָה שֶׁכְּתוּב בַּמְּעַמָּד הֵר סִינִי "וַיִּרְדַּ מוֹשֶׁה". "וְהִנֵּה ה' נֹצֵב עָלָיו", זֶהוּ מָה שֶׁכְּתוּב "וַיִּרְדַּ ה' עַל הֵר סִינִי אֶל רֹאשׁ הָהָר".

וְלָכֵן, מִיָּד כְּשֶׁהִתְעוֹרַר יַעֲקֹב מֵהַחֲלוּם, הוּא הִתְפַּלֵּל עַל כָּלָל יִשְׂרָאֵל, וּבִקֵּשׁ: "אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי...וְנָתַן לִי לֶחֶם

לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלִבְשׁ...". שָׁכַן, כִּידוּעַ, הַבַּעַל חָיַב בְּשֵׂאֲרָהּ (=לֶחֶם) כְּסוּתָהּ (=בְּגָד) וְעִנְתָּהּ שֶׁל אִשְׁתּוֹ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "שֵׂאֲרָה כְּסוּתָהּ וְעִנְתָּהּ (=יַחְסֵי אִישׁוֹת) לֹא יִגְרַע".

אִם כֵּן, כִּיּוֹן שֶׁהַקֵּב"ה קָדַשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּמִתְן תּוֹרָה, חָיַב הוּא לָתֵת לָהֶם לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלִבּוֹשׁ. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב: "וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלִבְשׁ". "וְנָתַן לִי" – כִּיּוֹן שֶׁהוּא יִתְבַּרְךְ קָדַשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בַּמְלָא "לִי", אִם כֵּן, חָיַב הוּא יִתְבַּרְךְ כְּבִיכּוֹל בְּשֵׂאֲרָהּ (=לֶחֶם), כְּסוּתָהּ (=בְּגָדָה) שֶׁל כָּלָתוֹ, כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל. אוֹלָם, צְרִיכִים אָנוּ לְדַעַת, שְׁכַשְׁם שֶׁהוּא יִתְבַּרְךְ חָיַב כְּבִיכּוֹל בְּשֵׂאֲרָהּ (=לֶחֶם) וּכְסוּתָהּ (=הַבְּגָד) שֶׁל כָּלָתוֹ, כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל – כֵּן גַּם הַכֹּלָה כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל, חָיַבֶּת לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן הַחֲתָן, הַקֵּב"ה.

וְלָכֵן, בְּרוּב מִצְוֹת הַתּוֹרָה שֶׁצִּוְּנוּ ה' יִתְבַּרְךְ, כְּתוּב "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה... דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם". וְלִכְאוּרָה קָשָׁה כָּאֵן. שָׁכַן, הִיָּה לוֹ (=לֶה' יִתְבַּרְךְ) לֹמַר לְמֹשֶׁה: "דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", וּמְדוּעַ הוֹסִיף הַקֵּב"ה "וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם"? אֵלָּא, אוֹמְרִים דּוֹרְשֵׁי רְשׁוּמוֹת, הַקֵּב"ה קָדַשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, וְלָכֵן כְּתוּב: "וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם". "אֲלֵהֶם" – רֵאשִׁי תִיבוֹת "הָרִי אֵת מְקוֹדֶשֶׁת לִי". וְזֹאת, כְּדִי לֹמַר לְיִשְׂרָאֵל, שְׁאֲמַנְם הַחֲתָן הַקֵּב"ה חָיַב בְּ"שֵׂאֲרָה וּכְסוּתָהּ" שֶׁל הַכֹּלָה, כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל. אוֹלָם גַּם לַכֹּלָה יִשְׁנֵן חוֹבוֹת כְּלָפֵי הַחֲתָן – לְקַיֵּם אֶת כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. עַל-פִּי זֶה יֵאִיר לָנוּ לְהַבִּין, מְדוּעַ יָמֵי חֹדֶשׁ אֵלּוּל וְעִשְׂרֵת יָמֵי תְּשׁוּבָה הֵם יָמִים שֶׁל רְצוֹן טוֹב, שְׁבוּ מִקֵּבֶל הַקֵּב"ה בְּאַהֲבָה אֶת הַשָּׂבִים אֵלָיו בְּתְשׁוּבָה. שָׁכַן, בְּיָמִים אֵלּוּ, "הַחֲתָן"/הַקֵּב"ה מְבַקֵּשׁ לַעֲשׂוֹת "שְׁלוֹם בַּיִת", וְלְהַתְּפִיֵס עִם "כָּלָתוֹ", כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל לְקִרְאָת הַשְּׁנָה הַחֲדָשָׁה.

עַל-כֵּן רּוֹמְזִים לָנוּ אוֹתָם אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁעֲלָה מֹשֶׁה שְׁנִית לְקַבֵּל אֶת הַלּוּחוֹת: ל' (=30) יוֹם מֵרֵאשׁ חֹדֶשׁ אֵלּוּל, עַד רֵאשׁ הַשְּׁנָה, ו-י' (=10) יָמִים עַד לְמַחֲרַת יוֹם הַכִּיפּוּרִים – הָרִי "לִי" (=40) יָמִים, כְּנִגְדַּת הַקִּידוּשִׁין שֶׁל "לִי" – כְּדִי לְהַזְכִּיר לְכְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל, לְמִרוֹת מַעֲשִׂיָהּ, הִיא עֲדִין כָּלָתוֹ וְאַהֲבָתוֹ שֶׁל בַּעֲלָהּ, הַקֵּב"ה. (וְרֵאשִׁי הַלּוּסִיף, שְׁבַע עוֹד שְׁבַכְל הַשְּׁנָה יוֹצֵאת בַּת קוֹל מִהָר חוֹרֵב וּמִתְחַנְנֶת "שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבְבִים", הִנֵּה, לְקִרְאָת סוּף הַשְּׁנָה, הַקֵּב"ה, מֵרׁוֹב אַהֲבָתוֹ לְיִשְׂרָאֵל, שׁוֹאֵג כְּאַרְיָה כְּדִי לְעוֹרֵר אֶת כָּלָתוֹ לְהַתְּפִיֵס עִמוֹ. עַל-כֵּן, יָמִים אֵלּוּ – אֵלּוּל, רֵאשׁ הַשְּׁנָה, יוֹם הַכִּיפּוּרִים הוֹשַׁעְנָא רַבָּה – הֵם רֵאשִׁי תִיבוֹת "אַרְיָה", לֹמַר לָךְ, שֶׁהַקֵּב"ה שׁוֹאֵג כְּאַרְיָה כְּדִי לְעוֹרֵר אֶת כָּלָתוֹ לְהַתְּפִיֵס לְקִרְאָת הַשְּׁנָה הַחֲדָשָׁה ב.צ.).

וַיֵּשׁ לֹמַר, שְׁלֹאֲחַר "לִי" (=40) הַיָּמִים, לְמַחֲרַת יוֹם הַכִּיפּוּרִים, לְאַחַר שֶׁהַקֵּב"ה הַתְּפִיֵס עִם כָּלָתוֹ כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְטַהַר אוֹתָהּ מִכָּל צוֹנוּתֶיהָ, כְּמוֹ שְׁכָתוּב: "כִּי בַיּוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם, לְטַהַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם...". הִנֵּה, רוֹצֵה הַקֵּב"ה לְהַתְּיַחַד שׁוֹב עִם הַכֹּלָה (=כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל) כְּדִי לְהַתְּחִיל אֶת הַשְּׁנָה הַחֲדָשָׁה בְּחֶסֶד וּבְרַחֲמִים, לְהַשְׁפִּיעַ שְׁפַע רַב טוֹב עַל כָּלָתוֹ (=כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל), וְלְקַיֵּם בְּכָךְ אֶת חוֹבָתוֹ שֶׁל הַחֲתָן: "שֵׂאֲרָה כְּסוּתָהּ וְעִנְתָּהּ לֹא יִגְרַע".

וְלָכֵן צִוְּנוּ ה' יִתְבַּרְךְ לְבָנוֹת סוּפָה, שֶׁהִיא כְּאִמּוֹר בְּבַחֲיִנַת מְקַדֵּשׁ, כְּדִי שֶׁהוּא יִתְבַּרְךְ יוֹכַל שׁוֹב לְהַתְּיַחַד עִם הַכֹּלָה (וְזֶהוּ "עִנְתָּהּ"), כְּדִי לְהַשְׁפִּיעַ עַל כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל (=הַכֹּלָה) אֶת שְׁכִינָתוֹ, וְלְהַשְׁפִּיעַ עֲלֶיהָ פְּרִנְסָה בְּשַׁפְעַת לְכָל הַשְּׁנָה הַחֲדָשָׁה. (וּכְדִי לְהַבִּין אֶת מַעֲלַת חַג הַסּוּפּוֹת צְרִיכִים אָנוּ רַק לְהַתְּבַוֵּן – שֶׁהָרִי, בְּעוֹד שְׁבַמְשָׁכָן וּבְבֵית הַמְּקַדֵּשׁ הַיִּיחוּד שֶׁל הַקֵּב"ה הִיָּה עִם הַשְּׁכִינָה הַקְּדוּשָׁה/כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּלָבָד, הִנֵּה, בְּחַג הַסּוּפּוֹת, הַיִּיחוּד שֶׁל הַקֵּב"ה הוּא עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד מֵאִיתָנוּ יַחַד פְּרָטִי, דַּבֵּר שְׁלֹא מְצִינּוּ בְּשׁוּם מְקוֹם, אֵלָּא רַק בְּסוּפָה. ב.צ.). (עַל-פִּי "אוּרָה שֶׁל תּוֹרָה") גַּם מִזְדִּים חֲשָׁד עֲבָדָד אֵל יִמְשְׁלוּ בִי אִזּוּ אֵיתָם וְנִקִּיתִי מִפְּשַׁע רַב" (תְּחִילִים יט', יד)

עַל הַפְּסוּק "אֵל יִמְשְׁלוּ בִי אִזּוּ אֵיתָם, וְנִקִּיתִי מִפְּשַׁע רַב", אוֹמֵר הַרְה"ק רַבִּי מְנַחֵם מְגַדַּל מְקוֹצֵק זִיע"א: "אִזּוּ" עוֹלָה לְמַנְיֵן שְׁמוֹנָה, לְרִמּוֹז עַל "שְׁמִינֵי עֲצָרַת" – לֹמַר לָךְ, שְׁבִיוֹם "שְׁמִינֵי עֲצָרַת" מִתְּקִיִם בּוֹ "וְנִקִּיתִי מִפְּשַׁע רַב" – הַקֵּב"ה מְנַקֵּה אוֹתָנוּ אֶפִּילוֹ "מִפְּשַׁע רַב".

הַרְה"ק רַבִּי מְנַחֵם מְגַדַּל מְקוֹרְקָא זִיע"א אוֹמֵר: עֲבָרְנוּ כְּזֶה רֵאשׁ הַשְּׁנָה, שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין הַנוֹרָא, וְכְּזֶה יוֹם כִּיפּוּר קְדוֹשׁ, וְאַחֲרָיו נְכַסְנוּ לְסוּפָה וְאַנְחָנוּ בְּשִׁמְחָה. אוֹמֵר לָנוּ הַקֵּב"ה: אִם לֹא תִהְיוּ שׁוֹטִים אַרְאֶה לָכֶם עוֹד יוֹתֵר טוֹב.

מָה הוּא? שְׁמִינֵי עֲצָרַת. וְאַסְמַכְתָּא לְכָךְ נִיתָן לְרֵאוֹת מִמָּה שְׁכָתוּב בְּתוֹרָה עַל מְסַעוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָר (שְׁמוֹת יג', כ):

"וַיִּסְעוּ מִסַּכַּת וַיַּחֲנוּ בְּאֵיתָם" – אַחֲרֵי שְׁנוֹסְעִים מְסוּפּוֹת, חוֹנִים בְּ"אֵיתָם", שְׁרוּמֵז לְ"אִזּוּ אֵיתָם, וְנִקִּיתִי מִפְּשַׁע רַב". וְהַרְה"ק בַּעַל הַ"אַהֲבַת יִשְׂרָאֵל" מוִיז'נִיץ זִיע"א נִתָּן הַסֵּבֵר לְכָתוּב עַל עֲבָד עֲבָרִי (דְּבָרִים טו', יג-יד): "וְכִי תִשְׁלַחְנוּ חֲפָשִׁי מִעַמְּךָ לֹא תִשְׁלַחְנוּ רִיקָם. הַעֲנִיק תַּעֲנִיק לוֹ מִצֶּאֱנָדָה וּמִגִּרְנָדָה וּמִיִּקְבָדָה", שֶׁהִנֵּה רֵאשִׁי תִיבוֹת שֶׁל "וְכִי תִשְׁלַחְנוּ חֲפָשִׁי מִעַמְּךָ" הוּא "חוֹתָם" – לֹמַר לוֹ יִתְבַּרְךְ: "רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עֲכָשִׁיו כְּשֵׁאתָה חוֹתָם אֶת הַיָּמִים הַנוֹרָאִים, אֵל תִּשְׁלַחְנוּ חֲפָשִׁי" – אֵלָּא 'הַעֲנִיק תַּעֲנִיק' לָנוּ, וְתִשְׁפִּיעַ לָנוּ כָּל מִינֵי הַשְּׁפָעוֹת טוֹבוֹת... (עַפ"י "פְּנִינִים")

חַג שְׁמַח וְשִׁבְת שְׁלוֹם לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל! נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן

כְּנִיסַת הַחֹג: 17:35

יְצִיאַת הַחֹג: 18:42

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: סְכוּת-שְׁמַחַת תּוֹרָה

עֲרַשׁ"ק יד' תִּשְׂרֵי תִשְׁע"ז (17.10.16)

הַפְּטָרָה: "הִנֵּה יוֹם" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"כִּי יִצְפְּנֵנִי (=יִסְתִּירֵנִי) בְּסֻכָּה" (תהילים כו)

סִפְר אֶחָד מִתְלִמִּידָיו שֶׁל הַגֵּה"ק בְּעַל שׁו"ת "וַיַּעַן יוֹסֵף" זיע"א, שֶׁפַּעַם, בְּלִיל רֵאשׁוֹן שֶׁל יוֹם טוֹב סוּכוּת, כְּשֶׁעָמַד רַבְּנוּ לְהִיכָנֵס אֶל סוּכּוֹתָו וּלְקַדֵּשׁ, נִזְדַּמְּן לְפָנָיו יְנוּקָא כְּבֵן שְׁנַתִּים, יָלְדוּ שֶׁל אֶחָד הַקְּרוּאִים אֶל שׁוּלְחָנוֹ. שָׁאֵל הַגָּאוֹן אֶת אוֹתוֹ תִּינוּק: אָמור נָא יָלְדוּ! מַה טַּעַם אָנוּ יוֹשְׁבִים הַיּוֹם לְאָכוּל בְּסוּכָה? הַיָּלֵד הַשֵּׁיב כִּיאוֹת לְגִילּוֹ, "כִּי כֵן צְוִתָּה אִמָּא". רַבְּנוּ זיע"א הִתְלַהֵב מְאֹד לְמִשְׁמַע תְּשׁוּבָתוֹ, וְקָרָא: הָאֵחָ! כְּמָה הֵיטֵב תִּינוּק זֶה הַשֵּׁיב! כִּי בְּאִמַּת זֶה סוּד מִצְוֹת סוּכָה, כִּי כִּךָ נִצְטְוִינוּ מֵאִמָּא עֵילָאָה, הִיא הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, לְהִיכָנֵס תַּחַת כְּנַפְיָהּ לְסוּכָה. שְׂכָן, "אִם הַבְּנִים" מִבְּקִשָׁת לְסוּכָךָ עַל בְּנֵיהֶם, עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לְהִסְתִּירָם מִכָּל פְּגַע וְכָאֵב בְּעַדָם. (וְזֵהוּ: "כִּי יִצְפְּנֵנִי (=יִסְתִּירֵנִי) בְּסֻכָּה"). וְכַדְבָּרֵי הַזֶּה הַקְּדוּשׁ "בְּשַׁעַה דְּבַר נֶשׁ יִתִּיב בְּמִדּוּרָא, דָּא צִלָּא דְמַהִימְנוּתָא שְׂכִינְתָא פְּרָסָא גְּדַפָּאָה עֲלֵיהֶם" (=בְּשַׁעַה שְׁהָאָדָם יוֹשֵׁב בְּסֻכָּה, שְׁהִיא צִל הָאִמוּנָה, הַשְּׂכִינָה פּוֹרֶסֶת אֶת כְּנַפְיָהּ עֲלֵיו). וְהִנֵּה אוֹתָהּ הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, נוֹהֶגֶת עִם יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ הַתְּנַהֲגוּת (=יְחָס) הַתְּרַנְגוּלַת לְאִפְרוּחֵיהֶּ. בְּתַחֲלִילָה הִיא מִכִּינָה לְהֵם מְזוּן, וְלֵאחֲרַי מִכֵּן הִיא קוֹרֵאת לְהֵם לְאָכוּל מַה שְׁהִכִּינָה עִבּוּרָם. וְכֵן הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה, מְקַצִּיבָה לְיִשְׂרָאֵל בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וּבִיּוֹם הַכַּפּוּרִים אֶת מְזוּנָם וּפְרֻנְסוֹתָם לְכָל הַשָּׁנָה, וְאֵילוּ בְּחַג הַסְּכוּת הִיא מְכַנִּסָּה אוֹתָם תַּחַת כְּנַפְיָהּ, וְסוּכְכַת עֲלֵיהֶם בִּישִׁיבָתָם בְּסֻכָּה בְּצִל הָאִמוּנָה, וְהֵם חוֹסִים בְּצִילָהּ וְאוֹכְלִים מִהַמְזוּן שְׁהִכִּינָה לְהֵם.

הִרָה"ק בְּעַל "חִידוּשֵׁי הַרִ"ם" זיע"א הָיָה אוֹמֵר, אֲכֵן "יֵשׁ לָנוּ אִמָּא טוֹבָה". וְכְמוֹ שְׁאִמָּא מְנַקָּה אֶת בְּנֵה הַקֶּטָן, וְאַחַר רוּחֻצַּת אוֹתוֹ, וְלְבָסוֹף עוֹטְפַת אוֹתוֹ לְבָל יִתְקַרֵּר. כִּךָ, בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה נוֹשְׁפִים לָנוּ בְּשׁוּפֵר, כְּדִי לְנַקּוֹת אוֹתָנוּ "מֵאֲבָק" הַמְּקַטְרָגִים. בִּיּוֹם הַכַּפּוּרִים, "רוּחֻצִים אוֹתָנוּ" מִכָּל הָעוֹנוֹת, וּבְסוּכוּת "עוֹטְפִים וּמְכַסִּים אוֹתָנוּ".

בְּסִפְר "צְמַח דּוּד" מוֹבָא, שְׂכַשְׁם שְׁאָנוּ רוֹאִין כְּשֶׁהֵילֵד יוֹצֵא מִמְעֵי אִמוֹ מְלַפְפִין אוֹתוֹ בְּבָגְדִים שְׁלֵא יוֹזִיק לוֹ שִׁינוּי הָאוֹיר – כִּךָ גַּם בִּיוֵה"כ הַקַּב"ה מוֹחֵל לְעוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, וְנַעֲשִׂים יִשְׂרָאֵל כְּתִינוּק שְׁנוּלָד, וְעַל-כֵּן הַקַּב"ה סוּכָךָ עֲלֵיהֶם בְּצִל סוּכָה, לְבוּשֵׁי יָקָר כְּאֵדָם שְׁמֵלְפָף אֶת בְּנוֹ... ("פְּנִינִים")

"אֱלֹהִים דְּבַר בְּקַדְשׁוֹ אֶעֱלֶזָה אֶחְלָקָה שְׂכָם וְעַמְּק סְכוּת אֲמַדַּד"

בְּאוֹר נִפְלָא נִתֵּן הִרָה"ק רַבִּי יִשְׁשַׁכָּר דָּב מִבְּעֻלְזָא זיע"א עַל הַפְּסוּק (תהילים ס' ח) "אֱלֹהִים דְּבַר בְּקַדְשׁוֹ אֶעֱלֶזָה אֶחְלָקָה שְׂכָם וְעַמְּק סְכוּת אֲמַדַּד". וּבְכַךָ הוּא מְסִיק, שְׁשִׁיעוֹר דְּפָנוֹת הַסוּכָה הֵם רִמְזוּ לְכַפְּרָה עַל עוֹנוֹתֵינוּ בְּמִשְׁךָ כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה...! הָא כִּי צַד?

הִנֵּה, כִּידוּעַ יוֹם הַכַּפּוּרִים, הוּא הַיּוֹם הַקְּדוּשׁ אֲשֶׁר נִתֵּן לָנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְמַחֲלָה וְלְסִלְיָתָהּ וְלְכַפְּרָה, וְלְמַחֲוֵל בּוֹ אֶת כָּל עוֹנוֹתֵינוּ. וְאִם נוֹסִיף עוֹד אַרְבַּעַה יָמִים שְׁלֵאֲחַר יוֹם כַּפּוּר אֵלוּ יָמִים שִׁישְׂרָאֵל עְסוּקִים וְטְרוּדִים בְּמִצְוֹת שֶׁל הַסוּכָה, וְאִינָם עוֹשִׂים עוֹנוֹת. נִקְבַּל חֲמִשָּׁה יָמִים מִתּוֹךְ 365 יְמוֹת הַשָּׁנָה שֶׁבָּהֶם יִשְׂרָאֵל נִקְיָם מִכָּל חֲטָא וּפְשָׁע. אִם כִּךָ נִשְׁאָרוּ לָנוּ 360 יָמִים, בָּהֶם יְכוֹל הָאָדָם לְחַטּוֹא וּלְפָשׁוֹעַ חָס וְשָׁלוֹם.

וְזֵה הַרְמֵז בְּכַתוּב: "אֱלֹהִים דְּבַר בְּקַדְשׁוֹ אֶעֱלֶזָה". דְּהִינוּ "אֶעֱלֶזָה" (=5) – אֲשַׁמַּח בְּאוֹתָם חֲמִשָּׁה יָמִים שֶׁהֵם בְּלִי עוֹנוֹת. "אֶחְלָקָה" – אֶחְלָק אֶת הַ(=5) אוֹתָם חֲמִשָּׁה יָמִים, מִחֲשׁוֹן 365 יְמוֹת הַשָּׁנָה, וְיִשְׁאָר "שְׂכָם" בְּגַמְטְרִיָה 360 יָמִים, שְׁנִכְשָׁלִים בָּהֶם חָס וְשָׁלוֹם בְּעוֹנוֹת.

אֲבָל הַקַּב"ה, אֲבִינוּ אָב הַרְחָמָן רוֹצֵה שְׂגָם בְּאוֹתָם 360 יָמִים לֹא נִתְלַכְלַךְ. לְפִיכֵךְ "וְעַמְּק סְכוּת אֲמַדַּד" – הַכּוֹנֵה הִיא כִּי שִׁיעוֹר הַכֶּשֶׁר סוּכָה הוּא שְׁלֵשׁ דְּפָנוֹת, וְכָל דּוֹפֵן כֶּשֶׁר הוּא (בְּגוֹבָה שֶׁל) עַד עֲשָׂרִים אֲמָה. וּמֵאחֲרַי וְכָל אֲמָה הִיא שְׁשֵׁה טְפָחִים, נִמְצָא שְׁשֵׁלֶשׁ דְּפָנוֹת הֵן בְּדִיוֹק 360 טְפָחִים.

וְלָכֵן נִמְצָא, שְׂכָל טְפָח וְטְפָח שְׁבַמִּידוֹת הַסוּכָה מְכוּן כְּנֶגֶד יוֹם אֶחָד בְּשָׁנָה, לְכַפֵּר עַל כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה. וְזֵהוּ שְׂרַמְזוֹ הַכְּתוּב "וְעַמְּק סְכוּת אֲמַדַּד" – דְּהִינוּ, אֲמַדּוּד עַמְּק וְגוֹבָה שֶׁל שִׁיעוֹר הַסוּכָה, שֶׁהֵם מְסַפְּר 360, כְּדִי לְכַפֵּר עַל 360 יָמִים, בָּהֶם עוֹשִׂים עוֹנוֹת, וְזֵהוּ שְׂכַתוּב בְּתִהִילִים (לֹט', ו'): "הִנֵּה טְפָחוֹת נִתְתָּה יָמִי" – שְׂצַרִיךְ לְשַׁבַּח אֶת

הבורא יתברך שנתן את הטפחים של שיעור סוכה לכפר לנו על 360 ימי השנה... ומוסיף הרה"ק בעל ה"שפת" צדיק" זיע"א, ואומר: "סוכה" ראשי תיבות "ויאמר ה' סלחתי כדברך". שכן, כאשר השכינה שרויה בינינו, הוא יתברך מושב אותנו בצלו בצילא דמהימנותא (=בסוכה), וסולח ומוחל על כל **עונותינו**... ("פנינים")
 "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון"

על הכתוב, "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון", אומר הגאון מוילנא זיע"א: בדרך כלל אדם מקים את המצות באיבר מסוים. הנה, למשל, את הלולב הוא נוטל בידו, קריאת שמע הוא קורא בפיו, תפילין הוא מניח על זרועו ועל ראשו, וכך בכל המצות. אך יש רק שתי מצות שהאדם נכנס עם כל גופו בתוך המצוה – מצות סוכה, ומצות ישוב ארץ ישראל. ועל-כך רמז דוד המלך (תהילים עו, ג): "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון". "ויהי בשלם" – מתי האדם נכנס כשהוא שלם בגופו לתוך המצוה? ב"סוכו" – כשהוא יושב בסוכה. וגם כאשר "ומעונתו (=ביתו) בציון" – כשהוא דר בארץ ישראל).

מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, שישב בסוכה עם קהל חסידיו, וירד גשם שוטף. הצטערו היושבים, שראו בכך סימן רע, כדברי חז"ל בגמרא (סוכה כח): "בזמן שיורדים גשמים בחג הסוכות, משל למה הדבר דומה? לעבד, שבא למזוג כוס לרבו, ושפך לו קיתון על פניו". אמר להם הרבי: חס ושלום שניפול לתוך עצבות. להיפך, אני רואה בכך סימן טוב! ונכון שכך כתוב בגמרא. אלא, שאפשר לומר, שהדבר דומה לאם שיש לה ילד מפואר ונפלא, והיא מפחדת מעינא בישא (=מעין הרע), ולכן היא יורקת לו על פניו. אף כאן, אנו – עיני ה' יתברך, מצוינים במעלות ובמידות טובות, אחרי שעברו עלינו כאלו ימים געלים ונוראים, וכדי שלא תשלוט בנו עין הרע, הוא יורק בפנינו, כסגולה להינצל מהמזיקין... ("פנינים")
 "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר (=אתרוג)..."

כתוב במדרש תנחומא (אמר ס', כב): "ולקחתם לכם ביום הראשון" (של חדש תשרי), וכי ראשון הוא (שואלים חז"ל)? והלא טו' יום הוא (=היום החמש-עשרה בחדש)... אלא (משיבים חז"ל) ראשון הוא לחשבון **עונות**. אם וצריך להבין ענין זה מהי פונת חז"ל באומרם: "ראשון הוא לחשבון **עונות**"?
 בספר "פרים הצבי" מובא, שבאכילת אדם הראשון מעץ הדעת יש בחז"ל מחלוקת איזה פרי היה זה. והנה, אחת הדעות היא שפרי עץ הדעת היה אתרוג (בראשית רבה ט"ו). יוצא אפוא, כי החטא הראשון **שחטא** האדם הראשון התחיל מן האתרוג. וזהו הפשט של דרשת חז"ל, "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר..." "הדר – ראשון לחשבון **העונות**". שכן, זו היתה ה**עבירה** הראשונה לחשבון **העונות**, חשבון שמשתרך ונמשך עד היום...
 "המצטער פטור מן הסוכה"

מסופר כי באחת השנים נשבו בעיר ברדא רוחות חזקות ביותר בחג הסוכות. באותו זמן היה גר שם הגה"ק רבי אריה ליבוש זיע"א, אביו של הרה"ק בעל ה"דברי חיים" זיע"א, שכמעט נמנע מלישון בסוכה. אך אף-על-פי-כן אונתה נפשו לקים מצות סוכה פדת, אבל לא רצה לישון לבד, ולכן הזמין אצלו את חניט העיר, כדי שישן עמו בסוכה. באחד הלילות הסתערו רוחות חזקות וגשמים עזים, והסוכה היתה מוצפת כלה בקמים, עד שגם החניט לא רצה ללכת אתו. נסה הרב לשדלו בדברים ובכסף, אך ללא הועיל, עד שלבסוף הבטיח לו מחצית מחלקו בעולם הבא, אם יבוא אתו! ועל-כך הסכים החניט ונענה לו. לאחר כמה שנים חלה אותו חניט ונפל למשכבו, והגיע למצב של גסיסה. לפתע ראה לפניו את דמותו של הרה"ק רבי אריה ליבוש זיע"א, שכבר היה בעולם האמת, עומדת לפניו ונכנסת אתו בדברים. שאל רבי אריה את החניט, אם זוכר הוא את אותו מעשה. החניט לא זכר מאומה מפל הנעשה, עד שנתן לו הרב כמה סימנים, ואז נזכר בכל המאורע. אמר לו הרב: הנה באתי לקחת אותך אתי להיכלי, ותשב שם לידי, ותקבל מחצית משכרי. אולם, הברירה בידיך: אם תרצה ותותר על הבטחתי – יוסיפו לך שנות חיים. הלה, שהיה אדם פשוט ומגושם, בחר בחיים, ומחל על ההבטחה. ומיד החל להזיע בכל גופו, ותוך כמה ימים ירד ממשכבו, וחזר לאיתנו. כעבור משך זמן, התבונן בכל מה שקרה אתו, ונקף אותו מצפוננו ולבבו בחרטה ובהתמרמרות על אשר עשה. כשנודע לו כי בן יש לאותו צדיק בעיר צאנו, הלא הוא הרה"ק בעל ה"דברי חיים" זיע"א, החליט לנסוע אליו. כשהגיע אל הצדיק, שפך לו את מר לבבו ואת כל אשר קרהו. הרבי שמע את סיפורו, וחינף קל עבר על פני קודשו, ונענה ואמר: אין מה לעשות, הטפש נשאר טפש במקומו... והמקח והממכר אף הוא נשאר על מקומו....

חג שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"נכספה וגם כלתה נפשי" ("סופה" בדילוג 3 אותיות) (תהילים פד' ג')

כניסת החג: 17:35

פרשת השבוע: סכות-שמחת תורה

יציאת החג: 18:42

ערש"ק יד' תשרי תשע"ז (17.10.16)

הפטרה: "הנה יום" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"חג הסוכות תעשה לך שבועת ימים באספך מגרנך ומיקבך"

על הכתוב (דברים טו, יג): "חג הסוכות תעשה לך שבועת ימים באספך מגרנך ומיקבך", דרשו חז"ל בגמרא (סכה יב): "באספך מגרנך ומיקבך, בפסולת גרן ויקב הכתוב מדבר".

וצריך להבין ענין זה. שכן, מדוע בחרה התורה לתאר את מהותו של חג הסוכות דוקא "בפסולת גרן ויקב"? ונראה לבאר ענין זה על-פי מה שכתב האריז"ל, שכל התורה והמצוות שהאדם עושה בעודו רשע, לא עולים למעלה, לצד הקדושה, אלא להיפך – הם הולכים לצד הקליפה (=הטומאה). ורק לאחר שחזר האדם בתשובה – אז מחזיר הוא את כל לימוד התורה והמצוות שעשה כשחטא, בחזרה לצד הקדושה.

וכפי דבריו הקדושים של האריז"ל (או"ח סימן תקע"א): "ודע, שכל המעשים (=המצוות) שאדם עושה, ותורה שלומו בעודו רשע – בעונותיו הרבים (הוא) מוסיף כח בקליפות (=כוחות הטומאה). (וכל זה), עד שחזר בתשובה – (שרק אז הוא) מוציא מהקליפה (את כל התורה והמצוות שהיו שבוים שם, ומחזירם לצד הקדושה)".

וזהו שרמזה התורה (בראשית כה, כו): "ויהי עשו איש ידע ציד". דהינו, היצר הרע, הוא שרו של עשו, הוא "ידע ציד" – כלומר, דרכו היא לצוד את התורה שאיש ישראל עושה בעודו רשע.

לפי זה מבאר ה"תפארת שלמה" (סכה, דיבור הראשון), שבחג הסוכות יש תיקון לתורה ולמצוות שקימו ישראל טרם ששבו בתשובה מעונותיהם וממעשיהם הרעים. שכן, כפי שלמדנו, כאשר האדם מקים תורה ומצוות כשהוא רשע, לפני שהוא חוזר בתשובה, נופלים כל תורתו ומצותיו בתוך הקליפות, ועתה הם בבחינת "פסולת גרן ויקב".

ועל-כך רומז הכתוב: "באספך מגרנך ומיקבך, בפסולת גרן ויקב הכתוב מדבר". שכן, בחג הסוכות יש תיקון ועליה לתורה ולמצוות של האדם שנפלו בקליפות, והם בבחינת "פסולת". ועתה, בחג הסוכות ניתן לאסוף/להוציאם מהקליפות, ולהשיבם לצד הקדושה.

"שמצה גוררת מצוה, ועבירה גוררת עבירה" (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

ידוע מהספרים הקדושים, שגם על חטא בשגגה צריכים אנו כפרה. ואמנם נכון ואמת, שעל חטא בשגגה לא נענשים, אולם מכיון שכלל גדול הוא בידינו, ש"עבירה גוררת עבירה" (מסכת אבות ד) – לכן, נמצא שעל-ידי חטא בשוגג, יכול האדם להיגרר לעבירות נוספות וחמורות יותר. שהרי, כאמור, "עבירה גוררת עבירה". על-כן, ראוי וצריך לעשות תשובה וכפרה על העבירות בשוגג, כדי לעצור את שרשרת העבירות.

ועתה, בא וראה מה שמצינו ב"דברי חיים" להגה"ק מצאנו זיע"א ("פי תבוא"): "שמעתי ממורי ז"ל (הרה"ק מראפשיץ זיע"א), שאמר בשם הקדוש (ה)אלקי האדמו"ר מוה"ר אלימלך זצ"ל ("הנעם אלימלך"), שצריך לעשות תשובה על עבירה ראשונה(=כונתו היא על עבירה שעבר בהיותו תינוק, כשלא היתה בו דעת), שאמרו עליו ("הנעם אלימלך") וצלה"ה, שעשה תשובה, ושרף את ידיו, על אשר הפה על שדי אמו, בהיותו תינוק... והנה, על כורחך הוא, מחמת שעבירה גוררת עבירה... ולכן צריך לפשפש (במעשיו), עד בוא אל דבר קל למאד וכמעט לא נחשב...".

ומזה מסיק ה"דברי חיים", שצריך לעשות תשובה אפילו על עבירה שעשה בימי ינקותו, כדי שדבר זה לא יגרום לו לחטוא בדבר יותר חמור, שהרי "עבירה גוררת עבירה". ולכן ראוי לעשות תשובה על-כך, כדי להפסיק את שרשרת העבירות.

על-פי זה יובן לנו, מדוע המקטרג מתעורר מיד לאחר יום הפיפורים, ורודף אחרי ישראל כדי להחטיאם, עד שהקב"ה מציל אותם ומחביאם בתוך הסכה, בתוך האור המקיף. וכפי שאומר הזוהר הקדוש (אמר ק), כי עשו הוא המקטרג שרודף תמיד אחרי יעקב(=ישראל), כדי לקטרג עליהם, כמו שכתוב (בראשית כו, מא): "וישטם עשו את

יעקב... ויאמר **עשו**... אהרנה את יעקב אחי". על-כן, בימים שבין ראש השנה ויום הכיפורים, יעקב בורח מפני **עשו**. וכאמור, הקב"ה מציל את ישראל מיד **המקטרג** על-ידי הכניסה לסכה. שכן, אמת שאחרי יום הכיפורים כבר כבר הקב"ה לישראל על כל **עונותיהם**. אולם, מכיון שעד אז עשו ישראל תשובה מיראה מאימת יום **הדין**, נמצא שעדין נשארו ברשותם **עונות** בשגגה.

וזאת, כפי שמביא ה"קדושת לוי" (על-פי הגמרא, יומא פו), שעל-ידי תשובה שעושה האדם **מיראה** – **הזדונות** שלו הופכות לשגגות. אך אם עושה האדם תשובה **מאהבה** להקב"ה, **הזדונות** שלו הופכות ל**זכויות** (=למצות). והנה, בראש השנה וביום הכיפורים, עושים ישראל תשובה **מיראה**, מפחד יום **הדין**, כי המלך יושב על פס המשפט, ועל-כן **הזדונות** שברשותם הופכים לעבירות בשגגה. ומאחר ו"**עבירה** גוררת **עבירה**", רודף המקטרג אחר ישראל, כדי להחטיאם עוד. על-כן הושיב אותנו הקב"ה, ברוב רחמיו וחסדיו, בתוך **האור המקיף** של הסכה, כדי להאיר לנו מלמעלה **אור בהיר** ולסיע לנו לחזור בתשובה **מאהבה**, שאז **הזדונות** נעשות לנו **זכויות**. לכן אומר הזוהר הקדוש: "כיון שיתבו בסופות, הא אשתזיבו מן מקטרגא, וקודשא בריך הוא תדי בבניו" (=כיון שיושבים בסופות, הם (=ישראל) ניצלים מן **המקטרג**, והקב"ה שמח בבניו).

שכן, על-ידי התשובה **מאהבה**, שאז כל הזדונות נהפכות ל**זכויות**, שוב אין עילה ל**מקטרג** לרדוף אחרינו, אלא, אדרבא – כל **העונות** שנהפכו ל**זכויות** הם בבחינת "**מצוה** גוררת **מצוה**" – דבר המסיע לנו לעבוד את ה' כל השנה בתורה ובמצות. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)
"שלא להפריד מן הבנין"

הרב מנחם רקנטי כתב (פרשת "אמר"), שצריך לסמוך את האתרוג עם שאר המינים, "שלא להפריד מן הבנין" – פונתו, שארבעת המינים כנגד ארבע אותיות שם הוי"ה (=ה-ו-ה), ברוך הוא, כאשר האתרוג הוא כנגד האות ה' האחרונה משמו יתברך (=ה-ו-ה). לכן יש להצמיד את ארבעת המינים בשעת הנענוע, כדי לא להפריד חלילה את שמו יתברך.

ומספר שם הרקנטי, שבחג הסופות התארח בביתו חסיד אחד. ובלילה, כאשר ישן הרקנטי בסופתו, ראה בחלומו את אורחו כותב את השם המפורש, ומרחיק את ה-ה"א האחרונה משלשת האותיות הראשונות (=ה-ו-ה), ואמרתי לו: מה זה עשית? והשיב לי: כך נוהגים במקומנו. ואני בחלום מחיתי בו וכתבתי את השם שלם. כאשר התעוררתי, מאד השתוממתי על זה המראה, ואין מבין.

למחרת בבקר, בעת נטילת הלולב, הבחין הרקנטי, שאורחו מנענע את הלולב לבדו בלא אתרוג. והחלום הובהר למפרע. שכן, האתרוג הוא כנגד האות ה' האחרונה משם הוי"ה (=ה-ו-ה), וכאשר נענע את המינים ללא האתרוג הרי הוא מפריד את שם הוי"ה. ספר הרקנטי לאורחו את דבר חלומו, והוא חזר בו והתחיל לנענע עם האתרוג. וסים את דבריו הרקנטי וכתב, שחז"ל רמזו על סוד זה, שהלולב ומיניו מרמזים לאותיות השם המפורש.

הנה, במדרש אמרו: פרי עץ הדר זה הקב"ה, שנאמר: "הוד והדר לפניו (תהלים צו, ו). כפות תמרים, אף הוא רומז להקב"ה, שנאמר: "צדיק כתמר יפרח". וכן ענף עץ עבות (=ההדסים) רומז להקב"ה, שנאמר: "והוא עומד בין ההדסים" (זכריה א, ח). וכן ערבי נחל רומז להקב"ה, שנאמר: "סלו לרוכב בערבות" (תהלים סח, ה).
"אל תבואני רגל גאווה"

פעם אחת שמעו מקורביו של האדמו"ר משינאוונה (רבי יחזקאל שרגא הלברשטאם), שמודה הוא לבורא עולם על שזמן לו אתרוג כשר ומהודר לחג הסוכות. לפתע התערב אחד מהחסידים בשיחה, ואמר: "לי יש אתרוג נאה יותר משל אתרוגו של הרב". בשמוע הצדיק את דבריו, אמר לו מיד: "חוששני שאתרוגך פסול". מהר הלה ורץ לביתו, נטל את אתרוגו והביאו אל הרבי. הסיר הרב את עטיפת הפשתן, ולעיניו-כל התגלה אתרוג מדהים ביופיו, בגודלו ובצורתו. התבונן בו הרבי היטב, ומצא בו חור זעיר שחדר פנימה, שגרם לפסול את האתרוג.

פניו של החסיד החורו. פנה הוא אל הרב, ושאל אותו: "כיצד הרב ידע כי האתרוג שברשותך פסול. שכן, אמרו חז"ל הצדיק: "לא מדובר ברוח הקדש, ואין כאן כל פלא שידעתי שהאתרוג שברשותך פסול. שכן, אמרו חז"ל שהאתרוג הוא פרי של ענוה. ורמז לדבר: "אתרג" (בכתיב חסר) הוא ראשי תיבות של – "אל תבואני רגל גאווה" (תהלים לו, יב). משום כך, כשראיתי כיצד הנך מתגאה באתרוגך הבנתי מיד שהוא פסול. שכן, אתרוג כשר אינו מביא לידי גאווה. חג שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: סְכוּת-שְׁמַחַת תּוֹרָה

כְּנִיסַת הַחֶג: 17:35

יְצִיאַת הַחֶג: 18:42

עֲרַשׁ קַיִד' תִּשְׂרִי תִשְׁע"ז (17.10.16)

הַפְּטָרָה: "הִנֵּה יוֹם" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"וַיַּעֲקֹב נֹסַע סִכְתָּה וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת"

עַל מְצוֹת סִכָּה אוֹמֵר הַזֹּהָר הַקְּדוּשׁ (אמור ק'), כִּי עֲשׂוּ הוּא הַמְּקַטְרֵג שְׂרוּדָף תְּמִיד אַחֲרֵי יַעֲקֹב (=יִשְׂרָאֵל), כְּדִי לְקַטְרֵג עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית כו', מא'): "וַיִּשְׁטֹם עֲשׂוּ אֶת יַעֲקֹב עַל הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בָּרַכּוּ אָבִיו וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ... אַהֲרָגָה אֶת יַעֲקֹב אַחִי". עַל-כֵּן, בַּיָּמִים שֶׁבִּין רֵאשׁ הַשָּׁנָה לְיוֹם הַכִּיפּוּרִים, בּוֹרַח יַעֲקֹב מִפְּנֵי עֲשׂוּ/הַיִּצָּר הָרַע, הַמְּבַקֵּשׁ לְהוֹרְגוֹ, וְנִצֵּל מִמֶּנּוּ רַק עַל-יְדֵי הַתְּשׁוּבָה.

וְזֶהוּ הַעֲנִין שֶׁבְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים שׁוֹלַח יַעֲקֹב מִנְחָה (לְעֲשׂוּ) אֶת הַשְּׂעִיר לְעֹזָאֵל, כְּמוֹ שְׁכַתוּב: "וְהַשְּׂעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרֵל לְעֹזָאֵל יַעֲמֵד חַי לְפָנָי ה' לְכַפֵּר עָלָיו, לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעֹזָאֵל הַמִּדְבָּרָה". וְזֹאת, כְּדִי שִׁילַף עֲשׂוּ לְדַרְכּוֹ, וְלֹא יִקְטָרַג עַל יִשְׂרָאֵל.

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שֶׁבְּשַׁעַת הַנְּעִילָה בְּיוֹם הַכִּיפּוּרִים מֵתְקִים בְּיִשְׂרָאֵל מָה שְׁכַתוּב (בְּרֵאשִׁית לג', טו'): "וַיִּשָּׁב (=שָׁב) בְּיוֹם הַהוּא עֲשׂוּ לְדַרְכּוֹ שַׁעֲרָה". דְּהֵינּוּ, הַמְּקַטְרֵג (=עֲשׂוּ) הוֹלֵךְ לוֹ לְדַרְכּוֹ שְׁלוֹ, וּמַנִּיחַ לְיִשְׂרָאֵל, וְאֵז הַקַּב"ה מְכַפֵּר לָהֶם (=לְיִשְׂרָאֵל) עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵיהֶם, שֶׁהָרִי עֲשׂוּ/הַיִּצָּר הָרַע הַמְּקַטְרֵג, נִפְרָד מֵהֶם וּמַנִּיחַ לָהֶם לְנַפְשָׁם.

וּמִכִּיּוֹן שֶׁהַמְּקַטְרֵג הֵלֵךְ לוֹ, וּפְרַשׁ מִיִּשְׂרָאֵל, רוֹצֵה הַקַּב"ה לְשַׁמוּחַ עִם בְּנָיו, וְלִכְן כָּתוּב (שִׁם לג', יז'): "וַיַּעֲקֹב נֹסַע סִכְתָּה וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת" – רְמִזָּה עַל קִיוֹם מְצוֹת סִכָּה שִׁיִּשְׂרָאֵל מְקַיְמִים מִיַּד לְאַחַר יוֹם הַכִּיפּוּרִים – שְׂאֵז יוֹשְׁבֵים יִשְׂרָאֵל בְּסוּכּוֹת, מוֹנִיגִים מִן הַמְּקַטְרֵג, וְהַקַּב"ה שְׂמַח עִם בְּנָיו. וּכְפִי דְבַרֵי הַזֹּהָר הַקְּדוּשׁ ("אִמֵּר" ק' מְתוּרָגִים): "וַיִּשָּׁב (=שָׁב) בְּיוֹם הַהוּא עֲשׂוּ לְדַרְכּוֹ. (וְכָל זֶה) אִימְתִּי? בְּשַׁעַת נְעִילָה (שֶׁל יוֹם הַכִּיפּוּרִים), שְׂאֵז הוּא (=הַיִּצָּר הָרַע) נִפְרָד מֵהָעַם הַקְּדוּשׁ (=יִשְׂרָאֵל). וְהַקַּב"ה סוֹלַח לָהֶם (=לְיִשְׂרָאֵל) עַל חוֹבוֹתֵיהֶם, וּמְכַפֵּר עֲלֵיהֶם. וּכִיּוֹן שֶׁהוּא, הַמְּקַטְרֵג, קָבַל אֶת דּוֹרוֹנוֹ (=הַמִּתְנָה שְׁלוֹ, הַשְּׂעִיר לְעֹזָאֵל) וְנִפְרָד מִיִּשְׂרָאֵל, מִיַּד הַקַּב"ה בָּא לְשַׁמוּחַ עִם בְּנָיו, כְּמוֹ שְׁכַתוּב: "וַיַּעֲקֹב נֹסַע סִכְתָּה וַיִּבֶן לוֹ בַּיִת... עַל כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם סְכוּת". וּכִיּוֹן שִׁיּוֹשְׁבֵים יִשְׂרָאֵל בְּסוּכּוֹת – הֵם נִיֻּצְלִים מִן הַמְּקַטְרֵג, וְהַקַּב"ה שְׂמַח בְּבָנָיו".

נִמְצָאנוּ לְמִדֵּים מְכָל זֶה, כִּי עַל-יְדֵי הִישִׁיבָה בְּסוּכּוֹת זוֹכִים יִשְׂרָאֵל לְהִינָצֵל מִן הַמְּקַטְרֵג. שְׁכֵן, אוֹמֵר הַזֹּהָר הַקְּדוּשׁ, כְּאֲשֶׁר יוֹשְׁבֵים יִשְׂרָאֵל בְּסוּכָה, יוֹשְׁבֵים הֵם תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׂכִינָה, הַפּוֹרְשֵׁת אֶת כְּנָפֶיהָ עַל בְּנֵיהָ. וְזֹאת, כְּפִי שְׁמוּבָא בְּזֹהָר (רַעֲיָא מֵהִימְנָא "פִּינְחָס", מְתוּרָגִים): "הַשְּׂכִינָה הִיא סִכָּה הַמְּגִינָה עֲלֵיהֶם (=עַל יִשְׂרָאֵל), וּפּוֹרְשֵׁת אֶת כְּנָפֶיהָ עֲלֵיהֶם כְּאֵם עַל בָּנִים".

וְכֵן מְבוֹאֵר בְּדַבְרֵי הָאֲרִיז"ל (שַׁעַר הַכְּנוּת סוּכּוֹת, דְּרוֹשׁ ד'): הַיּוֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַסִּכָּה מוֹקֵף בְּאוֹר מְקִיף. וּבְלָשׁוֹן קוֹדְשׁוֹ: "וְהִנֵּה, זֶהוּ טַעַם מְצוֹת סִכָּה כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים שֶׁל הַחֶג. כִּי הִנֵּה, עֲנִין הַסִּכָּה הוּא אוֹר מְקִיף... וְאִנְחָנוּ יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים... עוֹשִׂים סִכָּה, וַיּוֹשְׁבִים בְּצֵל אוֹר הַמְּקִיף הַהוּא... כְּדִי שְׁנַמְשִׁיד אֱלִינוּ מִן הָאוֹר הַמְּקִיף הַהוּא".

וּמוֹסִיף עַל דְּבָרָיו הַ"בְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר": "וְתַדַּע, שֶׁעַל-יְדֵי הָאֲרֵת אוֹר הַמְּקִיף בּוֹרַחִים כָּל הַחִיצוֹנִים, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (=כְּמוֹ שְׁכַתוּב) (דְּבָרִים כח', י'): 'וַיִּרְאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' נִקְרָא עָלֶיךָ'. 'עָלֶיךָ דִּיקָא, (וְזֶהוּ הַ) אוֹר (הַ)מְקִיף אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל, (וְעַל-יְדֵי כֵךְ) 'וַיִּרְאוּ מִמֶּךָ'. וּמְקוֹר דְּבָרָיו מִדְּבַרֵי הָאֲרִיז"ל (שַׁעַר הַכְּנוּת דָּף ב'), הַכּוֹתֵב: "אֵין לָךְ דְּבַר שְׂדוּחָה אֶת הַקְּלִיפּוֹת כְּמוֹ אוֹר הַמְּקִיף, לְפִי שְׂאֵין יְכוּלֵת בְּקְלִיפּוֹת לִיבּוֹק וּלְהַתְּאָחוּז בּוֹ, בְּאוֹר הַמְּקִיף...".

הָרִי לָנוּ דְּבָרִים בְּרוּרִים, שֶׁהַסִּכָּה הִיא בְּבַחֲנֵית אוֹר מְקִיף, הַמְּבַרֶיחַ אֶת כָּל הַחִיצוֹנִים (=כּוֹחוֹת הַטּוֹמְאָה). לְפִי זֶה, מְבוֹאֵרִים הֵיטֵב דְּבַרֵי הַזֹּהָר בְּ"רַעֲיָא מֵהִימְנָא", שְׁכַתוּב יוֹשְׁבֵים יִשְׂרָאֵל בְּסוּכּוֹת, הֵם נִיֻּצְלִים מִן הַמְּקַטְרֵג, כְּמוֹ שֶׁהִבְאֵנוּ לְעִיל: "וּכִיּוֹן שִׁיּוֹשְׁבֵים יִשְׂרָאֵל בְּסוּכּוֹת, הֵם נִיֻּצְלִים מִן הַמְּקַטְרֵג, וְהַקַּב"ה שְׂמַח בְּבָנָיו". שְׁכֵן, כְּאִמֵּר, הָאוֹר הַמְּקִיף מְבַרֶיחַ אֶת הַחִיצוֹנִים, וְאֵז הַקַּב"ה שְׂמַח עִם בְּנָיו, בְּתוֹךְ הַסִּכָּה.

וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁלְכַךְ הַתְּכּוֹנוֹ רְבוּתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים זִיע"א, שֶׁהַפְּלִיאָה מְאֹד בְּשִׁבַח מְצוֹת הַסִּכָּה, שֶׁהִיא גְּדוּלָה מְכָל הַמְּצוֹת. שְׁכֵן, בְּמְצוֹת סִכָּה נִכְנַס הָאָדָם כְּלוֹ לְתוֹךְ הַסִּכָּה, וְאִפִּילוֹ עִם מְגַפְיוֹ וּמִנְעָלָיו שֶׁעַל רַגְלָיו, מָה שֶׁלֹּא מְצִינּוּ בְּשָׂאֵר

המצות. וזאת, כפי שכותב הגאון מוילנא, שיש שתי מצות שהאדם נכנס עם כל גופו בתוך המצוה – מצות סכה, ומצות ישוב ארץ ישראל. ועל-כך רמז דוד המלך (תהילים עו', ג): "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון". ויהי בשלם – מתי האדם נכנס כשהוא שלם בגופו לתוך המצוה? ב"סוכו" – כשהוא יושב בסכה. וגם כאשר "ומעונתו (=ביתו) בציון" – כשהוא דר בארץ ישראל). (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים"

חכמי ישראל תוהים, על שום מה קבעה התורה את חג הסכות בתשרי – ולא בניסן. שהרי, את חג הסכות הוגגים אנו, כי בסכות הושיב הקב"ה את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים, ויציאת מצרים היתה בניסן, ולא בתשרי.

הסבר מענין ומאלף מביא בענין זה רבי יעקב בן אשר, "בעל הטורים", הנוקט בשיטתו של רבי אלעזר בן הורקנוס במסכת סכה (יא, עב), שכשהיו בני ישראל במדבר, לא עשו להם סכות ממש, אלא "ענני כבוד" סוכו עליהם, וכך כותב "בעל הטורים": "והסכות שאמר הכתוב שהושיבנו בהם הם ענני הכבוד, שהקיפם בהם (=הקב"ה את בני ישראל במדבר), לבל יכו בהם השרב והשמש. ודוגמא לכך צונו לעשות סכות, כדי שנוכח נפלאותיו ונוראותיו. ואף-על-פי שיצאנו ממצרים בחדש ניסן, לא צונו לעשות סכה באותו הזמן, לפי שאלו ימות הקיץ, ודרך כל אדם לעשות סכה לצל, וכך לא תהיה ניכרת עשייתנו בהם, שהיא במצות הבורא יתברך. לכן צוה אותנו, שנעשה סכה בחדש השביעי (=בתשרי), שהוא זמן הגשמים, ודרך כל אדם לצאת מסכותו ולישב בביתו. ואנחנו יוצאים מן הבית לישב בסכה – ובזה יראה לכל, שמצות המלך היא לעשותה".

אם כך, והסכות שעשה הקב"ה לישראל היו זכר לענני הכבוד, צריכים אנו לדעת איך זכו ישראל לענני כבוד שסוכו עליהם, שלא יכה בהם שרב ושמש – שהרי אין הקב"ה עושה נסים לחינם.

ביאור נפלא על-כך כותב הרה"ק רבי דוד מדינוב זיע"א, בספר "צמח דוד" (סוכות ד"ה), שענני הכבוד שהקיפו את ישראל במדבר נוצרו דוקא מעונותיהם של ישראל, כאשר שקעו במצרים ב-מט' (=49) שערי טומאה!

וכפי דבריו הקדושים: "למען ידעו דרתיכם (כי בסכות הושבתי את בני ישראל), (את) החיבה היתרה שעשיתי לישראל, כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים...כשהוצאתי אותם ממצרים... העונות (של)הם) מ-מט' שערי טומאה... הפכתי את הכל לזכות, עד שנעשה מזה אור מקיף... וזכו לענני כבוד"

וצריכים אנו להבין, איך נהפכו עונותיהם של ישראל לאור המקיף/לענני כבוד שהקיפו והגנו על בני ישראל. ויש לומר, שבני ישראל כשיצאו ממצרים היו בבחינת "ואת ערם ועריה" (שהיו עירומים – בלי תורה ומצות). ומחמת קושי השיעבוד שקעו הם במצרים ב-מט' שערי טומאה, עד שמצינו במדרש, שהשר של מצרים טען בשמים (לפני שנבקע הים), ואמר לפני ה' יתברך: "מה נשתנו אלו מאלו? (הרי) הללו (=המצריים) עובדי עבודה זרה, והללו (=ישראל) עובדי עבודה זרה". אם כך, איך נהפכו להם עונותיהם לזכויות ולענני הכבוד?

אלא, הנה למדנו בגמרא, שעל-ידי תשובה שעושה האדם מיראה – הזדונות שלו (=העבירות שעשה במתכוון) הופכות לשגגות (=לעבירות שעשה בלי כוונה). אך אם עושה האדם תשובה מאהבה להקב"ה, הזדונות שלו הופכות לזכויות (=למצות). ויש לומר שאחרי שבני ישראל ראו את עשר המכות שהביא הקב"ה על מצרים, ואיך בקע להם את הים וטבע בו את המצרים, וכל אחד מישראל ראה את מעבדו המצרי מת על שפת הים, מיד עשו תשובה מאהבה לה' יתברך, ועל-ידי כך נהפכו כל עונותיהם לזכויות, ומהם עשה הקב"ה ענני כבוד לישראל, שהקיפום והגנו עליהם במדבר. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן)

"שמחת התורה"

הצדיק רבי נפתלי מרופשיץ, אמר פעם באזני מקורביו: מעולם לא נצחני אדם בדברים, כי אם בעל עגלה אחד, ומעשה שהיה, כך היה: בשעת ההקפות בליל שמחת תורה, התבוננתי בבעל עגלה אחד, כשהוא רוקד ומזמר בהתלהבות רבה, ושמחתו אינה יודעת גבול. בתום ההקפות נגשתי אל האיש, שהפרתיו כפור ועם הארץ, ואמרתי לו בבדיחות הדעת: מה פשר השמחה שקפצה עליך הלילה הזה? כלום רב חלקך בלמוד התורה כל ימות השנה, שאתה משמח את עצמך בשמחת תורה? הביט בי העגלון בעיניו תמהות, וקרא בקול נמרץ: ואם אח שלי עושה "שמחה", האם איני צריך לשמוח בשמחתו...?

חג שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

"נכספה וגם כלתה נפשי" ("סופה" בדילוג 3 אותיות) (תהילים פד' ג')

כניסת החג: 17:35

יציאת החג: 18:42

פרשת השבוע: סכות – שמחת תורה

ערש"ק יד' תשרי תשע"ז (17.10.16)

הפטרה: "הנה יום" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"כשם שחל שם שמים על החגיגה, כך חל שם שמים על הסופה..."

מבואר בדברי האר"י זצ"ל, ש"סופה" בגמטריה 91, והיא צרוף של שני שמות הקדש – "י-ה-ו-ה" ו-"א-ד-נ-י". ובאמת, שני שמות אלו מתחלקים באותיות המלה 'סופה': הנה, האותיות 'טו' מהמלה 'סופה' הן בגמטריה "י-ה-ו-ה" (=26), ואילו האותיות 'סה' מהמלה 'סופה' הן בגמטריה "א-ד-נ-י" (=65), ושני שמות אלו ביחד הם, כאמור, צירוף של 'סופה' (65+26=91).

נמצא, לפי זה, שכאשר אנו יושבים בצל הסופה, אנו בעצם יושבים בצל שני שמות הקדש הללו – "י-ה-ו-ה" ו-"א-ד-נ-י", ולכך התכוונו חז"ל, באומרם בגמרא (סוכה ט'): "כשם שחל שם שמים על החגיגה, כך חל שם שמים על הסופה...". שכן, נאמר על חג הסכות: "וחגתם אתו חג לה" – מה חג לה', אף סופה לה'. שכן, כפי שאמרנו, שם שמים (=שני שמות הקדש – "י-ה-ו-ה" ו-"א-ד-נ-י") חלים על הסופה.

והנה, ידוע ומפורסם בספרים הקדושים, בשם הזוהר הקדוש וכתבי האר"י זצ"ל, שכל ההשפעות שהקב"ה משפיע לנבראים באות על-ידי (=בגלל) היחוד (=החיבור) הקדוש של שני שמות הקדש "י-ה-ו-ה" ו-"א-ד-נ-י", ושני שמות אלו הם צינורות השפע, שעל-ידם משפיע הקב"ה חיות ושפע לנבראים.

וזהו הענין שישראל עונים "אמן" על כל הברכות. שכן, "אמן" הוא בגמטריה 91, והוא צרוף של שני שמות הקדש – י-ה-ו-ה (=26) ו-"א-ד-נ-י" (=65), ועל-ידי כך שאנו אומרים "אמן" בכונה על הברכות יורד השפע משמים למטה לעולם הזה. (וצריכים לכוון באמירת ה"אמן" – "אהדונה", שהוא שילוב של שני השמות "י-ה-ו-ה" ו-"א-ד-נ-י").

על-פי האמור, נבין גם מה שמבואר בדברי האר"י זצ"ל, שצריך לכוון בשעה שאומרים "פותח את ידך" בשם פא"י – שמקורו מראשי התיבות: "פותח את ידך", ומספרו 91 – בדיוק כמנין שני שמות הקדש "י-ה-ו-ה" ו-"א-ד-נ-י". ובזכות שני שמות אלו פותח כביכול הקב"ה את ידיו, "ומשפיע לכל חי רצון" – כיון שכאמור צינורות אלו הם צינורות השפע, שדרךם יורד שפע של פרנסה לעולם.

בענין הפרנסה יש להוסיף מה שהודפס בסידורים בשם האריז"ל, כי כשאומרים אנו בתפילה "פותח את ידך", צריך לכוון ולהתפלל על הפרנסה. וכפי שמביא השל"ה הקדוש: "צריך לכוון 'פותח את ידך' – ראשי תיבות פא"י", כמנין (=גמטריה) של שני השמות "י-ה-ו-ה" ו-"א-ד-נ-י"... ולפי דברי הזוהר (תיקונים ז'): "צריך לכוון (כשאומרים 'פותח את ידך'), אל תקרא 'ידך', אלא 'יודך' – (כלומר), שני יודין שהקב"ה פותח: יוד של י-ה-ו-ה, ומשפיע ל-יוד של א-ד-נ-י, ומשם יושפע לכל העולמות – עליונים ותחתונים".

מבואר מכאן, כי הפרנסה נמשכת משני שמות – "י-ה-ו-ה" ו-"א-ד-נ-י" – שמספרם בגמטריה עולה 91, כמנין פא"י (וכן כמספר "סופה" (=91)).

וצריך לדעת, שעיקר השפע נמשך משתי היודין (=אותיות ה-י) של שני שמות אלו. ועל-כך נאמר: "פותח את ידך", אל תקרא 'ידך', אלא 'יודך', מפנין שהקב"ה פותח את שתי היודין האלה (י של י-ה-ו-ה ו י של א-ד-נ-י) כדי להשפיע לנו שפע רב טוב.

והנה, מקרא מלא דבר הכתוב (דברים יד, כב'): "עשר תעשר את כל תבואת זרעך היצא השדה שנה שנה". ודרשו חז"ל (שפת קיט'): "עשר בשביל שתעשר". וצריך להבין ענין זה. שכן, איפה רמוז פאן שעל-ידי המעשר האדם יתעשר? הלא בפסוק כתוב "תעשר", בשין שמאלית, ולא בשין ימנית.

ויש לומר, שהנה כתוב בתורה (במדבר יח, כו'): "ואל הלויים תדבר ואמרת אליהם כי תקחו מאת בני ישראל את המעשר... והרמתם ממנו תרומת ה' מעשר מן המעשר". כלומר, את המעשר שנותן ישראל ללוי, ממנו נותן הלוי לכהן מעשר. וזהו מעשר מן המעשר.

וְכַתַּב הָאוֹר הַחַיִּים" (קרח) בְּשֵׁם הָאֲרִיזוֹ"ל: "דַּע כִּי הַמַּעֲשֵׂר בְּסוּד י' שֶׁל הוֹי"ה (י.ה.ו.ה), וְהַמַּעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר בְּסוּד י' שֶׁל אֲדֹנָי". וּמִסִּים הָאֲרִיזוֹ"ל, וְאוֹמֵר שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְיַחֲדִים שְׁנֵי שְׁמוֹת יְהוָה אֲדֹנָי, בְּשִׁילוּב בְּסוּד "יֵאֱהוּדְנָה". הֵנָּה, מְבוֹאֵר מְדַבְּרֵיו הַקְּדוּשִׁים שֶׁל הָאֲרִיזוֹ"ל יְסוּד נִפְלָא, שֶׁעַל-יְדֵי שְׁמֵפְרִישִׁים מַעֲשֵׂר לְלוֹי נִפְתַּחַת הָאוֹת י' שֶׁל הוֹי"ה (י.ה.ו.ה), וְעַל-יְדֵי שֶׁהֲלוֹי מִפְרִישׁ לְאַחַר מִכֵּן מַעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר לִכְהֵן נִפְתַּחַת הָאוֹת י' שֶׁל אֲדֹנָי, וּמוֹשְׁפֵעַ מִכָּאֵן שִׁפְעַ רַב שֶׁל פְּרֻנְסָה, כְּנִרְמֹז בְּ"פּוֹתַח אֶת יָדְךָ" – אֵל תִּקְרָא "יָדְךָ", אֶלָּא "יָדְךָ". דְּהֵינּוּ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת י' שֶׁל י.ה.ו.ה אֲדֹנָי.

וְזֶהוּ שְׁכַתּוֹב בְּנִבְיָא (מִלְאֲכֵי ג' י'): "הֵבִיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאוֹצֵר, וְיִהְיֶה טָרֶף בְּבֵיתִי, וּבְחֲנוּנֵי נָא בְּזֹאת אֲמַר ה' צְבָאוֹת, אִם לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אַרְבוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהִרִיקֹתִי לָכֶם בְּרִכָּה עַד בְּלִי דֵי". וְצָרִיךְ לְהַבִּין אֶת דְּקִדּוּק הַמַּלִּים "הֵבִיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר". שֶׁהָרִי, אֶפְשָׁר הִיָּה לְכַתּוֹב "הֵבִיאוּ אֶת הַמַּעֲשֵׂר", בְּלִי הוֹסְפָה שֶׁל הַתִּיבָה "כָּל". אֶלָּא, יֵשׁ לוֹמֵר, שֶׁהִיּוֹת וּמְבוֹאֵר בְּדַבְרֵי הָאֲרִיזוֹ"ל, שֶׁכָּל הַפְּרֻנְסָה נִמְשַׁכֶּת מִשְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת י' שֶׁל הוֹי"ה אֲדֹנָי, לְכֵן דְּקִדְק בְּנִבְיָא לוֹמֵר "הֵבִיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר...". דּוֹקָא "כָּל", רֵאשִׁי תִיבּוֹת כְּהֵן לְוִי – לוֹמֵר לָךְ, שֶׁעַל-יְדֵי הַמַּעֲשֵׂר לְלוֹי וְהַמַּעֲשֵׂר מִן הַמַּעֲשֵׂר, שְׁנוֹתֵן הֲלוֹי לִכְהֵן, שֶׁהֵם כְּנִגְדֵי שְׁתֵּי הַיָּדִים, וְעַל-יְדֵי זֶה "אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אַרְבוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהִרִיקֹתִי לָכֶם בְּרִכָּה עַד בְּלִי דֵי". שְׁכֵן, שִׁפְעַ זֶה הוּא בְּבַחֲנִית "פּוֹתַח אֶת יָדְךָ", שֶׁהוּא יִתְבָּרֵךְ כְּבִיכּוֹל פּוֹתַח אֶת יָדָיו – שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת הֵי-י' מִהַשְּׁמוֹת י.ה.ו.ה אֲדֹנָי – כְּדֵי לְהַשְׁפִּיעַ שִׁפְעַ רַב טוֹב לְבָנָיו, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. עַל-פִּי הָאֲמוֹר, יוֹמֵתֵק לָנוּ לְהַבִּין מָה שֶׁהַתְּפַלֵּל יַעֲקֹב אָבִינוּ בְּדַרְכּוֹ לְחָרֵן אֶל בֵּית לָבֵן הַרְשָׁע (בְּרֵאשִׁית כח, כ'): "וַיִּדַר יַעֲקֹב נְדָר לֵאמֹר אִם יִהְיֶה אֱלֹהִים עִמָּדִי וְשָׁמְרָנִי בַדֶּרֶךְ הַזֶּה... וְשָׁבְתִי בְשָׁלוֹם אֶל בֵּית אָבִי... וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֹׂר אֶעֱשְׂרֶנּוּ לָךְ". דְּהֵינּוּ, שִׁיעֲקֹב הַתְּפַלֵּל לָהּ, שִׁיעֲפִיעַ לוֹ פְּרֻנְסָה, מִשְׁתֵּי הַיָּדִים י.ה.ו.ה אֲדֹנָי וְעַל-כֵּן אֲמַר "וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֹׂר אֶעֱשְׂרֶנּוּ לָךְ" – לִיחַד שְׁנֵי יָדָיו ("עֲשֹׂר אֶעֱשְׂרֶנּוּ") שֶׁל ב' שְׁמוֹת י.ה.ו.ה אֲדֹנָי, שְׁמָהֶם נִמְשָׁךְ שִׁפְעַ רַב טוֹב לְעוֹלָם (י' כִּידוּעַ בְּגַמְטְרִיָּה עֲשׂוֹר).

מִעֲתָה יִתְבָּאֵרוּ הֵיטֵב דְּבַרֵי חוֹ"ל, שֶׁהַקֵּב"ה מַשְׁפִּיעַ בְּחַג הַסּוּכּוֹת שׁוֹבֵעַ בְּעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁהִבְאֵנוּ, שִׁיעֲקֹב אָבִינוּ הוּא כְּנִגְדֵי חַג הַסּוּכּוֹת ("וַיַּעֲקֹב נָסַע סִכְתָּה"). שְׁכֵן, יַעֲקֹב הִיָּה כְּאֲמוֹר הָרֵאשׁוֹן שֶׁהַתְּפַלֵּל עַל הַפְּרֻנְסָה, כְּשֶׁאֲמַר "וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ", וְהוֹסִיף בְּהַמְשָׁךְ תְּפִילָתוֹ "וְכָל אֲשֶׁר תִּתֵּן לִי עֲשֹׂר אֶעֱשְׂרֶנּוּ לָךְ", שֶׁהַתְּכַוֵּן לִיחַד שְׁתֵּי יָדָיו שֶׁל שְׁמוֹת י.ה.ו.ה אֲדֹנָי, שְׁמָהֶם נִמְשַׁכֶּת הַפְּרֻנְסָה. וְלָכֵן, דּוֹקָא בְּסִכּוֹת מִתְעוֹרֵר הַשִּׁפְעַ מִ-ב' שְׁמוֹת אֵלוֹ – י.ה.ו.ה אֲדֹנָי – שֶׁהֵם בְּגַמְטְרִיָּה סוּכָה.

(רְאוּי לְהוֹסִיף, כְּשֶׁאוֹמְרִים "פּוֹתַח אֶת יָדְךָ" צָרִיךְ לְכַוֵּן גַּם בְּשֵׁם חַת"ך – שְׁמִקּוּרוֹ מִסּוֹפֵי הַתִּיבּוֹת "פּוֹתַח אֶת יָדְךָ". וַיֵּשׁ לוֹמֵר, שֶׁשֵׁם קְדוּשׁ זֶה, חַת"ך, נִרְמֹז בְּפִסּוּק "וְהִיָּית אַף שְׁמִחָ" – סוֹפֵי תִיבּוֹת חַת"ך – שׁוּזָה סוּד הַפְּרֻנְסָה – לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה כָּל הַזְּמַן. וְלָכֵן צִוְּנוּ ה' יִתְבָּרֵךְ בְּחַג הַסּוּכּוֹת, שֶׁהוּא כִּידוּעַ, בְּתַחֲלִיל הַשָּׁנָה עַל הַשְּׁמִחָה – "וְהִיָּית אַף שְׁמִחָ" – פִּינּוּן שֶׁאֵם הַשָּׁרֵשׁ/תַּחֲלִיל הַשָּׁנָה הוּא בְּשִׁמְחָה, אֲזִי תִמְשָׁךְ לָנוּ שְׁמִחָה וּפְרֻנְסָה לְכָל הַשָּׁנָה כְּלָה. וְעַל-כֵּן רְמִזוּ גַם חוֹדְשֵׁי רֵאשִׁית הַשָּׁנָה – תְּשׂרִי, חֶשְׁוֹן, כִּסְלוֹ – שֶׁהֵם רֵאשִׁי תִיבּוֹת הַשֵּׁם חַת"ך. וְכֵן הַפְּרִשְׁיוֹת שְׁפּוֹתַחּוֹת אֶת הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה – בְּרֵאשִׁית, נֹחַ, לָךְ לָךְ – סוֹפֵי תִיבּוֹת חַת"ך). (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן) "וְלִקְחֹתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר (=אֶתְרוֹג)..."

פַּעַם אַחַת הִיָּה מַחְסוֹר גְּדוֹל בְּאֶתְרוֹגִים, וְלָרַב הַקְּדוּשׁ רַבִּי חַיִּים מֵאִיר יִתְזַקֵּאל זִיע"א לֹא הִיָּה אֶתְרוֹג, וְהַצְדִּיק הִיָּה שְׂרוּי בְּצַעַר גְּדוֹל. קְרוֹב לְחַג גּוֹדֵעַ לַחֲסִידִים כִּי בְּקַפְרִיסִין יֵשׁ לְגַבִּיר אַחַד אֶתְרוֹג מִהוֹדֵר בְּתַכְלִית הַהִידוּר. מִיָּד נִסְעוּ אֵלָיו הַחֲסִידִים, וְהַפְּצִירוּ בּוֹ לְמַכּוֹר לָהֶם אֶת אֶתְרוֹגוֹ בְּשִׁבִיל הָרַבִּי, אוֹלָם הַגַּבִּיר לֹא הִסְכִּים בְּשׁוּם פְּנִים וְאוֹפֵן. אַחַר-כֵּן אֲמַר לָהֶם: "אִם הָרַבִּי יִבְטִיחַ לִי בֵּן זָכַר, אֲתֵן לוֹ אֶת הָאֶתְרוֹג בְּמַתָּנָה". הַבְּטִיחוּ לוֹ הַחֲסִידִים שִׁמְסְרוּ אֶת הַתְּנָאִי לְרַבִּי, וּבּוֹדָאִי יִבְרַךְ אוֹתוֹ הָרַבִּי, כְּדֵי שִׁיפְקֹד בְּבֵן זָכַר. נָתַן לָהֶם הַגַּבִּיר אֶת הָאֶתְרוֹג, אוֹלָם הוֹסִיף, שֶׁאֵם הַהִבְטָחָה לְבֵן זָכַר לֹא תִתְקַם בְּשָׁנָה זוֹ, לֹא יֵצֵא הָרַב יְדֵי חוֹבָה בְּאֶתְרוֹג. כְּשֶׁבָאוּ הַחֲסִידִים בְּעֶרֶב חַחַג אֶל הָרַבִּי עִם הָאֶתְרוֹג, נִתְמַלֵּא הוּא שְׁמִחָה גְּדוֹלָה, וְכָל הַלֵּילָה לֹא יָשׁוּ, אֶלָּא עֲמַד וְצַפָּה לְאוֹר הַבִּקְרָה, כְּדֵי שִׁיּוּכַל לְבָרֵךְ עַל הָאֶתְרוֹג. כְּשֶׁהִגִּיעַ אוֹר הַבִּקְרָה, הַתְּכּוֹנֵן הָרַב בְּדַבְּקוֹת רַבָּה לְבָרֵךְ עַל הָאֶתְרוֹג, וְאִזּוּ סִפְרוּ לוֹ הַחֲסִידִים אֶת הַתְּנָאִי שֶׁל הַגַּבִּיר, בְּעַל הָאֶתְרוֹג. מִיָּד נִהְפְּכָה שְׁמִחָתוֹ שֶׁל הָרַבִּי לְתוֹגָה (=לְעֶצֶב), וּבְאִין אֲמַר וּדְבָרִים, הַנִּיחַ אֶת הָאֶתְרוֹג מִיָּדוֹ, וְהַחֲלִיל מִתְהַלֵּךְ בְּבֵיתוֹ מִצֵּד לְצֵד, כְּדֵי לְשִׁית עֲצוֹת בְּנַפְשׁוֹ (=לְחַפְּשׁ מוֹצֵא אַחֵר). וְכֵן עָבַר עָלָיו כְּמַעֲט כָּל הַיּוֹם. לְפָנּוֹת עֶרֶב, כְּאֲשֶׁר רָאָה הָרַב שְׁכַמְעֵט שְׁקָעָה הַשֶּׁמֶשׁ, וְעוֹד מַעֲט כְּבָר לֹא יוּכַל לְבָרֵךְ עַל הָאֶתְרוֹג, עֲמַד וְאָמַר: "יְהִי מָהוּ אֲנִי מוֹכְרָח כְּבָר לְהַבְטִיחַ לְגַבִּיר", וְהַבְטִיחַ לְאוֹתוֹ הַגַּבִּיר בֵּן זָכַר, וְאַחַר עֲמַד וּבְרַךְ עַל הָאֶתְרוֹג. וְאָכַן, בְּאוֹתָהּ שָׁנָה נּוֹלַד לְאוֹתוֹ הַגַּבִּיר בֵּן זָכַר...

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילּוּן!

חַג שְׁמִחַת לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

כניסת החג: 17:35

פרשת השבוע: סכות – שמחת תורה

יציאת החג: 18:42

ערש"ק יד' תשרי תשע"ז (17.10.16)

הפטרה: "הנה יום" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל" (ויקרא כג' מ')

שואלים המפרשים: מה הטעם לכך שנצטוונו לקחת בסכות דוקא את ארבעת המינים – אתרוג, לולב, הדס וערבה?

משיב על-כך החיד"א זצ"ל: אומרים לנו חז"ל, שכל צמח בעולם גדל על-ידי המלאך הממונה עליו, כמו שכתוב במדרש בראשית רבה (י' ז'): אין כל עשב שאין לו מזל (=מלאך) ברקיע שמכה אותו, ואומר לו – גדל". מה שאין כן בארבעת המינים, שהם צומחים רק בהשגחת הקב"ה, ולא נמסרו לפיקוחו של שום מלאך או שרף. ולכן, ארבעת המינים הם בבחינת שרביטו של המלאך.

והנה ידוע שהמשתמש בשרביטו של המלאך חייב מיתה, ואם כך, איך אנו מעיזים ליטול את ארבעת המינים (שרביט המלאך) בחג הסכות? אלא שלנו, עם ישראל, נחשב הקב"ה לאב, כמו שאומרים אנו בתפילה: "השיבנו אבינו לתורתך", וכן כתוב בתורה – "בנים אתם לה' אלקיכם" (דברים יד', א'), ואב שמחל על כבודו – כבודו מחול, ולכן רשאים אנו לקחתם בחג.

והיות וארבעת המינים הללו מוכיחים שהשם יתברך הוא אבינו, סימן שגם עונותינו נמחלו ביום הכיפורים. שהרי אם חטאנו לו, והוא מחל – כבודו מחול. מה שאין כן לגויים, שלגביהם נחשב הקב"ה למלאך, כמו שכתוב: "מלאך אלקים על גוים" (תהילים מז', ט'). ומלאך שמחל על כבודו – אין כבודו מחול, ולפיכך אין חטאיהם של הגוים נמחלים ביום הכיפורים, אלא רק של ישראל.

"חג הסכות תעשה לך שבעת ימים... כי יברכך ה' אלהיך..." (טז' יג')

הצדיק רבי ישראל מצ'רסקוב דרש פעם בפני קהל חסידים, וכך אמר: בימים הנוראים – בראש השנה וביום הכיפורים – נעתר הקב"ה לתפילותינו, ומשפיע על ישראל טובה וברכה בכל תחומי הגשמיות, הדרושים לבשר ודם בעולם הזה.

אולם אז השטן נזעק, להפריע להחלטה זו של הבורא, בטענה, שיעקב ועשו כבר חלקו ביניהם את העולמות, ובהתאם לחלוקה זו, העולם הגשמי הזה שייך רק לבני עשו, פי ליעקב ולבניו ניתן העולם הבא! כדי להחליש קטרוג זה של השטן על ישראל, צונו הבורא יתברך לצאת אחרי הימים הנוראים מדירת הקבע, ולדור שבעה ימים בדירת עראי (=בדירה זמנית, בספה). בכך אנו מגלים לעיני-כל, שקניני העולם הזה טפלים (=לא חשובים) בעינינו. כיון שפך, משתתק גם השטן המקטרג.

על השתקה זו של השטן המקטרג, רומזת התורה בפסוק: "חג הסכות תעשה לך שבעת ימים... כי יברכך ה' אלהיך..." – על-ידי קיום מצות ספה פדת וכדין, נעלם הקטרוג של השטן על בני ישראל, וכך הם זוכים לברכת ה' בכל עניני הגשמיות בעולם הזה.

"כיון דיתבו בסוכות הא השתזיבא מן מקטרגא" (אומר הזוהר הקדוש: כיון שיושבים בסכות – ניצלים מן המקטרגים)

בעל ה"אבני נזר" אומר, שאין צורך לקרוא את כל קריאת שמע שעל המטה בתוך הספה – אלא הפרשה הראשונה בלבד, כמו בליל שימורים (=ליל הסדר). שכן, על הספה חל שם שמים – שידוע שמגן אותיות סופה (בכתיב מלא) הוא צא (=91), כמגן שם הוי"ה אדני" (ביחד). לכן, אין לכוחות הרשע יכולת להדבק באדם שנמצא בספה, וזהו שאמר הזוהר הקדוש: "כיון דיתבו בסוכות הא השתזיבא מן מקטרגא" (כיון שיושבים בסכות – ניצלים מן המקטרגים).

שנינו בגמרא (קדושין ע'): אמר שמואל: כל האומר "אתרונגא" – תילתא ברמות רוחא... (=כל מי שאומר אתרונגא במקום אתרוג), יש לו רוח גבוהה, וגאותן הוא).

וצריכים אנו להבין, מדוע האומר "אתרונגא" במקום "אתרוג", סימן שיש בו את מידת הגאווה? בספר "ארץ החיים" על תהילים (מזמור לו'), כתוב על-כך רמז נאה, על-פי המבואר במדרש (אבות דרבי נתן פא'): בשעה שרצה הנחש לגעת באילן (=בעץ הדעת), צוח עליו האילן, ואמר: "רשע, אל תגע בוי שנאמר: 'אל תבואני רגל גאווה ויד רשעים אל תדנני'".

ועל מדרש זה אומר רבנו האר"י זצ"ל, שיש כאן רמז למי שסובר שהעץ שאכל וחסא בו אדם הראשון היה אתרוג, ולכן צוח האילן – "אל תבואני רגל גאווה" – שהם ראשי תיבות "אתרג". מעתה מבואר היטב, מדוע מי שאומר "אתרונגא" במקום "אתרג", סימן שיש בו את מידת הגאווה, כי באתרג יש סימן למידת הענוה, בראשי התיבות "אל תבואני רגל גאווה", אבל אם האדם אומר "אתרונגא", ובכך מוסיף אותיות נוספות למלה "אתרג", סימן שהוא אינו רוצה ברמז זה, ולכן הוא בעל גאווה.

"ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל" (ויקרא כג' מ')

על הכתוב בתורה: "ולקחתם... פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ עבת וערבי נחל", אומר המדרש (מדרש רבה, "אמר"): "פרי עץ הדר (=אתרוג) – אלו ישראל. מה אתרוג זה, יש בו ריח ויש בו אכל – כך (ב) ישראל יש בהן בני אדם, שהן בעלי תורה ובעלי מעשים טובים (=צדיקים). כפות תמרים (=לולב) – אלו ישראל. מה תמרה זו, יש בה אכל (=טעם), ואין בה ריח – כך (ב) ישראל יש בהן מעשים (טובים).

וענף עץ עבות (=הדס) – אלו ישראל. מה הדס הזה, יש בו ריח, ואין בו אכל (=טעם) – כך (ב) ישראל יש בהם בני אדם שיש בידיהם מעשים טובים ואין בהן תורה.

וערבי נחל – אלו ישראל. מה ערבה זו, אין בה (לא) טעם ולא ריח – כך (ב) ישראל יש בהן בני אדם שאינם לא בעלי תורה ולא בעלי מעשים (טובים).

אמר הקדוש-ברוך-הוא: לאבדן (לכלות את אלו שאין בהם תורה ומעשים טובים) אי-אפשר. אלא, יוקשרו כלן אגודה אחת, והן מכפרין אלו על אלו...".

"הווי כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס"

הגאון רבי אליהו מוילנא הקפיד כל ימיו לקיים מצות ארבעת המינים במלוא ההידור, כדברי חז"ל (שבת קלג', ע"ב): "זה אלי ואנוהו" – התנאה לפניו במצות, עשה לפניו סוכה נאה, ולולב נאה, ושופר נאה, ציצית נאה...".

ומידי שנה הציגו לפני הגאון אתרוגים רבים, ומהם היה בוחר לו את הפרי הראוי לברכה בחג הסוכות. פעם בא אל הגאון אדם אחד, והציע לו אתרוג מהודר ביותר. מצא האתרוג חן בעיני הגאון, ומיד בקש לרכוש את האתרוג מן האורח במחיר מלא. אולם, האיש סרב ליטול תמורת האתרוג ממון כלשהוא. וכך אמר לגאון: תמורת האתרוג שלי איני מבקש, אלא לזכות בשכר מצות ארבעת המינים של רבנו בחג סוכות זה. השיב הגאון לאורח בלא היסוסים: הריני מקבל עלי בלב שלם לזכותך בשכר המצוה של נטילת ארבעת המינים בשנה זו!

אותה שנה – ספרו אחר-כך בוילנא – גלה רבי אליהו שמחה יתרה בשעת קיום מצות נטילת לולב. וכאשר מקורביו שאלו אותו, מה ראה רבנו לשמוח הפעם במצוה זו יותר מכל שנה אחרת? – השיב להם הגאון: כל ימי חיי הייתי משתוקק לקיים את דברי חז"ל: "הווי כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס" (אבות א', ג').

אולם, לא הגעתי למדרגה זו עד היום, מפיון שמובטח שכר משמים למקים את מצות הבורא יתברך. והנה, באה לידי בשנה זו הזדמנות נדירה לקיים מצות נטילת לולב "שלא על מנת לקבל פרס" – והיאך לא אשמח על-כך?

נא לשמור על קדושת הגיליון!

חג שמח לכל בית ישראל!

כְּנִיסַת הַחֶג: 17:35

יְצִיאַת הַחֶג: 18:42

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: סְכוּת-שְׁמַחַת תּוֹרָה

עֲרַשׁ"ק יד' תִּשְׂרִי תִשְׁע"ז (17.10.16)

הַפְּטָרָה: "הִנֵּה יוֹם" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"ניסוך המים"

אָמְרוּ חו"ל (שבת כג, ב): הֵיכָן אָנוּ מוֹצְאִים בַּתּוֹרָה רִמּוֹ לְנִיסוּךְ (=יְצִיַקַת) הַמַּיִם עַל הַמִּזְבֵּחַ? וּמְשִׁיבִים, שְׁכַתוּב בַּיּוֹם הַשְּׁנִי שְׁאָנוּ קוֹרְאִים בְּחַג הַסְּכוּת: "וּשְׁעִיר עֲזִים אֶחָד חֲטָאת, מְלֵבֵד עֲלֵת הַתָּמִיד וּמִנְחָתָהּ וְנִסְכֵיהֶם" – הָרִי שְׁנֶאֱמַר "וְנִסְכֵיהֶם", וְלֹא "וְנִסְפָה" (כְּמוֹ בְּכָל שְׂאֵר הַיָּמִים), וּמִכָּאֵן שֵׁישׁ לָנוּ מ' מִיּוֹתֶרֶת. וְכֵן נֶאֱמַר בַּיּוֹם הַשְּׁשִׁי: "וּשְׁעִיר חֲטָאת אֶחָד, מְלֵבֵד עֲלֵת הַתָּמִיד מִנְחָתָהּ וְנִסְכֵיהָ". כְּתוּב "וְנִסְכֵיהָ" בְּמָקוֹם "וְנִסְפָה", וּמִכָּאֵן יֵשׁ לָנוּ י' מִיּוֹתֶרֶת. וְכֵן כְּתוּב בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: "בְּמִסְפָּרָם כְּמִשְׁפָּטָם", וְלֹא כְּתוּב "כְּמִשְׁפָּט" כְּמוֹ בְּכָל יֶתֶר הַיָּמִים, וּמִכָּאֵן יֵשׁ לָנוּ מ' מִיּוֹתֶרֶת. וְקִבְּלָנוּ מִשְׁלֶשֶׁת הַפְּסוּקִים הַלְלוּ אֶת הַמֶּלֶךְ "מַיִם", וּמִכָּאֵן הִרְמִזוּ לְנִיסוּךְ (=יְצִיַקַת) הַמַּיִם מִן הַתּוֹרָה.

וְצָרִיכִים אָנוּ לְהִבִּין, מִדּוּעַ נִרְמְזוּ נִיסוּךְ הַמַּיִם בַּתּוֹרָה, דּוֹקָא מְקַרְיָאָה בַּתּוֹרָה בְּיָמִים ב', ו', ו-ז' שֶׁל חַג הַסְּכוּת? כְּדֵי לְהִבִּין זֹאת, נִבְאָר קִדְּם אֶת עֲנִיֵן נִיסוּךְ הַמַּיִם, שְׁכֵן צָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת מִדּוּעַ קִבְּעוּ חו"ל אֶת נִיסוּךְ הַמַּיִם דּוֹקָא בְּחַג הַסְּכוּת?

עַל-כֵּן אֹמְרֵי הָאֵר"י הַקְּדוֹשׁ, כִּי מָה שְׁצִוְנוּ הַקַּב"ה לְשַׁבַּת בַּתּוֹךְ הַסְּפָה הוּא כְּדֵי שְׁנֵהִיָּה מוֹקְפִים "אוֹר מְקִיף". שְׁכֵן, יְדוּעַ, עַל-פִּי הוֹהֵר הַקְּדוֹשׁ, שְׁבִשְׁעָה שְׁאָנוּ יוֹשְׁבִים בְּסְפָה, אוֹר הַשְּׁכִינָה מְקִיף אוֹתָנוּ מִכָּל הַצְּדָדִים, וְכַפִּי לְשׁוֹן הוֹהֵר: "בְּשַׁעָה דְּבַר נֵשׁ יִתִּיב בְּמִדּוּרָא, דָּא צְלָא דְמַהִימְנוּתָא שְׁכִינְתָא פְּרָסָא גְּדַפָּאָה עָלֵיהּ" (=בְּשַׁעָה שְׁהָאֲדָם יוֹשֵׁב בְּסְפָה, שְׁהִיא צֶל הָאֲמוּנָה, הַשְּׁכִינָה פּוֹרֶסֶת אֶת כְּנִפְיָהּ עָלָיו).

וְצָרִיכִים אָנוּ לְדַעַת מִדּוּעַ זְכוּקִים יִשְׂרָאֵל לְאוֹר הַשְּׁכִינָה, שְׁיִקִּיף אוֹתָם מִכָּל עֵבֶר?

עוֹנִים חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל וְאוֹמְרִים, אַחֲרֵי שִׁישְׂרָאֵל עָשׂוּ תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם הַכִּיפּוּרִים, וְהַקַּב"ה מְחַל לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ. הִנֵּה הוּא יִתְבָּרֵךְ מְקִיפָנוּ בְּאוֹר שְׁכִינָתוֹ, כְּדֵי לְשַׁמּוֹר עָלֵינוּ מִכָּל רָע, מִכָּל אוֹתָם הַמְּקַטְרְגִים שְׁעֵינָם צָרָה בָּנוּ, עַל שֶׁנִּמְחַלוּ כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ בַּיּוֹם הַכִּיפּוּרִים. וְכִיּוֹן שְׁאָנוּ עוֹמְדִים לְפָנָיו ה' יִתְבָּרֵךְ לְבָנִים כְּשֶׁלֶג, הִנֵּה הוּא יִתְבָּרֵךְ בְּגִדְלֵ אֶהְבְּתוֹ אֵלֵינוּ, פּוֹרֵשׁ עָלֵינוּ אֶת כְּנִפְיוֹ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב בְּדְבָרִים (לב, יא): "כְּנִשְׂרָ יַעִיר קִנּוֹ, עַל גּוֹזְלָיו יִרְחֹף" – כְּמוֹ הַנֶּשֶׁר שְׁמֵרְחֹף עַל גּוֹזְלָיו, כְּדֵי לְשׁוּמְרָם מִכָּל רָע.

וְהִנֵּה, מוֹבָא בְּדְבָרֵי חו"ל, שְׁאִין הַקַּב"ה מְשַׁרְה אֶת שְׁכִינָתוֹ – אֲלָא עַל הָעָנוּ (=הָאָדָם הַצָּנוּעַ), אֲבָל עַל בְּעַל הַגְּאוּהָ אוֹמְרֵי הַקַּב"ה (סוטה ה'): "אִין אָנִי וְהוּא יְכוֹלִין לְדוֹר בְּעוֹלָם". וּמְצִינוּ בְּגִמְרָא (תענית ז'): "לְמָה נִמְשְׁלוּ דְבָרֵי (ה)תּוֹרָה לְמַיִם? – דְּכַתִּיב (ישעיה נה, א): 'הוּי כָּל צְמָא לְכוּ לְמַיִם' – לוֹמְרֵי לָךְ: מָה מַיִם, מְנִיחִין (=עוֹזְבִים) מְקוֹם גְּבוּהָ, וְהוֹלְכִים לְמְקוֹם נְמוּךְ – אָף דְּבָרֵי (ה)תּוֹרָה אִין (=אִינָם) מִתְקִימִים, אֲלָא בְּמֵי שְׁדַעְתוֹ שְׁפֵלָה (=צָנוּעַ)".

נִמְצָא מִכָּאֵן, כִּי הַמַּיִם רוֹמְזִים עַל מִידַת הָעָנוּהָ, שְׁכֵן הֵם יוֹרְדִים לְמְקוֹם נְמוּךְ. לְכֵן מְנִסְכִים (=יוֹצְקִים) מַיִם עַל הַמִּזְבֵּחַ בְּחַג הַסְּכוּת, לְרַמּוֹז לְאָדָם שִׁיזְהַר לְהַחֲזִיק אֶת עַצְמוֹ בְּעָנוּהָ, כְּדֵי שִׁיזְכֶּה לְהִיּוֹת מוֹקֵף בְּאוֹר שְׁכִינָתוֹ, בְּיוֹשְׁבוֹ בַּתּוֹךְ הַסְּפָה בְּ"צְלָא דְמַהִימְנוּתָא".

וּלְפִי זֶה מְבוֹאָר הַיֵּטֵב, מִדּוּעַ הִרְמְזוּ עַל נִיסוּךְ הַמַּיִם נְלַמֵּד דּוֹקָא מִמַּיִם ב', ו', ו-ז' – שְׁכֵן יָמִים אֵלֶּה הֵם אוֹתוֹת "בוֹז", כְּדֵי לֹאמַר לָנוּ שְׁתַּכְלִית נִיסוּךְ הַמַּיִם בְּחַג הַסְּכוּת הוּא, שְׁלֹא יְבוֹא הָאָדָם לִידֵי גְּאוּהָ, אֲלָא בּוֹז יְבוֹז לְעַצְמוֹ עַל גְּדֵל הַתְּרַשְׁלוּתוֹ בְּעַבּוּדַת ה' יִתְבָּרֵךְ, וַיִּקְבַּל עַל עַצְמוֹ לְעַבּוֹד אֶת ה' כְּפִרְאוּי.

(רְאוּי לְהוֹסִיף כָּאֵן מָה אָמְרוּ חו"ל (ספר המקנה קידושין ע' א'), שְׁגַם מֵהָאֲתָרוּג, שְׁהוּא מֵאֲרַבְעַת הַמִּינִים, נִרְמְזוּ עַל עֲנִיֵן הַגְּאוּהָ, שְׁכֵן "אֲתָרְג" (בְּכַתִּיב חֶסֶר) הוּא רְאשֵׁי תִיבוֹת שֶׁל – "אֵל תְּבוֹאֲנֵי רַגְלֵ גְּאוּהָ" (תהילים לו, יב). וְהַסִּיפָה שְׁעֵנֵן הַגְּאוּהָ נִרְמְזוּ דּוֹקָא בְּאֲתָרוּג הַיָּא, מִכִּיּוֹן שְׁהָאֲתָרוּג, שֵׁישׁ בּוֹ גַם טַעַם וְגַם רִיחַ, רוֹמְזוּ עַל בְּנֵי אָדָם שֵׁישׁ לָהֶם תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְלְכֵן דּוֹקָא הֵם צָרִיכִים לְהִיזְהַר שְׁלֹא לְבוֹא לִידֵי גְּאוּהָ).

יְהִי רְצוֹן, שִׁיזְכֶּנוּ ה' יִתְבָּרֵךְ לְהִיּוֹת שְׁפֵלִים וְעָנוּים כְּמַיִם, כְּדֵי לְזַכּוֹת וּלְהִיּוֹת מוֹקְפִים וּמוֹגְנִים בְּאוֹר שְׁכִינָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. (עַל פִּי "אוֹרָה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

"החתם סופר אומר, שמהאדים, העולים מהבל פיהם של אנשים הדוברים לשון הרע ורכילות, מתהווה ונוצר גשם רע, שמטמא את התבואה וגורם לטומאה בעולם, וליצירת אנשים רעים וחטאים. לכן, הקב"ה, ברוב רחמי וחסדיו, עוצר גשם זה, כדי שלא יגרם קלקול לבניו.

וזהו שאומרת הגמרא (תענית ז'): "אמר רבי שמעון בן פזי: אין גשמים נעצרים, אלא בשביל מספרי לשון הרע". שכן, על-ידי דיבור לשון הרע, נוצר הבל שממנו נעשים עננים רעים, הגורמים לגשם טמא, המקלקל ומטמא את הפריות והצמחים. ולכן ה' יתברך, ברוב חסדיו, עוצר את הגשמים כדי שישראל בניו לא ינזקו מהם. אולם, אומרת הגמרא: "אמר רבי חמא ברבי חנינא: מה תקנתו של מספר לשון הרע?... יעסוק בתורה, שנאמר: 'מרפא לשון עץ חיים'. שכן, אלו העוסקים בתורה הקדושה, מהבל פיהם נעשים עננים שמורידים לעולם גשמי ברכה.

על-פי דבריהם הקדושים של ה"חתם סופר" והרה"ק מרוזין זיע"א, יומתק להבין מה שפרש רש"י על הפתוב (ויקרא כג, לו) "ביום השמיני (לחג הסוכות), עצרת תהיה לכם": "עצרת היא" – עצרתי אתכם אצלי, כמלך, שזמן את בניו לסעודה לכך וכך ימים (=למים קצובים מראש). כיון שהגיע זמנם להיפטר (=להיפרד מאביהם ולשוב לבתייהם), אמר להם אביהם המלך: בני, בבקשה מכם, עצרו (=התעכבו) עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם! ופרש ה"קרוך לדוד" מדרש זה, ואמר (שמיני עצרת אות ט), שהנה בחג הסוכות אנו קושרים ומאגדים את ארבעת המינים – אתרוג, לולב, הדס, ערבה – שהם פידוע כנגד ארבעה חלקים בישראל, כדי שיכפרו אלה על אלה. אבל בשמיני עצרת, אחרי חג הסוכות מבקש הקב"ה: "עצרת תהיה לכם" – מלשון הפתוב (ויאל א, יד): "קראו עצרה אספו זקנים": דהינו, תעשו עצרת להתאסף ולהתחבר באגודה אחת, ולהישאר מאוחדים גם לאחר סוכות, כי "קשה עלי פרידתכם", דהינו, הפרוד והמחלוקת שבין ישראל קשה כביכול לפני הקב"ה.

ענין זה של "עצרת", שהיא התחברות לאגודה אחת, כדי שתהיה אהבה ואחדות בישראל, הדגיש הקב"ה דוקא בשמיני עצרת. שכן, בשמיני עצרת מתחילים אנו להתפלל על הגשמים, כפי שנפסק להלכה (או"ח סימן קיד' סא). בשמיני עצרת מתחילים לומר: "משיב הרוח ומוריד הגשם". והנה, כדי שירדו גשמים, בהכרח צריך שיעלו קדם אדם מהבל פיהם של כלל ישראל, המקיימים את התורה, ויש בהם אהבה, שלום ורעות. שהרי, מהם מתהווים כאמור עננים שמורידים גשמי ברכה על הארץ.

לכן אומר הקב"ה לישראל בשמיני עצרת, כאשר הם מתחילים להתפלל על הגשמים: "קשה עלי פרידתכם". כלומר, הפרוד והמחלוקת שבין ישראל קשה כביכול לפני הקב"ה. שהרי, הפירוד בין ישראל הוא סתירה לבקשת גשמי הברכה על הארץ, ועל-כן "עצרת תהיה לכם" – עשו עצרת להתאסף ולהתחבר באגודה אחת, כדי שתשרור ביניכם אהבה, ועל-ידי כך תקבל בקשתכם לגשמי ברכה. (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פינחס פרידמן) "ולא ידע איש את קברתו עד היום הזה"

סמוך לפטירתו של הצדיק רבי שמואל שמלקי (שהיה מבחירי תלמידיו של המגיד רבי דב בער), צוה הוא שיכרו את קברו ליד מקום מנוחתו של הגאון רבי מנחם מנדל, בעל "צמח צדק", שפחו כמורה הוראה בניקלסבורג, ונפטר שנים רבות לפניו.

אולם, כשהחלו אנשי "חברה קדישא" בכרית קבר רבם, הופיע פתאום אחד מזקני המקום, וטען בלהט, שלפני עשרות שנים שמע מאביו, שבעל ה"צמח צדק" צוה סמוך לפטירתו, שלא יקברו לידו שום אדם! נבוכו מאד אנשי "חברה קדישא" לשמע דברי הזקן, שהיה מוכר בקהילה כאיש תם וישר, שבשום פנים לא יוציא מפיו דבר שקר, וגם אביו שלאותו זמן נודע כל ימיו כחסיד מופלג, שאינו סוטה מן האמת כמלוא הנימה.

וכיון שלא יכלו לדחות זמן רב את עריכת הלגות רבם הדגול, פתחו אנשי "חברה קדישא" את הפנקסים הישנים שבהם נרשמו שמותיהם ומקומות הקבורה של הנפטרים מלפני מאה שנים ויותר. לאחר דפדוף, הגיעו, באורח פלא, לדף צהוב ובלה, שעליו היו רשומים פרטי מותו וקבורתו של ה"צמח צדק", ובצידם נכתב לאמר: "הגאון רבי מנחם מנדל זצ"ל צוה, קדם פטירתו, שלא יקברו לידו שום אדם עד ליום פלוני בשנה פלונית". ומה רבה היתה התפעלות האנשים שבאותו מעמד, כשנכחו לדעת שהתאריך הנקוב בצואת הרב שנפטר לפני מאה ועשרים שנה, תאם בדיוק נמרץ לתאריך שבו נפטר רבם, רבי שמואל שמלקי (בי באייר תקל"ח).

מיד ערכו ראשי הקהילה לווה גדולה לרבם, וקברוהו בסמיכות לקברו של ה"צמח צדק", וימים רבים סחו הם בפלא הגדול, ששני הרבנים שפחנו בעינם בהפרש של מאה ועשרים שנה, נתכננו בצנאותיהם לאותו הדבר...

חג שמח ושבת שלום לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!

כְּנִיסַת הַחֶג: 17:35

יְצִיאַת הַחֶג: 18:42

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ: סְכוּת-שְׁמַחַת תּוֹרָה

עַרְשׂ ק' יד' תִּשְׁרִי תִשַׁע"ז (17.10.16)

הַפְּטָרָה: "הִנֵּה יוֹם" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"הוֹשַׁעְנָא רַבָּא"

אומרים חז"ל הקדושים: ראש השנה הוא **יום הדין**, יום שבו כל באי עולם עומדים למשפט, ועוברים לפני ה' כבני מרון, כדי לתת דין וחשבון על כל מה שעשו במשך השנה שעברה. ואולם, רק ביום הכיפורים, לאחר ארפה (=שהות נוספת) של עשרת ימי תשובה, הניתנת לנו כדי לחזור מדרךינו הרעות, הקב"ה חותם על גזר הדין, שניתן בראש השנה. וכמו שחבר לנו הפיטן האלקי רבי אמנון מגנצה זיע"א: "בראש השנה יכתבון, וביום צום כיפור יחתמו, כמה יעברון וכמה יבראו, מי יחיה ומי ימות, מי בקצו ומי לא בקצו, מי במים ומי באש... מי ברעש ומי במגיפה, מי בחניקה ומי בסקילה...".

והנה, צריכים אנו לדעת, שגם לאחר שהקב"ה חתם על גזר הדין, עדין לא מאוחר, וניתן לשנות את רע הגזירה, שכן רק ביום "הושענא רבא" (היום השביעי של חג הסוכות) נמסרים ה"פתקים" להוצאה לפועל. לכן, ביום "הושענא רבא" מרבים ישראל בתפילות ובתחנונים, ולומדים כל אותו הלילה, ומתעוררים בתשובה, כדי לעורר רחמים חדשים. ועל-ידי כך ניתן לשנות את הגורל, ואפילו נגזר על האדם, חס וחלילה, דברים קשים, קורעים את ה"פתקים", וכותבים לו "פתקים" חדשים טובים.

וצריכים אנו לדעת, שביום "הושענא רבא" אנו מבקשים חיים על עצמנו רק בזכות התפילה בלבד. שכן, ביום זה, שהוא היום השביעי, ה"אושפיזין" הוא דוד המלך, שכוחו היה בתפילה, כפי שאומר דוד בתהילים (קט'): "ואני תפילה". על כן צריך לומר: רבון העולמים, הנה אנו באים לפניך דלים ורקים, ואין בידינו כלום – לא תורה ולא מצות, ולא מעשים טובים ולא זכות אבות. ואין לנו, אלא פה להתפלל לפניך בלבד. אף אתה עננו רק בזכות התפילה, שאנו מתפללים לפניך בלב נשבר ונדכה. וזהו שקוראים ליום זה "הושענא רבא": דהינו, אתה ה' הושע נא – הושיע וקבל צעקתנו ביום נא (=יום החמשים ואחד מראש חדש אלול ועד להושענא רבא). ולכן, הושע נא אותנו ביום גמר החתימה ומסירת הפתקים: לטובה ולרחמים, לחיים טובים ולשלום, ולגאולה שלימה, אמן.

וכפי שאומר הזהר הקדוש (ח"ג לא') מתורגם ללשון הקודש: "ביום השביעי של החג ("הושענא רבא") הוא סיום הדין בעולם (דין שהתחיל בראש השנה), ופתקים יוצאים מבית המלך (ונמסרים ביד בעלי הדין, לפעול את הדין והמשפט לחיבים. אבל אין להם רשות לפעול מיד, אלא עד שמיני עצרת, כדי לתת עוד יום, שהוא הושענא רבא, לשוב בתשובה)... אמר רבי יוסי: הרי למדנו שהערבה דומה לשפתים, וביום זה (=הושענא רבא) מה היא (מרמזת)? אמר רבי תייא... שהיום הזה תלוי בשפתים (דהינו בדיבור, היוצא מן השפתים. כי כאמור, עיקר תיקון המעשה ביום הושענא רבא הוא על-ידי התשובה והתפילה שמתפללים ישראל). כי ביום הזה מצות המלך לתת את הפתקים לשוטר (המוציא לפועל של הדין), ומסתימים הדינים, ונסתם לשון הרע והקטרוג של הס"מ, המקטרג על העולם". (על פי "אורה של תורה" להרה"ק פיינחס פרידמן)

"ואיביו עפר ילחכו" תהילים (עב' ט')

בענין הערבה כותב רבנו חיים הכהן (טור ברקת על או"ח סימן תרס"ד): קבעו חז"ל ביום זה לחבוט ערבה, הדומה לשפתים, כדי לרמוז על "כי יסכר פי דוברי שקר" – ולכן צריך לחבוט את הערבה בקרקע דוקא, (כמו שכתוב: "ואיביו עפר ילחכו").

והנה כתוב (איוב א' ו'): "ויבאו בני האלהים (=המקטרגים) להתיצב על ה'". דהינו, המקטרגים מתייצבים על שם ה', שהוא מידת הרחמים, וכפיכול מכריחים אותו לפעול בדין. ולכן אנו לוקחים חמשה כדי ערבה, רמז לשם "אלהים", שהוא חמש אותיות. ועל-כך שבני האלהים קטרוגו, צריך לכוון שה' יפקוד עליהם ממרום וישליך אותם לארץ, ולכן צריך לחבוט אותם בקרקע דוקא, ולא צריך לברך על החבטה, כמו שאנו אומרים "חביט חביט ולא

בְּרִידָה – כְּדֵי שְׁלֹא תִחַוֵּל עֲלֵיהֶם בְּרַכָּה וְלֹא אֲזַכְרָהּ שֶׁל שָׁם ה'.

וַיֵּשׁ עוֹד לֹאמֹר שֶׁהִנֵּה, יָדוּעַ שְׁלַעֲרָבָה אֵין טַעַם וְאֵין רִיחַ, וְהִיא מְרַמֶּזֶת עַל אֲנָשִׁים שְׂאִין בָּהֶם לֹא תוֹרָה וְלֹא מִצְוֹת. וּמִצְוֹת חֲבִיטֵת הָעֲרָבָה בַּיּוֹם זֶה בָּאָה לְרַמּוֹז לְאוֹתָם אֲנָשִׁים, שֶׁהִתִּיקוֹן שְׁלֵהֶם הוּא "הַחֲבִטָּה עַל הַקֶּרֶקֶע", דְּהֵינּוּ שֶׁהָאָדָם יִשְׁפִּיל עֲצָמוֹ עַד עֶפֶר, וַיִּחְבּוֹט עֲצָמוֹ עַל-יְדֵי יִיסוּרִין, כְּדֵי לְזַכּוֹת לְתוֹרָה וְלִמִּצְוֹת. וְעַנְיָן זֶה, שֶׁהָעֲרָבָה דוֹמָה לְשִׁפְתִּים הוּא כְּדֵי לְרַמּוֹז לְבַעַל לְשׁוֹן הָרַע וְנִבְלֹת-הַפֶּה, שֶׁעוֹנְשׁוּ פֶּרֶת, חָס וְחִלְלִיָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: "יִכְרַת ה' כָּל שִׁפְתֵי חַלְקוֹת לְשׁוֹן מִדְּבַרֵּת גְּדוּלוֹת".

וְצָרִיךְ לְדַעַת, שְׂאֵם אֵין הוּא מִשְׁפִּיל עֲצָמוֹ עַד עֶפֶר, אֵין לוֹ תִקְנָה, אֲלֵא עַל-יְדֵי קְבוּרָה בְּעֶפֶר, חִלְלִיָּה, וְזֶהוּ חִיבוּט הַקֶּבֶר, כְּמוֹ שִׁפְתוֹב בְּ"חֶסֶד לְאַבְרָהָם" (עֵין הַמִּשְׁפָּט נִהַר ב'): "שְׂאֵלוֹ אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כִּי־צַד דִּין הַקֶּבֶר. אָמַר לָהֶם: בּוֹמֵן שֶׁהָאָדָם נִפְטָר מִן הָעוֹלָם, בָּא מְלֶאֶךְ הַמּוֹת וַיּוֹשֵׁב עַל קִבְרוֹ, וּמִכָּה אוֹתוֹ בְּיָדוֹ, וְאוֹמֵר לוֹ: קוּם, הִגִּידָה לִי שְׁמֶךָ. אוֹמֵר לוֹ (הַנִּפְטָר): גְּלוּי וַיְדוּעַ לִפְנֵי מִי שְׂאֵמֵר וְהָיָה הָעוֹלָם, שְׂאֵינִי יוֹדֵעַ אֶת שְׁמִי. מִיָּד מִכְּנִיס (מְלֶאֶךְ הַמּוֹת אֶת) רוּחוֹ וְנִשְׁמָתוֹ בְּגוֹפּוֹ, וּמַעֲמִידוֹ וּמַחֲבִיבוֹ בְּדִין. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לׁוֹי: חֲצִים וְשִׁלְשָׁאוֹת שֶׁל בְּרוֹל בְּיָדוֹ (שֶׁל) הַמְּלֶאֶךְ): פַּעַם אֶחָד (מִכָּה בּו) (וְ)אֵיבְרִיו מִתְּפָרְקִים, פַּעַם שְׁנַי (מִכָּה בּו) עֲצָמוֹתָיו מִתְּפָרְקִים. וּבָאִים מְלֶאֶכֶי הַשָּׁרֵת וּמְלַקְטִים אוֹתוֹ (=אֶת עֲצָמוֹתָיו), וּמַעֲמִידִים אוֹתוֹ, וּמִכָּה אוֹתוֹ (הַמְּלֶאֶךְ) פַּעַם שְׁלִישִׁית... " (וַיֵּשׁ עוֹד הַמְּשִׁיךְ לֹא עָלִינוּ). הִנֵּה רוֹאִים אָנוּ, שֶׁעִיקַר הַדִּין עַל הָאָדָם הוּא עַל מָה שֶׁהוֹצִיא מִשְׁפָּתָיו. וְלָכֵן, בְּרוּר שְׁמוּטָב לְאָדָם שֶׁנִּכְשַׁל בְּלְשׁוֹן הָרַע וְנִבְלֹת-הַפֶּה, לְהַשְׁפִּיל אֶת עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וַיִּתְקַן אֶת אֲשֶׁר פָּגַם, מֵאֲשֶׁר לְעִבּוֹר חִיבוּט הַקֶּבֶר, שֶׁהוּא אִיוֹם וְנוֹרָא, ה' יִשְׁמְרֵנוּ וַיְצִילֵנוּ..."

"בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם" (בַּמְדַּבֵּר כֵּט' לַה')

הַשֵּׁם "שְׁמִינִי עֲצַרְתָּ" מוֹרָה עַל תְּאַרִיךְ הַחֵק – בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְחַק הַסְּכוּת (כַּב' בְּתִשְׁרִי) – וְעַל קְבִיעֶתוֹ בַּיּוֹם שֶׁבָּתוֹן ("עֲצַרְתָּ" מִשְׁמַעוֹ שְׂאֵנוּ עֲצוּרִים בּו (=בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם) מִעֲשִׂית "מְלֶאכֶת עֲבָדָה"). אוֹלָם חֲכָמֵי הַמְּדַרְשׁ גּוֹזְרִים אֶת הַשֵּׁם "עֲצַרְתָּ" מְלִשׁוֹן עֵינָבוֹב/הַמְּתָנָה, וּמִסְמִיכִים לְכַךְ אֶת הַמְּשָׁל הַבֵּא: מְשָׁל לְמֶלֶךְ, שׁוֹמֵן אֶת בְּנָיו לְסַעֲוָדָה לְכַךְ וּכְךָ יָמִים (=לְיָמִים קְצוּבִים מִרְאֵשׁ). כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּם לְהִיפָטֵר (=לְהִיפָרֵד מֵאַבִּיהֶם וּלְשׁוּב לְבֵתֵיהֶם), אָמַר לָהֶם אָבִיהֶם הַמֶּלֶךְ: בְּנִי, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, עֲצוּרוּ (=הַתְּעַכְּבוּ) עִמִּי עוֹד יוֹם אֶחָד, קֶשֶׁה עָלַי פְּרִידַתְכֶם!

הָאֲחֵרוֹנִים מְפָרְשִׁים אֶת דְּבָרֵי חוֹ"ל "קֶשֶׁה עָלַי פְּרִידַתְכֶם" כֹּךְ: קֶשֶׁים עָלַי הַפְּרוּד וְהַמְּחֻלָּקֵת, הַשׁוֹרְרִים בְּקָרֵב עִם יִשְׂרָאֵל. וְכֵדִי לְהַתְּגַבֵּר עַל יֶצֶר הַשְּׂנְאָה וְהַפְּרוּד הַקָּיִם בְּחוּגִים רַבִּים בְּתוֹכָנוּ, מִתְּפַנְסִים הַמוֹנִי יִשְׂרָאֵל בְּ"שִׂמְחַת תוֹרָה" חֲבוּרוֹת-חֲבוּרוֹת, וְעוֹרְכִים "הַקְּפוּת" בְּשִׁירֵי קֹדֶשׁ וּבְרִיקוּדֵי מִצְוָה, לְכַבוֹד גְּמַר קְרִיאַת הַתוֹרָה. כְּתוֹצָאָה מִכֶּךָ מְגִיעִים הַמוֹנִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בַּיּוֹם זֶה, לִיְדֵי הַתְּקַרְבוּת פְּנִימִית, שֶׁמִּבִּיאָה לְאַהֲבָה, אַחֲוָה שְׁלוֹם וְרַעוּת... "וַיִּמַּת שֵׁם מִשָּׁה עֶבֶד ה'"

הַרְה"ק רַבִּי לׁוֹי יִצְחָק מִבְּרִדִּיצׁוֹב, הֵלֵא הוּא "סִנְגוֹרִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל", סִפֵּר, שֶׁפַּעַם עָשָׂה עֲלִית נִשְׁמָה בְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְהִגִּיעַ לְרִקִיעַ, בּו רָאָה אוֹלָם גְּדוֹל וּמְקוּם מִשְׁפָּט, שָׁבוּ דְנִים אֶת כָּלֵל יִשְׂרָאֵל. וְרָאָה שֵׁם אֵיךְ הַשֵּׁטֵן וְכַת מְרִיעֵיו מְעַרְמִים חֲבִילוֹת חֲבִילוֹת שֶׁל עֵבִירוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְאֵנִי – מִסְפֵּר הַרְה"ק רַבִּי לׁוֹי יִצְחָק – רְאִיתִי שְׂאֵנִי עוֹמֵד לְבְדֵי לְהַמְלִיץ זְכוּת עַל יִשְׂרָאֵל, וְאֵין בְּכוּחֵי לְעִמּוֹד כְּנֶגֶד כָּל הַמְּקַטְרָגִים הַמְּתִיצְבִים עַל הַחֲבִילוֹת שֶׁל הָעֵבִירוֹת. וּפְתָאוֹם רְאִיתִי לִימִינִי פֶּתַח גֵּן עֵדֵן, מְקוּם מְשַׁכֵּן הָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים, וְלִשְׁמַאֲלֵי פֶתַח הַגִּיהֵנוֹם הַבוֹעֵר בָּאֵשׁ. מִיָּד תִּפְסַתִּי אֶת חֲבִילוֹת הָעֵבִירוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְהַשְּׁלַכְתִּי אוֹתָם לְאֵשׁ הַגִּיהֵנוֹם, שֵׁם נִשְׂרָפוּ כָּל הַחֲבִילוֹת בָּאֵשׁ הַיּוֹקֶדֶת. כִּאֲשֶׁר רָאוּ כֶּךָ הַשֵּׁטֵן וְכָל מַחְנֵהוּ, שֶׁכָּל הָעֵבִירוֹת נִעְלְמוּ וְנִשְׂרָפוּ, הַתְּחִילוּ לְזַעֲקוֹ וְזַעֲקָה גְּדוּלָה וּמְרָה, וְהִבִּיאוּ אוֹתִי לְבֵית דִּין שֶׁל מַעְלָה, כְּדֵי לְדוֹן אוֹתִי כְּגַבֵּב.

וְאֵכֵן, בֵּית הַדִּין שֶׁל מַעְלָה דָּנוּ אוֹתִי, כְּמוֹ שִׁכְתוֹב בְּתוֹרָה "וְ)אֵם אֵין לוֹ, וְנִמְכַר בְּגִבְנֵתוֹ", וְהוֹחֵלֵט לְמַכּוֹר אוֹתִי בְּמִכְרָה פּוֹמְבִיט. וְנַעֲשֶׂה עַל-כֶּךָ רַעַשׁ גְּדוֹל בְּעוֹלְמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וּבְאוֹ כָּל הָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים לְפָדוֹת אוֹתִי. וְהַשֵּׁטֵן, שְׂמוֹמֵן נִתֵן עֵינָיו בִּי, הִרְבֵּה לְהוֹסִיף עָלַי מִזֶּה וּמִתָּן, וְכִמְהָ שֶׁנִּתְּנָה הָאֲבוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְהַצְּדִיקִים שֶׁבָּאוּ לְפָדוֹת אוֹתִי, הוֹסִיף הַשֵּׁטֵן עוֹד מִשְׁלוֹ, כִּיּוֹן שֶׁרָצָה לְקַנּוֹתִי. וְכִכָּה נִמְשַׁכָּה הַמְּכִרָה, עַד שֶׁעִמַּד הַקַּב"ה בְּכַבוֹדוֹ וּבְעֲצָמוֹ, וְאָמַר: "לִי הָאָרֶץ וּמְלוֹאָהּ תִּבֵּל וַיִּשְׁבִּי בָהּ". וְקָנָה אוֹתִי בְּמַחִיר הַיּוֹתֵר גְּדוֹל. וּמֵאֵז – סִים הַרְה"ק רַבִּי לׁוֹי יִצְחָק – נַעֲשִׂיתִי עֶבֶד שֶׁל הַקַּב"ה..."

נָא לְשִׁמּוֹר עַל קְדוּשַׁת הַגִּילְיוֹן!

שִׁבְתָּ שְׁלוֹם וְחַג שְׂמִיחַ לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל!

כְּנִיסַת הַחֶג: 17:35

יְצִיאַת הַחֶג: 18:42

פְּרִשְׁת הַשְּׁבוּעַ: סְכוּת-שְׁמַחַת תּוֹרָה

עֲרַשׁ"ק יד' תִּשְׂרִי תִשַׁע"ז (17.10.16)

הַפְּטָרָה: "הִנֵּה יוֹם" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בְּנֵי צִיּוֹן"

שְׁמַחַת תּוֹרָה

בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל חָלָה "שְׁמַחַת תּוֹרָה" בְּשָׁמַיִן עֲצָרַת, הַסְמוּךְ לְחֶג הַסְכוּת (בְּתַפּוּצוֹת הַגּוֹלָה, חָלָה, כִּידוּעַ, "שְׁמַחַת תּוֹרָה" לְמַחֲרַת שְׁמַיִן עֲצָרַת). יְשָׁנָה סְמָלִיּוֹת בְּתַאֲרִיךְ הַחֶג, שָׁבוּ אָנוּ שְׁמַחִים בְּתוֹרָה, שְׁנַתְנָה לָנוּ מֵאֵת הַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ, הַמִּיחַדֵּת אוֹתָנוּ מִכָּל עַם וְלִשׁוֹן. שָׁכַן, הַתּוֹרָה נִתְּנָה לְיִשְׂרָאֵל בְּ-כ"ב (22) אוֹתִיּוֹת, וְאָנוּ חוֹגְגִים וְשְׁמַחִים כָּל שָׁנָה עַל נִתְּנָה זֶה בְּ-...כ"ב בְּ-תִשְׂרִי.

עוֹד אוֹמְרִים בְּעֵנִין זֶה חֲכָמֵי יִשְׂרָאֵל: בְּשִׁבְעַת יָמֵי סְכוּת, אָנוּ שְׁמַחִים בְּמִצּוֹת הַחֶג, שְׁקִבְעָה לָנוּ הַתּוֹרָה: יִשִּׁיבָה, נְטִילַת אַרְבַּעַת הַמָּנִים וְשְׁמַחַת בֵּית הַשּׁוֹאֲבָה (=חֲגִיגָה הַנְּעֲרֶכֶת בְּעֲרַבֵי חוּל הַמוֹעֵד). וּבִיּוֹם שְׁמַגִּיעַ שְׁמַיִן עֲצָרַת, בְּתוֹם חֶג הַסְכוּת, מִפְּנֵים יִשְׂרָאֵל עֵינֵיהֶם וְלִבָּם כָּל־פִּי מַעְלָה, וְקוֹרְאִים: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם! הַיּוֹם הַזֶּה אֵין לָנוּ, לֹא סִפָּה, לֹא לוֹלֵב וְלֹא שְׁמַחַת בֵּית הַשּׁוֹאֲבָה, וְלֹא נִשְׁאַרָה לָנוּ, אֶלֶּא הַתּוֹרָה הַזֹּאת, שְׁאָנוּ שָׁשִׁים וְשְׁמַחִים בָּהּ הַיּוֹם, כְּבִיּוֹם נִתְּנָה בְּסִינֵי.

"בִּיּוֹם הַשְּׁמַיִן עֲצָרַת תִּהְיֶה לָכֶם" (במדבר כט' לה')

הַשֵּׁם "שְׁמַיִן עֲצָרַת" מוֹרָה עַל תַּאֲרִיךְ הַחֶג – בִּיּוֹם הַשְּׁמַיִן לְחֶג הַסְכוּת (כב' בְּתִשְׂרִי) – וְעַל קְבִיעָתוֹ כִּיּוֹם שְׁבַתוֹן ("עֲצָרַת" מִשְׁמַעוֹ שְׁאָנוּ עֲצוּרִים בּוּ (=בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם) מִעֲשִׂיַת "מְלֹאכֶת עֲבֹדָה"). אוֹלָם חֲכָמֵי הַמְּדַרְשׁ גּוֹזְרִים אֶת הַשֵּׁם "עֲצָרַת" מְלִשׁוֹן עֵיכוּב/הַמְתַּנָּה, וּמְסַמְּכִים לְכַךְ אֶת הַמְּשָׁל הַבֵּא: מְשָׁל לְמֶלֶךְ, שׁוֹמֵן אֶת בְּנָיו לְסַעוּדָה לְפָנָי וּפְנֵי יָמִים (=לִימֵים קְצוּבִים מְרֹאֵשׁ). כִּיּוֹן שְׁהַגִּיעַ זְמַנָּם לְהִיפְטֹר (=לְהִיפְרֹד מֵאֲבִיהֶם וְלִשׁוּב לְבֵתֵיהֶם), אָמַר לָהֶם אֲבִיהֶם הַמֶּלֶךְ: בְּנֵי, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, עֲצְרוּ (=הַתְּעַכְבוּ) עִמִּי עוֹד יוֹם אֶחָד, קִשָּׁה עָלַי פְּרִידַתְכֶם!

חֲכָמִים אַחֲרוֹנִים מְפָרְשִׁים אֶת דְּבָרֵי חו"ל "קִשָּׁה עָלַי פְּרִידַתְכֶם" כִּךְ: קִשִּׁים עָלַי הַפְּרִיד וְהַמְחֻלָּקוֹת, הַשּׁוֹרְרִים בְּקֶרֶב עַם יִשְׂרָאֵל. וְכַדִּי לְהַתְּגַבֵּר עַל יֶצֶר הַשְּׁנֵאָה וְהַפְּרִיד הַקָּיִם בְּחוֹגִים רַבִּים בְּתוֹכָנוּ, מִתְּכַנְסִים הַמוֹנִי יִשְׂרָאֵל בְּ"שְׁמַחַת תּוֹרָה" חֲבוּרוֹת-חֲבוּרוֹת, וְעוֹרְכִים "הַקְּפוּת" בְּשִׁירֵי קֹדֶשׁ וּבְרִיקוּדֵי מִצְוָה, לְכַבוֹד גְּמֵר קְרִיאַת הַתּוֹרָה. כְּתוּצָאָה מְכַךְ מְגִיעִים הַמוֹנִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בִּיּוֹם זֶה, לִידֵי הַתְּקַרְבוֹת פְּנִימִית, שְׁמַבִּיאָה לְאַהֲבָה, אַחֲוָה וְרַעוּת...

"וְזֹאת הַבְּרָכָה אֲשֶׁר בִּרְךָ מֹשֶׁה... אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (לג' א')

מֵעִיר עַל-כֶּךְ רַבִּי חֲנוּךְ צְבִי לְוִיִן, בְּסִפְרוֹ "יִכְהֵן פְּאָר": לְדְבָרֵי חו"ל, הִרְאָה ה' לְמֹשֶׁה בִּיּוֹם מוֹתוֹ אֶת כָּל הַדּוֹרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל, עַד אַחֲרֵית הַיָּמִים (שְׁנַאֲמַר: "וַיִּרְאֶהוּ ה' אֶת כָּל הָאָרֶץ... עַד הַיָּם הָאֲחֲרוֹן", וְאָמְרוּ חו"ל עַל-כֶּךְ: אֵל תִּקְרָא עַד הַיָּם הָאֲחֲרוֹן, אֶלֶּא עַד הַיּוֹם הָאֲחֲרוֹן). מְסַתְּבֵר, אִפּוּא, שְׁבִרְכָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה לְפָנָי מוֹתוֹ, כָּל־לָה אֶת כָּל הַדּוֹרוֹת הָעֲתִידִים לְקוּם בְּיִשְׂרָאֵל.

מִשׁוּם כֶּךְ נוֹהֲגִים בְּיִשְׂרָאֵל, שְׁבִיּוֹם שְׁמַחַת תּוֹרָה הַכָּל עוֹלָיִם לְתוֹרָה, וְקוֹרְאִים לְפָנֵיהֶם אֶת פְּרִשְׁת "וְזֹאת הַבְּרָכָה". וּבְקִרְיָאָה זֶה, נוֹטֵל כָּל אָדָם בְּיִשְׂרָאֵל מְדֵי שָׁנָה בְּרָכָה אִישִׁית מִמֹּשֶׁה רַבְּנוּ, עָלָיו הַשְּׁלוֹם. רְאוּי אִפּוּא לְהַקְפִּיד, שְׁלֹא לְוִתֵּר עַל הָעֲלִיָּה לְתוֹרָה בְּחֶג זֶה, שָׁבוּ נַעֲשִׂים כָּל־נוּ שׁוֹתֵפִים בְּבִרְכַת מֹשֶׁה רַבְּנוּ לְבִנָּי כָּל הַדּוֹרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל... "ה' מְסִינֵי בָּא וְזָרַח מִשְׁעִיר לָמוֹ, הוֹפִיעַ מֵהַר פְּאָרָן... מִימֵינוּ אֵשׁ דָּת לָמוֹ" (לג' ב')

מִפְּסוּק זֶה לְמִדִּים חו"ל, שְׁלִפְנֵי מִתֵּן הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הִצִּיעַ ה' אֶת הַתּוֹרָה לְשֹׂאֵר הָאוּמוֹת. בְּתַחֲלִילָה פָּנָה לְבְנֵי עֲשׂוֹ, וְאַלָּה הִגִּיבוּ בְּשֹׂאֲלָה: "מָה כְּתוּב בְּהָ?" וְכֹאֲשֶׁר נֶאֱמַר לָהֶם, שְׁכָתוּב "לֹא תִרְצַח" – סָרְבוּ לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה. כִּיּוֹצֵא בְּכֶךְ נֶאֱמַר לְבְנֵי עֲמוֹן וּמוֹאָב, שְׁכָתוּב בְּתוֹרָה "לֹא תִנְאַף", וְלְבְנֵי יִשְׁמַעֲאֵל נֶאֱמַר, שְׁכָתוּב הַמוֹצֵעַת כְּתוּב "לֹא תִגְנוֹב". כְּתוּצָאָה מְכַךְ, דְּחוּ כָּל הָאוּמוֹת אֶת הַתּוֹרָה שְׁהוֹצֵעָה לָהֶן.

לְעוֹמֵת זֹאת, כְּשֶׁהִצִּיעַ ה' אֶת הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, לֹא שְׁאַלוּ אוֹתוֹ "מָה כְּתוּב בְּהָ?" – אֶלֶּא קְרָאוּ פֶּה אֶחָד: "כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נַעֲשֶׂה", וְלִכֵּן זָכוּ לְשִׁמוּעַ מִפִּי הַגְּבוּרָה: "אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ".

נשאלת השאלה, מדוע הוציע ה' לאומות העולם את הדיברות האחרונים (**לא תרצח, לא תנאף, לא תגנב, וכו'**), ולא פתח להן מתחילת עשרת הדיברות, כפי שעשה לישראל?

משיב על-כך הגאון רבי אליהו מוילנא: חמשה הדיברות הראשונים היו על לוח ימין (החל מ"אנכי ה' אלהיך"), וחמשה הדיברות האחרונים היו על לוח שמאל (החל ב"לא תרצח"). וכיון שבמשונות הגויים, הקריאה היא משמאל לימין, נתקלו עיני העמים תחילה בלוח השמאלי, שכתוב שם "לא תרצח", "לא תנאף", "לא תגנב" וכו'. לעומת זאת, הקריאה בלשון הקדש היא מימין לשמאל, ולכן הגיעו ישראל באורח טבעי ללוח הימני, הפותח ב"אנכי ה' אלהיך". על ייחוד זה של ישראל מרמז משה רבנו בברכתו לבני ישראל: "מימינו אש דת למו". ישראל זכו לקבל תורה מסיני משום שפנו מיד לימין – בניגוד למה שעשו העמים האחרים. "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה" (לד' י')

כשראה משה שנחתם עליו גזר הדין (=להיפטר מן העולם, ולא להיכנס לארץ ישראל), גזר על עצמו תענית, עג עוגה (=עשה סביבו מעגל קטן) ועמד בתוכה, ואמר: רבוננו של עולם, איני זן מכאן, עד שתבטל את הגזירה... יצאה בת קול ואמרה: משה, הגיעה השעה שאתה נפטר מן העולם. אמר משה לפני הקב"ה: רבוננו של עולם, זכר לי את אותו היום, שנגלית עלי בסנה! זכר לי היום (=הזמן) שהייתי עומד על הר סיני ארבעים יום וארבעים לילה! בבקשה ממך, אל תמסרני בידי **מלאך המות!**

יצאה בת קול ואמרה לו: אל תתירא, אני בעצמי מטפל בך ובקבורתך. אמר משה: המתן לי עד שאברך את ישראל, שלא מצאו בי קורת-רוח (=נחת-רוח ושביעות רצון) כל ימי, מפני אזהרות ותוכחות שהייתי מוכיחם. התחיל משה לברך כל שבט ושבט בפני עצמו, וכיון שראה שנתקצרה השעה, כללם כלם (=כל שבטי ישראל) בברכה אחת. אמר להם, לישראל: הרבה צערתי אתכם, על התורה ועל המצוות, ועכשיו מחלו לי! אמרו לו: רבנו ואדוננו, מחול לך! אף ישראל עמדו לפניו, ואמרו לו: משה רבנו, הרבה הכעסנוך והרבינו עליך טורת, מחל לנו! אמר להם: מחול לכם... באותה שעה קרא הקב"ה לנשמתו של משה... אמר לה: נשמה צאי (מגופו של משה), ואני מעלה אותך לשמי שמים העליונים, ואני מושיבך תחת כסא הכבוד, אצל הכרובים והשרפים. באותה שעה נשקו הקב"ה למשה, ונטל את נשמתו בנשיקה.

והיתה רוח הקדש בוכה ואומרת: "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה". והנה תרי"ג (613) מצוות נאמרו למשה רבנו, עליו השלום: שס"ה (365) מצוות "לא תעשה", כמנין ימות החמה, ורמ"ח (248) מצוות "עשה", כנגד איבריו של האדם.

והרמז לתרי"ג מצוות אלו מן התורה הוא: "תורה צוה לנו משה מורשה" (דברים לג, ד): "**תורה**" עולה לגמטריה של **611**, ועוד שתי המצוות – "אנכי" ו"לא יהיה לך" – שתי הדיברות הראשונות מעשרת הדיברות ששמעו בני ישראל במישרין מפי ה' יתברך, הרי סה"כ מתקבל תרי"ג מצוות, שאותם "צוה לנו משה". רמז נוסף: "**משה רבינו**" בגימטריה (כתיב מלא) עולה **תרי"ג** (613).

מן הראוי לציין כי שמו של משה רבנו מוזכר ב-ל"ו (=שלשים ושש) מתוך 54 פרשיות התורה, כמנין הצדיקים הנסתרים של ישראל בכל דור ודור. יהי רצון שזכותו של משה רבנו, רעיא מהימנא (=הרועה הנאמן), תגן עלינו, אמן כן יהי רצון.

"ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר"

מעשה בצדיק אחד שהיה עני ביותר, ונזדמן לו בערב חג הסוכות אתרוג נאה ומהודר מאד, ומאד השתוקק לקנותו, אלא שלא היתה בידו אפילו פרוטה אחת.

מה עשה אותו צדיק? היו לו זוג תפילין, יקרים מאד, שקבל מירושה. אמר לעצמו אותו צדיק: 'מצות תפילין כבר קימתי היום, ונעברו עלי עוד תשעה ימים עד שאאתחיל בה, עד אחרי חג הסוכות. ומצות אתרוג זו, חובת היום היא, ואם לא אקנה אותה היום, איך אוכל לקיימה כל ימי החג? לפיכך דין הוא שתידחה מצוה שתבוא רק מאוחר יותר מפני מצוה שזמנה היום'. ומיד הלך ומכר את התפילין, וקנה בכל הכסף את האתרוג הנאה שראה וכל-כך רצה.

שמעה אשתו את אותו המעשה, ונתמלאה צער גדול בלבה על התפילין האלה שקבלו בירושה. כיון שבאה לידי צער, באה גם לידי פעס גדול מאד על בעלה, על שבנוסף לא נתן בידה מאומה לצרכי החג. נטלה את האתרוג וברוב פעסה זרקה אותו על הרצפה ופסלה אותו. הביט אותו צדיק במעשיה ואמר: 'תפילין - אין לי, אתרוג - אין לי, הגם פעס אכעס? לא. לא אכעס... ולא פעס.

באותו לילה בא אליו אביו בחלום, ואמר לו: דע לך בני, שהודיעוני בשמים שגדול המעשה האחרון יותר מן הראשון. שכרך בשמים במעשה הזה, שהתגברת על עצמך ולא באת לידי פעס - גדול וחשוב פי כמה מהמעשה הראשון שפזרת הון רב בקניית האתרוג. **חג שמח לכל בית ישראל!** **נא לשמור על קדושת הגיליון!**

"בְּנֵי צִיּוֹן"

"בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם" (על פי "אֹרֶה שֶׁל תּוֹרָה" לְהַרְה"ק פִּינְחָס פְּרִידְמָן)

על הכתוב, "בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי (לְחַג הַסְּכוּת) עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם", פֶּרֶשׁ רִש"י (ויקרא כג, לו'): "עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם": "עֲצַרְתָּ הִיא – עֲצַרְתִּי אֶתְכֶם אֶצְלִי, כְּמִלְךָ, שְׁזָמַן אֶת בְּנָיו לְסִעוּדָה לְכָךְ וְכָךְ יָמִים (=לְיָמִים קְצוּבִים מֵרֵאשׁ). כִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ זְמַנָּם לְהִיפָטֵר (=לְהִיפָרֵד מֵאֲבֵיהֶם וּלְשׁוּב לְבֵתֵיהֶם), אָמַר לָהֶם אֲבֵיהֶם הַמֶּלֶךְ: בְּנֵי, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, עֲצְרוּ (=הִתְעַכְבוּ) עִמִּי עוֹד יוֹם אֶחָד, קֶשֶׁה עָלַי פְּרִידְתְּכֶם!"

וּפֶרֶשׁ הַ"קָּרָן לְדוֹד" מְדַרְשׁ זֶה, וְאָמַר (שְׁמִינִי עֲצַרְתָּ אוֹת ט'), שֶׁהִנֵּה בְּחַג הַסְּכוּת אֲנִי קוֹשְׁרִים וּמֵאֲגָדִים אֶת אַרְבַּעַת הַמִּינִים – אֶתְרוּג, לֹלֶב, הֶדֶס, עֲרֵבָה – שֶׁהֵם כִּידוּעַ כְּנֶגֶד אַרְבַּעַת חֻלְקִים בְּיִשְׂרָאֵל, כְּדִי שִׁיכְפְּרוּ אֱלֹהִים עַל אֱלֹהֵי אֲבֹת בְּשְׁמִינִי עֲצַרְתָּ, אַחֲרֵי חַג הַסְּכוּת מִבְּקֶשׁ הַקַּב"ה: "עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם" – מִלְשׁוֹן הַכְּתוּב (יִואֵל א', יד'): "קָרָא עֲצַרְתָּ אֶסְפוּ זְקֵנִים": דְּהִינּוּ, תַעֲשׂוּ עֲצַרְתָּ לְהִתְאַסֵּף וּלְהִתְחַבֵּר בְּאַגוּדָה אַחַת, וּלְהִישָׁאֵר מֵאוֹחָדִים גַּם לְאַחַר סְכוּת. וְצָרִיךְ לְהִבִּין עֲנִין זֶה. וְכִי מָה יוֹעִיל לְהִתְעַכֵּב עוֹד יוֹם אֶחָד לְאַחַר הַסְּכוּת (שֶׁהוּא שְׁמִינִי עֲצַרְתָּ)?

נִרְאֶה לְבָאֵר עֲנִין זֶה, עַל-פִּי מָה שֶׁאָמְרוּ חו"ל, שֶׁשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ הוּא רִגְל בְּפָנֵי עֲצָמוֹ, כְּפִי שֶׁשְּׁנִינּוּ בְּגִמְרָא (חֲגִיגָה יז'): "שְׁמִינִי – רִגְל בְּפָנֵי עֲצָמוֹ לְעֲנִין פּו"ר קש"ב". וּפֶרֶשׁ שֵׁם רִש"י, שֶׁ"פּוֹר קֶשֶׁב" הֵם רְאִשֵׁי תִיבוֹת פִּיסִים זְמַן רִגְל קָרָבָן שִׁיר בְּרָכָה. וְאֵילוֹ כ"ק הַאֲדַמּו"ר מִרְן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מִבְּעֵלְזָא זִיע"א אָמַר, שֶׁכָּאֵן (בְּפּו"ר וּקש"ב) יֵשׁ רְמוֹ, שְׁבַשְׁמִינִי עֲצַרְתָּ יֵשׁ עֲלֵיהָ לְכָל הַתְּפִילוֹת שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה. וְזֶהוּ עֲנִין שֶׁל פּו"ר קש"ב. כְּלוּמָר, כָּל הַתְּפִילוֹת שֶׁל הַשָּׁנָה, שֶׁהֵיוּ בְּבַחֲנֵינָת פּו"ר, מְפּוֹזְרוֹת, בְּשְׁמִינִי עֲצַרְתָּ יֵשׁ לָהֶן קש"ב – הַקַּב"ה מְקַשֵּׁב לָהֶן.

כְּדִי לְהִבִּין עֲנִין זֶה בִּיתֵר שְׂאֵת, נִקְדִּים לְהַבִּיא אֶת מֵאֲמַר הַזֶּהר הַקְּדוֹשׁ (תִּיקוּנֵי הוֹזֵהר י', כה'): "אוֹרִיִּיתָא בְּלֹא דְחִילוֹ וְרַחֲמֵי לֹא פְרַחַת לְעֵילָא" (=תּוֹרָה לְלֹא דְחִילוֹ (=יִרְאָה) וְרַחֲמֵי (=אֶהְבֵּה) לֹא עוֹלָה לְמַעְלָה לְפָנֵי ה'). וְהַעֲנִין הוּא, כִּי שְׁתֵּי הַמִּידוֹת הִלְלוּ שֶׁל יִרְאָת וְאֶהְבַּת הַבוֹרָא, הֵן בְּבַחֲנֵינָת "תְּרִין גְּדַפִּין" (=שְׁתֵּי כְּנָפִים) הַמַּעְלוֹת אֶת הַתּוֹרָה וְהַמְצוֹת לְמַעְלָה. וְלִכֵּן נִמְצָא, שֶׁאִם הָאָדָם עוֹבֵד אֶת ה' בְּלֵי יִרְאָה וְאֶהְבָּה, הָרִי הוּא כְּמַחוּסֵר-כְּנָפִים, וְעַל-כֵּן, כָּל תּוֹרָתוֹ נִשְׂאֶרֶת לְמַטָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא עוֹלָה לְמַעְלָה לְרִצּוֹן לְפָנֵי אֲדוֹן הַכֹּל.

וְהִנֵּה, כְּאֲשֶׁר מְגִיעִים הַיָּמִים הַנּוֹרְאִים, רֵאשׁ הַשָּׁנָה וַיּוֹם הַכִּיפּוּרִים, עִם יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה לְפָנֵי הַקַּב"ה. אוֹלָם, תְּשׁוּבָה זוֹ הִיא בְּדֶרֶךְ כְּלָל מִירְאָה, מַחֲמַת הַפֶּחַד הַגְּדוֹל שֶׁל יוֹם הַדִּין. כִּי הַמֶּלֶךְ, בְּיָמִים אֵלּוֹ יוֹשֵׁב עַל כִּסֵּא הַמְּשֻׁפָּט, וְכָל בְּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִים לְפָנָיו כְּבָנֵי מְרוֹן. וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שְׁעַל-יְדֵי תְשׁוּבָה זוֹ מִירְאָה, נִבְרָאת כְּנָף אַחַת, הַכְּנָף שֶׁל הִירְאָה, כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֶת הַתּוֹרָה וְהַמְצוֹת.

אָךְ, כְּפִי שֶׁלְמַדְנּוּ, בְּכָנָף אַחַת עֲדִין אֵי-אֶפְשֶׁר לְהַעֲלוֹת אֶת הַתּוֹרָה וְהַמְצוֹת לְמַעְלָה לְפָנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ. לְכֵן, כְּאֲשֶׁר מְגִיעַ חַג הַסְּכוּת, שֶׁהוּא זְמַן שְׁמִחַתְנּוּ, שָׁבוּ כִידוּעַ הַקַּב"ה מִסְּכָף אוֹתְנּוּ בְּאוֹר מְקִיף, הִנֵּה, עַל-יְדֵי כָךְ מֵתְעוֹרְרִים כָּל יִשְׂרָאֵל לְעִשׂוֹת תְּשׁוּבָה מֵאֶהְבָּה לְה' יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-יְדֵי כָךְ נִבְרָאת הַכְּנָף הַשְּׁנִיָּה, הַכְּנָף שֶׁל הָאֶהְבָּה. וַיֵּשׁ לּוֹמֵר, שֶׁלְאַחַר שֶׁנִּבְרָאוּ שְׁתֵּי הַכְּנָפִים, שֶׁל יִרְאָה וְשֶׁל אֶהְבָּה, הִנֵּה, עַל-יְדֵי כָךְ עוֹלוֹת כָּל הַמְצוֹת שֶׁקִּיְמוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁךְ כָּל הַשָּׁנָה לְמַעְלָה, לְרִיחַ נִיחוּחַ לְפָנֵי הַקַּב"ה.

וְעַל-כֵּן, כְּתָב הַ"שֵׁם מִשְׁמוּאֵל" (סוּכוֹת תר"פ דף ק"פ), רּוֹמֵז הַכְּתוּב: "בְּאַסְפְּכֶם אֶת תְּבוּאֹת הָאָרֶץ תַּחֲלוּ אֶת חַג ה' שְׁבַעַת יָמִים". דְּהִינּוּ, "בְּאַסְפְּכֶם אֶת תְּבוּאֹת הָאָרֶץ" – בְּחַג הַסְּכוּת, שֶׁהוּא הַזְּמַן לְאַסּוֹף אֶת הַמְצוֹת וְהַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים שֶׁנִּשְׂאָרוּ בְּאָרֶץ, וְלֹא עָלוּ לְשָׁמַיִם, מַחֲמַת הַעֲדָר כְּנָפִים שֶׁל אֶהְבָּה וְיִרְאָה. וְזֶהוּ "תַּחֲלוּ אֶת חַג ה' שְׁבַעַת יָמִים" – כִּי בְּסוּכוֹת נִשְׁלְמוּ הַכְּנָפִים שֶׁל "יִרְאָה וְאֶהְבָּה", וְאֵז אֶפְשֶׁר לְהַעֲלוֹת אֶת כָּל הַמְצוֹת וְהַמַּעֲשִׂים הַטּוֹבִים לְמַעְלָה לְרִיחַ נִיחוּחַ לְפָנֵי ה' יִתְבָּרֵךְ.

וְהִנֵּה, הֵן אָמַת כִּי בְּחַג הַסְּכוּת נִשְׁלְמָה עֲבוֹדַת ה' מֵאֶהְבָּה. אוֹלָם, עֲדִין אֵין זֶה בְּתַכְלִית הַשְּׁלִימוֹת, מִכִּיּוֹן שֶׁעֲבוֹדַת ה' מִירְאָה וּמֵאֶהְבָּה הֵיוּ בְּזְמַנִּים נִפְרָדִים, כִּי בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה וּבְיוֹם הַכִּיפּוּרִים הִיְתָה הָעֲבוֹדָה מִירְאָה (מ-א' בְּתִשְׁרִי עַד י' בְּתִשְׁרִי). וְאֵילוֹ בְּחַג הַסְּכוּת הִיְתָה הָעֲבוֹדָה מֵאֶהְבָּה (מ-טו' בְּתִשְׁרִי עַד כ"א' בְּתִשְׁרִי).

על-כן אמר הקב"ה "קשה עלי פרידתכם". כלומר, מה שאתם מפרדים את היראה והאהבה זו מזו – היראה בימים הנוראים, והאהבה רק בחג הסוכות – קשה עלי.

לכן אני מבקש מכם: "עצרו(=התעכבו) עמי עוד יום אחד" – הוא שמיני עצרת, היום האחרון, שכולל בתוכו את שתי העבודות – עבודת הימים הנוראים, עבודה מיראה, והעבודה של חג הסוכות, עבודה מאהבה. ועל-ידי כך תצרו ותתברו יחד את היראה והאהבה, כדי שיעלו כל המצוות והמעשים הטובים למעלה, לריח ניחוח לה! "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ"

ידוע ומפורסם מה שמוכר בספרי החסידות פעמים רבות אין מספר, בשם האריז"ל (שער הפנות קריאת שמע, ח'), שהשם "אהו"ה הוא שם הדעת, והוא יוצא מראשי התיבות של הפסוק: "את השמים ואת הארץ". וכפי שכתב ה"אויב ישראל" (ניגש): "ויגש אליו יהודה, ראשי תיבות (ואי), גמטריה טו"ב. ואיהו(=וזהו) מנגן שם קדוש אהו"ה, היוצא מראשי תיבות של 'את השמים ואת הארץ', דאיהו גושפנקא דמלכא(=שהוא חותמת המלך), דבה חתים(=שבה חותם) קוב"ה שמיא וארעא(=את השמים והארץ), והוא שם הדעת עליון הקדוש".

וכן כתב ה"מאור ושמש" (ניגש): "ידוע שהשם אהו"ה הוא שם הדעת, שהוא גושפנקא דחתים ביה (קוב"ה) שמיא וארעא... ששם הזה הוא שם הדעת". וצריך להבין, מדוע נרמז שם הדעת בכתוב "ויגש אליו יהודה"? ויש לומר על-פי מה שכתב ה"אגרא דכלה" (בראשית, "את השמים"), ששם הדעת אהו"ה מסוגל להחזיר לאדם את הדעת בידיעות התורה שנשתפחו ממנו. וכפי לשון קודשו: "את השמים ואת הארץ" ראשי תיבות אהו"ה, נקרא גושפנקא דחתים ביה שמיא וארעא, הוא השם הדעת... וטוב לכונו להתנדע ולהגלות(=כדי לגלות) לאדם את אשר נעלם ממנו בידיעות התורה".

ומעתה יש לומר, כי יהודה נסתפק אם לגשת אל יוסף, כדי להתכח עמו בענין בנימין שלקחו יוסף לעבד (על גניבת הגביע). שכן, אולי יצא מזה סכנה לבנימין ולשאר השבטים. על-כן שם יהודה עצה בנפשו לכוון בשם הדעת אהו"ה, כדי שיאיר לו ה' את דעתו, האם לגשת אל יוסף או לא. ואכן, כאשר האיר לו הקב"ה את דעתו, נגש יהודה אל יוסף, ועל כל זה רמז הכתוב: "ויגש אליו יהודה" – ראשי תיבות גמטריה שם הדעת אהו"ה.

על-פי האמור יאיר לנו להבין את סמיכות סיום התורה לתחילתה: "ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל. בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ". שהנה, על הכתוב בסיום התורה, "לעיני כל ישראל, פרש רש"י: "שנשאו לבו (של משה רבנו) לשבור הלוחות לעיניהם (של ישראל) שנאמר ויאשברם לעיניהם, והספימה דעת הקב"ה לדעתו, שנאמר: אשר שברתי - ישר כוחך ששברתי". ואולם, על-ידי שבירת הלוחות ירדה שכחת התורה לישראל, כמו ששינו בגמרא (עירובין נד'): "אלמלי לא נשתברו לוחות הראשונות, לא נשתפחה תורה מישראל". דהינו, על-ידי שבירת הלוחות נשתפחה תורה מישראל. והנה, כבר נתבאר שהעצה היעוצה להחזיר תורה שנשתפחה היא על-ידי שם הדעת אהו"ה. ועל-כן, כאשר מסתימת התורה בכתוב: "אשר עשה משה לעיני כל ישראל". ופאמור פרש רש"י, שנשאו משה לשבור את הלוחות לעיניהם, והספימה דעת הקב"ה לדעתו, מתעוררת התמיהה - והלא על-ידי שבירת הלוחות נשתפחה התורה מישראל... לכן, באה התורה לתת לנו עצה איך להחזיר את התורה שנשתפחה: "בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", ראשי תיבות שם הדעת אהו"ה, שהמכון בו מסוגל להחזיר לדעתו את התורה שנעלמה ממנו.

"ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים..." (הזוהר הקדוש "ויקרא" ו')

פעם נכנס הרה"ק ה"תולדות יוסף" מפולנאה זיע"א לבית המדרש של רבו הקדוש הבעש"ט, וראה שם אדם זר ההולך הלך ושוב בבית המדרש, וכלו שקוע במחשבותיו. נגש אליו ה"תולדות יוסף", ושאל אותו, מי הוא ומאין בא? ענה לו האיש: למה לך לדעת זאת? אמר לו ה"תולדות יוסף": אגיד לך מדוע אני שואל: כאשר שני יהודים זרים נפגשים יחד, ובאים להפיר איש את רעהו, ונעשים ביניהם קשרי ידידות – הנה, בפעם הבאה, כאשר הם נפגשים, נותנים הם שלום זה לזה, ואומרים "שלום", "ברוך ה'", "השבח לאל". ודע לך ששבח זה חשוב מאד בשמים. שכן, מצינו בתהילים שכתוב (כב' ד'): "ואתה קדוש יושב תהלות ישראל". דהינו, כמו שאדם בעל עסק יושב ומחכה לאנשים שיבואו ויפרנסו אותו, מוכר היין יושב ומחכה לקונים, וכן הסנדלר יושב ומחכה לקונים – כך גם הקב"ה יושב תהלות ישראל – דהינו, יושב ומחכה, וממתין שיבואו ישראל/יהודים ויאמרו תהלות זה לזה, ומזה כביכול הקב"ה מתפרנס, כמו שכתוב: "ישראל מפרנסין לאביהם שבשמים...". ופרנסה זו חביבה מאד לפניו יתברך. על-כן – אמר ה"תולדות יוסף" לאותו זר – רוצה אני להפירך. והנה, תיכף ומיד כאשר סים ה"תולדות יוסף" את דבריו, נעלם אותו זר מלפני עיניו. עמד ה"תולדות יוסף" משתומם נוכח הפלא הזה. ומיד נכנס לרבו הבעש"ט, וספר לו בתמהון על שארע לו. אמר לו הבעש"ט, ברוח קודשו: דע לך, שאותו הזר היה אליהו הנביא. וכאשר הוא שמע את הפשט היקר שאמרת לו על הכתוב "ואתה קדוש יושב תהלות ישראל" – תיכף ומיד עלה לשמים, כדי למסור את הפירוש שלך למתיבתא דרקיע(=לישיבה של מעלה).

נא לשמור על קדושת הגיליון!

חג שמח לכל בית ישראל!

בס"ד

"נכספה וגם כלתה נפשי" ("סופה" בדילוג 3 אותיות) (תהילים פד' ג')

🕯️🕯️ **כניסת החג: 17:43**

inei-zion.com

פרשת השבוע: סכות

יציאת החג: 18:49

ערש"ק יד' תשרי תשע"ה (8.10.14)

הפטרה: "הנה יום" (לקבלת העלון בדוא"ל שלח הודעה ל moshe45@bezeqint.net) (הזמנים לפי העיר חיפה)

"בני ציון"

"ושמחת בחגך... והיית אף שמח"

האר"י הקדוש מגלה לנו, שכל ארבעת המועדים של חדש תשרי – ראש השנה, יום הכיפורים, סוכות ושמניני עצרת – הם שרשרת אחת של מועדים כדי לתקן מה שחטא אדם הראשון, כשאכל מעץ הדעת בראש השנה. וצריך לדעת, שהפגם של חטא עץ הדעת היה כל-כך גדול ונורא, עד שצריך את כל המועדים – ראש השנה, יום הכיפורים, סוכות ושמניני עצרת – כדי להשלים את התיקון. ורק לאחר גמר התיקון, בהושענא רבה, שהוא היום ה-כ"א מראש השנה, אנו זוכים להתיחד עם ה' יתברך ייחוד שלם, בחג שמניני עצרת (=שמחת תורה). והנה, בענין זה ראוי להביא מאמר נפלא במדרש, שהביא ה"מטה משה" (ענין הושענא רבה, אות תקנ"ז): "יום השביעי (של סוכות) הוא הושענא רבה. ולמה נקרא הושענא רבה? אמר הקב"ה לאברהם: אני יחיד, ואתה יחיד. אתן לבניך יום המיוחד לכפר בו עונותם, וזהו הושענא רבה – פירוש, שמי אהי"ה בגמטריא כ"א, ואתה כ"א (עשרה דורות מאדם ועד נח, ועשרה דורות מנח ועד אברהם. הרי אתה אברהם דור כ"א). הושענא רבה כ"א ימים לחדש תשרי. אמר הקב"ה לאברהם: אם אין כפרה לבניך בראש השנה, יהיה ביום הכיפורים, ואם לאו יהיה בהושענא רבה".

דהינו, אומר הקב"ה לאברהם: אני הוא אהי"ה (בגמטריה כ"א), ואתה הוא דור ה-כ"א מאדם הראשון, והושענא רבה הוא יום ה-כ"א מתשרי. ולכן, אם אין לבניך כפרה ביום ראש השנה וביום הכיפורים, הנה, יום הושענא רבה יהיה יום כפרתם. והביא ה"שפת אמת" (סוכות תרל"ט) רמז נאה על הפתוב בתורה "חג הסוכות תעשה לך... ושמחת בחגך... והיית אף שמח". "אף" הוא כ"א הימים מראש השנה ועד הושענא רבה. כלומר, ביום "אף" (=כ"א), שהוא הושענא רבה, על-ידי כפרת עונותיכם, תגיעו ל"והיית אף שמח".

וראוי להוסיף את דברי המהרש"א, האומר, ש-כ"א (=21) הימים של "בין המצרים" הם כנגד כ"א (=21) הימים של שמחה ותשובה מראש השנה עד הושענא רבא (מ-א' בתשרי ועד כ"א בו).

ושתי מערכות (=קבוצות) של כ"א (=21) ימים אלו, מטרטן ללבן (=לנקות/לטהר) את עונותיהם של ישראל, וימים אלו נחשבים בבחינת שני השעירים שהביאו בני ישראל ביום הכיפורים, כפי שכתוב: "ונתן אהרן על שני השעירים גרלות: גרל אחד לה וגרל אחד לעזאזל". לכן, כ"א הימים של תשובה ושמחה מראש השנה עד

הושענא רבא, הם בבחינת שעיר אחד לה'. ואילו כ"א הימים של בין המצרים, ימים שהם עצב ואבלות על חרבון בית המקדש, הם בבחינת השעיר לעזאזל.

ומוסיף ואומר המהרש"א, שאם ישראל עושים תשובה כראוי ב-כ"א הימים של שמחה ויום טוב, מראש השנה ועד הושענא רבא, אזי מתלבנין (=מתנקים) עונותיהם של ישראל בששון ובשמחה. ואם, חלילה, לא עושים ישראל תשובה כראוי ב-כ"א ימים אלו, אזי בוחר לנו הקב"ה ב-כ"א ימים אחרים (=ימי בין המצרים) כדי ללבן את עונותינו, על-ידי צער הגלות.

וכפי שאומר הזהר הקדוש (ח"ג לא), מתורגם ללשון הקדש: "ביום השביעי של החג ("הושענא רבא") הוא סיום הדין בעולם (דין שהתחיל בראש השנה), ופתקים יוצאים מבית המלך (ונמסרים ביד בעלי הדין, לפעול את הדין והמשפט לחיבים. אבל אין להם רשות לפעול מיד, אלא עד שמיני עצרת, כדי לתת עוד יום, שהוא הושענא רבא, לשוב בתשובה)... אמר רבי יוסי: הרי למדנו שהערכה דומה לשפתיים, וביום זה (=הושענא רבא) מה היא (מרמזת)? אמר רבי תניא... שהיום הזה תלוי בשפתיים (דהינו בדיבור, היוצא מן השפתיים. כי כאמור, עיקר תיקון המעשה ביום הושענא רבא הוא על-ידי התשובה והתפילה שמתפללים ישראל). כי ביום הזה מצות המלך לתת את הפתקים לשוטר (המוציא לפועל של הדין), ומסתימים הדינים, ונסתם לשון הרע והקטרוג של הס"מ, המקטרג על העולם".

אתרוג פשוט עם ריח גן עדן!

הרה"ק מסטרליסק זיע"א שמש בצעירותו, לפני התגלותו, כמלמד אצל כפרי אחד. והיה נוהג בסוף כל חודש להפריש ממשפורתו סכום נכבד, בכדי לקנות ארבעת המינים מהודרים. ותמיד כשהיה חוזר לביתו לפני חג הסוכות, היה עובר דרך העיר למברג, וקונה שם אתרוגים מהודרים ביופים ובכשרותם.

מידי שנה היו באים אליו כל בני עירו, כדי לראות ולברך על ארבעת המינים שלו, שהיו מהודרים ביותר בכל העירה. שנה אחת, בנוסעו לביתו, בפרוס חג הסוכות, היו לו באמתחתו חמשים רנדלך עבור ארבעת המינים (סכום גדול מאד). והנה, בדרך נכנס לפוש (=לנוח) קמעא באחת האכסניות. והנה, שמע לפתע קול ככי חזק מגיע לאוזניו. כאשר שאל לפשר הכי ששומעות אוזניו, אמרו לו שהבוכה הוא בעל עגלה, שמת לו סוסו, ועל-ידי כך אבד את מקור מחייתו, ובוכה הוא על מר גורלו.

התחיל הרה"ק לחשוב בדעתו: אמנם יש לו חמשים רנדל לארבעת המינים מהודרים, כפי שנוהג הוא לקנות מידי שנה. אך בודאי עדיף לקנות ארבעת המינים שאינם מהודרים, ולעזור בכסף הנותר לאותו עגלון יהודי מסכן. ובאמת כך עשה. הלך הוא לבעל האכסניה, ושאל אותו כמה צריך לעלות סוס טוב וחזק. והלה השיב, שיש לו סוס מצוין בחמשים רנדל. לאחר דין ודברים מכר לו בעל האכסניה את הסוס בארבעים וחמשה רנדל. בקש הרה"ק מסטרליסק, שבעל האכסניה יתן את הסוס לבעל העגלה הבוכה, והוא הלך לקנות לו בחמשה רנדל ארבעת המינים פשוטים ורגילים.

לאחר שקנה את ארבעת המינים החליט הרה"ק, מחמת הבושה, לא לנסוע למקום מגוריו. שהרי, יבואו כלם לראות ולברך על ארבעת המינים מהודרים שלו, והשנה יש לו רק ארבעת המינים פשוטים מאד. ומה יראה לבני מקומו, אתרוג פשוט ודל? על-כן החליט, שאינו חוזר לביתו, ושם פעמיו לליזנסק, אל בית מדרשו של הרה"ק, רבי אלימלך זיע"א. והנה, בהיותו בבית המדרש, פנה הרה"ק רבי אלימלך אל אחיו רבי זושא זיע"א, ואמר לו: זושא, אחי, ריח גן עדן אני חש כאן בבית המדרש, הבה ונחפש מהיכן ריח זה בא. והחלו לתור בבית המדרש, עד שהגיעו אליו. מיד פנו אליו, ושאלו אותו איזה אתרוג יש לו באמתחתו. והוא, בבשת פנים הוציא את אתרוגו, והראה להם אותו. מיד נטל רבי אלימלך את אתרוגו, משש את ריחו, וקרא בהתפעלות: ריח גן עדן! ריח גן עדן! איפה השגת ארבעת המינים כאלו? ספר להם הרה"ק מסטרליסק, שקנה סוס חדש לבעל עגלה מסכן, וביתר כסף קנה לו ארבעת המינים פשוטים. אמר לו רבי אלימלך מליזנסק: את החצי השני של סיפורך אינך יודע. עתה אספר לך אותו. דע לך, שבעל העגלה שעזרת לו הוא איש פשוט מאד, שחשב לעצמו שאף אדם בעולם לא יקנה לו סוס, ובודאי שלחו לו מן השמים סוס מתנה. ומחמת בורותו, לא עלתה על דעתו לומר מזמור לתודה או הללויה לשם יתברך. אלא, יצא הוא עם סוסו החדש, והצליף במצלף שבדו כמה צליפות באויר לכבוד ה' יתברך, על שהעניק לו סוס במתנה. והנה, המשיך רבי אלימלך, שנה זו היתה מאד קשה. השטן הצליח לקטר ולסגור את כל השערים בפני תפילות ישראל. והוא (=רבי אלימלך מליזנסק) עמל יחד עם כל הצדיקים, ולא הצליחו לפעול כלום כנגד השטן. אולם, דע לך, אמר לו רבי אלימלך, ההצלפות לתודה של בעל העגלה הפשוט, עשו רעש גדול בשמים, ונפתחו כל השערים, ועלו תפילות ישראל לפני כסא הכבוד... (והכל בזכותך)

חג שמח לכל בית ישראל! נא לשמור על קדושת הגיליון!